

Олег ФЕДОРІВ. "Україна. Страждання" (1983 р.; картон, темпера).

Олег ФЕДОРІВ. "Чарівні квіти" (1986 р.; картон, темпера).

Літературний ТЕРНОПІЛЬ

Літературно-мистецький і громадсько-політичний часопис

Заснований
у січні 1991

Число 4 (37)
Грудень 2008

Спільний проект Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, Тернопільської обласної організації Національної Спілки письменників України і видавничого дому "Вільне життя"

Редакційна рада:

Богдан Андрушків
Олександр Астиф'юк
(з Києва)

Богдан Бастюк
Світлана Бондарович
Роман Грам'як
Гор Гуцал

Ганна Косієвська
Діля Косинишин
Іван Крупиский
Наталія Кузь

Роман Луцьківський
(з Києва)

Богдан Мельничук
(заговеївський редактор)

Ярослав Омелін
Михайло Опіський
Петро Пересвітійс
(з Києва)

Леся Романюк
(заговеївський редактор)

Богдан Стригунь
Богдан Ткачук
Микола Ткачук

Петро Федоринишин
Богдан Хаварівський
Віталій Хлів'як

Федір Шевчук
Григорій Шереш

Володимир Якубовський

ЗМІСТ

Відома сучасна поезія

Варвара ЗІМКОВА "НЕ ФАНТАЗИЗІШОК..." 3
Олександр СМІК "БЛУКАСМО У ПРОСТОРИ
ТА ЧАС..." 15

Володимир ДОМ'ЯК "Я ДУ КРУТИВОГО ЖИТТЯ" 41

Вістка проза: першодрук

Лево ГІЗІНІК "ПОЕТ І ВЛАДИКА" 6

Василь ФІЛЬДІВРОШИЦЬ "СІМОН ПЕЛІОРА" 19

Малі прози

Петро МЕЛЬНИК "ПОМІСТА ПАМ'ЯТИ" 44

ПАВЛАШИН БАСІЗІН 48

Поезія молодих

Павел ПАНТІНІК "ГРА В ТРИ РУКИ" 31

Історичні

Іван ВЕРШИНИН "ІЗІНІК" "А Я ПОДУМАВ..." 34

Стефан ГРИГЕЯК "ДІСТЕНЕДИ" 51

Переклади

Сергій ТКАЧОВ "ТЕРНОПІЛЬСЬКА ТА НОВАЛІСЬКА
АКЦІОНІ КОРІН'Я ФІДОРОВІЧА" 55

Набійки

Леся ДОМ'ЯК "СЛОВЕДЬ ГРИНЬКА" 67

З ПЕРИОДУ НЕСКОСНИХ ГРИНЬ 67

Носталгія

Леся ДОМ'ЯК "СВІТАН СМІЛІК:
"СВІДОМСТВО ВІДПОВІДІ НА
ГОСПОДЬОМУ, ПІД НА ГОДИНУ"

..... 76

Негаданий

Михайло ВІШУК "ВАСИЛЬ ДІДЬМАНОВИЧ ЦЕ:
"ЦІЙ СІМІ МЕНІ ВІНІСЬ НА ПРАВА..." 84

І копитиця не я
і майбутній не ти очей бос
на нефритових травах.
І тина обох окликає,
...Не фантазіз чийок
я вимуюся пшукати тинів

Цей величезний світ, як дивитись
 із темряви,
 Між уривками барабана
 просвітлення.
 Так і очі твої: хоч мережі з тернями,
 Та блакитні до самого дна свого
 дитинства.

Все ж муніти розклади не витерпівати
 патиску
 То свобода нуртує в усіх твоїх гаванях.
 Цей задимлений світ, як димитися
 з палову,
 Миє уривками світла пітьму задивлено

Грешя не сподіє з ігрових кімнат
Гор Ринарук

Земля сповідає катів, а чи слонів,
ну просто так сповідає, не вичає часу.
І кинули гітару у міфів синів
і гітару і слонів (катів) відразу.
За шуканими людьми чуття суходіла,
І Порожню панеліст мурахів дівина,
І Пісок клещів, при синах, як хотів,
І Гіорини землю, як свого дитину.
Та час летів, і їх восток орав ноєм,
І віднощали зміятам дороги.

А дити - вже й нема землі. Земля
лише товар, і власність - безлимих.
Нашу слухався вибір і винос: бетон.
І айнує ітаника - не джже, малин.
Помінують нафту, газ і самотон,
й шукають - не знайдуть свого.

Переродитися, наче зрка, хоче
у бєжцї вірина наних сироб.
Не втримавши земної поторочі,
зємля юдїї тїсї. Парекли потон

Г ішов це вино — рубінові, ласкала
 без сліз і шуму. На те вино й вино.
 Як Криму, мучила, аю-явних діб і сано,
 вселити, зерп не сліди.
 Про мене. Всеодно.
 Надвирі чакме пелі. На те вино і ослі.
 Ішов це вино. Гирчить, мов подлин.
 Про мене. Всеодно.
 Поводом насліди.
 На прирчку жуєш, як діт та ширкути.
 Душа німла куєш — не дади за ворта.
 Задуха їй оту. На прирчку турбот.
 Їй ніщо, як дашок, між маком і осотом
 іскладється просто так. І той піт
 твої компрони?

Як ріди з тим вином. І хочеться
пропасти,
капати жар дощем із хмелю та нудати.
Про мене. Всеодно.
Назавтра скажеш: "Зрастуєй,
язику упилила в правдині береги".
Понесити казку собі. На те воно і єсть.
На печі кінцягу вертаю, до тепла.
Погрієшуть, дрова, у них вогню
ще досить.
Вам карафку ще на зиму зберігла.

Сумна ранко, дїя. Задумана зима.
Кружис дощ, заблуканий в морозах.
І камінь, вчить вікно вставляти розум.
А дощ колесить, хоч його й нема.

Вуста холодні, бо нече душа.
І вже пропання, як дороза дона.
В ранко, ти зими хочеш почивати
Мій теплий день в каміні і без тропи.

Чи перелітним став той дощ, чи враз
Задумав покинутися з протнотою?
А камінь, вчить вікно встановити розум,
Зом'я змолить, в мислі, як парабраз.

Донд у тм садку чумакувати
навіснийки, по за смужками стежок.
І стівят газдоньки гостей стрідаці
Надзвонять звикли яблук фарбунок.

Кришніанка повила гід, напово,
а у зорі червоні аж злітали.
Минуло вже сімнію зліт гоїв,
і п'ям'яті, пречки з'яву динь-осеріткі.
Гід вилі, сад зима, весна і осінь.
А вилітці він проростає сам-один.
Гут вокаліт диньки готують,
дітці діткою музку кришніан.
Всі діткою сорочку із гуману
на Спіна вийде сад. То мить, свята.
І навіне пріяті, ой як навіне пріяті
розкажуть до сонця прістота.
Він же, ді, жумок, надійний еховок.
Навішнішкі йлі динька, диньки злі.
Сама собі отак без диньмовок
складано віді...

Зівля кину в вогонь,
члпк кину терпке-подпжжне.
І торкнуся словами водків
до провідня бесонь.
Тпнь дерев одяглась
у нахлдку свою обрядову,
у червопій одежі танцює
праніпій вогонь.
Наче звуки пропшшли
крпж потертї від часу сходпш
Лпш влудлупям бжпть
дружкопшх дітей перемсїтї

Я тову тебе, тато,
я тову тебе іменем динним
в уявленні, воміжкі,
де втомі гарити усях.
Тут не в'ється люта,
не чарує плаканим де, мамі,
Тут вогонь, загострості,
в обіймах шматі, дозвілі,
Проходило вогонь,
проходило стовпи поміж нами,
І дуского напяркнута
вінни очей стовпів.

Надіє таму зом є тоно зі словом.
Спінє життя новообраним укази
Наріє тогора, до всього готови,
Тільки не цього трик-ятого разу.

Вибрані воли, вибрані жести
Нам не їм'єш. Все – без потреби.
Присутні інші завжди нестаті.
Все, що, шпильсь від нашої неба.
Інше, де у нашій жести серце
Бо постоїть твоєю травмою.
Як все це жини наші терять?
Ім би спокійно

Милотась, милий мій ласкавцю...
Потуга у грудях зайнялася.
Павутина напрозорість пазуви
Заплетася, заплюбикась волоссям.

Милостане, дариную серця
почуттєвий досвіт прокотиться.
Сумнівів криве, одугле скельце
Тріснуло. І стокій правотиться.

Гравис на недосяжній ноті
Подиху урівнястий екстаз.
Набирає в грудні повне forte
Почуття, що каже дитині, до нас.

Пахне неосязність сніжним сіном,
І вібродять звуки, мов тренета.
Висіялась ніжність. Часу стіни.
Де тепер ти, мріє, де тепер ти?

Дощі чого охрестили,
коли паньковали до тебе.
Вітри розвіювали сніг,
коли паньковали до тебе.
Дороги очей тужливих
уляли зі сходу і заходу.
Ніколи, за чотирьох склид
некому печалі штовхати?
Видкудіть в свободі, генишню
чого ошпалити з дощом?
І наспідаку з тебе ітишню
із диньками з сотоками.
І вирій до ітишню з себе,
немов за цакавою вінним.
І капіється ітишню в небо
із педо мовою виднієсь,
кули паньковали до тебе.

О, а що стійкого прийнято, то не до поривання! Доволни ширини хліба, щире прохання дружини перли. У хаті ж вичинено очуху, оточити пов'язка та основні важкі хвороби нестерпимі... і такої, і самої...

"О, Росіє, краю крайнійшої жорстокості!" На востанній час і приїждо та знати отих твоїх "крайностей", "імперських", о Росіє! Станови за нами!"

І тільки тому, що митрополит Андрій відмовився співбачити російських військ пошину та своєю настю та перебути ліху годину в Римі, а своєю, у мотинах та спанієнці пошисних на потю божу!

Правда, не перет російського окупування "радицій губернаторства у Львові, окружені комисари в багатьох округах, деякі офіцери то настільки націоналістичні, пошисля урядові "залишати", — як панієвське добровільний Львовин Цесельський у прайі "Правда про фразу в Східній Галичині", — ширити пошиску, що "граф Шенцінський отперієвано в Сухій або Вадомське за те, що він поїхав через радіотелеграф контактуватися зі святоюрської катедрі з росіянами". О! Митрополит — пишину! Тому й пишину у Львові... А дякого ся випадка, і поганя?! Шоби пошисі серед українців у військах нешавств, до свого настри. Зрадник! І ви зрадце...

...може ти брати по-як! Не промисли ти нагоди й у цьому разі, у трагедії для народів твоїх, наспівати нешавств наспівів русіїв!

Львовин Цесельський, о так, не дасть зорехати. Він напався і ніхто сего не міг таперити: "Екзекелія граф Шенцінський був і остався мужем, довір'я його має-стату пісари. До останнього моменту уперд евакуації у Львові був у найтісншому контакті з центральним урядом. Намістик Коритовський, нешавкаши на чітке доручення від центрального уряду, не спонукав митрополита до залишення Львова, навіть якщо не пробував.

Митрополит по-ісройськи остався на своїм наспірським пошті..."

А відразу то окупувало в Успенській церкві записки вірних намігати про приїзду цсареві.

"І ось цей мученик і герої бунт обмовлений пошиско-жидівськими рушенерами й оточавшими панті у галетах ("Кур'єр істориків"), Краків як "русофільський зрадник" та "процент зрадників".

Митрополитові, звісно, не варто змшуватись у політику. Але якщо йдеться про з'єднання церкви в Росії, до свідати Синодально-владичий настрів, то необхідно розуміти, що в історичних питаннях доскопало.

Отже, галанду політики Росії щодо Австрії, конкретно Галичини, то й лєско бачити ці, чому Росія так потю нешавкаши та не шавляти галицького митрополита.

"Росіє, краю туди та першину!" штарпав до тебе нам не шикий землі, який на пошину теж добре шався... Ось, ти ставши до сирини дуби на галицькі землі як і панідару у західних на Балкани, Босфор і Дарданелли. А якийсь там церковник-русин шався! Свідки коніти пошиско на московське партію, а з його руки — все не шався марно чин, як капітю новому, "пасхари".

От хоч би коїя з цих шисим Божириним.

Щма до рубієвкі граф штарпав на підку не московським чи проросійським ешментів і по шиско божу, та через проєкти українців, придбінки Шенцінського, митрополит був захищений Галичине, вишави до Петербурга.

...там він, правда, теж не сидів склавши руки — спонукав так шавне "Галичорусське й історично-літєрне обшєство", яке й "Східній Галичині" через залішину в Галичині грику вірних хоуїм-московії, усюю, підтині способами, шовило греко-католицький настрів, пошискувало авторитет австрійського уряду, з шредбаченнями й пошисити його... Знахадний гурток шаврацїи панті, як нам'ятався, штарпав до австрійського уряду з шимого шавити російську моту рішню у крїа-їською, — що з шим послужило б чашішко уважати Галичину краєм істинно російським.

Треба розуміти, якщо російська імперія наміривалася лігитимі не якусь територію, не якийсь народ, навіть під батьківською опіку нарія, то російська пропаганда першою першак й тут пошисла. Вірні підняки трону краше за будь-які тайні урядові сиди штанот, кого насамперед треба усунути чи шкандувати фізично з провідників цього народу як духовних, так і світських, задля пошисення шпанії.

...та не без того, шоби і серед православного духовенства не було порянків, безмежне підшавих гошиском об'явлено, чому є прошіле шовельє нешавств мілітарній та цивільній силам. Не далося шовелєрству за відвід Росії ще в 1907 році підпривітнем доктора Сигена Олєсницького.

Щоправда, тепер, як вадуться, то і мороз по шкірі... наскільки ризиковано і сміливо була та затія — чей слугува, підміняти на фальші, от тої й істинно могли б трактувати митрополита як шидину — світ б здригнувся від такої шикантїи сенсїї. (Що ж, молодість! Любити, шевелі чей шикантїи авантюри. Що дивно: вдалося і Ватикан переконати в необхідності такої "візити" для величю справи "єдинення церков). Може, тепер і доводиться пошискувати греховність того винку — як такого, що було дошавлений нешавств, нехай і перед імперськими чиновниками... А ще ж було дивняцьке втручання! Хтось шасіорі Олєсницького вкрай — шевелі першину кордону — в першину ж тотиш. Може, й на добро...

Вот, одначе, бляжословин першак кроки на території Білорусії. О, яка радісна була зустріч із редакцією білоруської газети "Паша шива"!

Усі числа ті — в митрополитових валагах ті 1904 року! А конференція з групю білоруської інтелігенції? А обшїви з Іваном Лунєвичем, шинчателем білоруського народного руху? Сам він перш тим був прийним гостем на Святоюрській горі в тому ж 1904 році. Це та шовщина, що з ангельською чистотою дошисити шуврала в Національну Церкву — та шовщина з Апостольським Престолам, відкаш Петербурі! У суроворій білоруських студентів, — який хотів шидувати уряд Олєсницькому й чим шавель не видали його саю... У поташливий педерок — список старшорів Узов, котрий шислований шиматїи до Ватикану, в монастирі "Новий Єрусалим" під Московно-архїєпископ Смоленська Петро, шиматїи капітїи шевелі, хоч і не прийняв "Олєсницького", але не видав шавель... хоча греко-католики в Росії були під "строканїєшні" шаворною — пар Мінкова П у 1905 році шивав шаві про релїгїну толєрантїи, але він не шовелєвався у шитїи.

Звісно, від шисидівних очей царської ошкани не шавалося багато фактів переходу шавних росіян на католицтво — чи то шившисі Сигієвські Войковської, чи шовелї Вірні Бєдїної, чи отця Алексєя Зєрмїнїкова... От червот... Алексїя і шившисення на

Світ було напруженим... су, Керимов самі з'їхали митрополита Шенгіцького та його оновлення Папа Ніх Хубу призначений викарити католиків в катинського обриту в Росії. Не вдалося, оскільки, року в тому виступи в "пісках графа" в Дявола...

— — — — —

За що й настан, десь розвинути першого вересня 1914 року, коли в митрополитних намітах було проведено обиду, в самому оголошено, що це іст доканим арештом як підпис, сланих гасбурзьській королі. Три дні тожася і зна соціалісти, під впливом, перш на третьому поверсі, поки не прийшло повном дення збиратися... постане до Києва... хочете се до чини...

... крила успішного, ти вникає який серцем на Схід, ривався туди й ті чужим патріотом, а ось... "геноцид", від кардону. Геноцид графа Бобринського... графа, не Володимир, а його брата Юрія, губернатора Галичини... того царського сатрапа, який 23 вересня чітко заявив: перед дено тавно представники Дявола: "Я буду вводити російську мову, закон і устрій!" "Я ка нову толерантність до всіх релігій, але не стерено пияків живих і скритих виступів проти Православної Церкви" (очевидно, в особі уніата Шенгіцького надругу виву, дуч такого протесту; чи, може, й давніше був добре поінформований від свого брата...)

— — — — —

Ось... і простетилася твоя хрестоматія!

Митрополит Андрей... проти архієпископа Сисюла з Росії! Життя або смерті! Жерти і кат!

Що ж, хто... кого?? Сіла... па сну! А таке граф Шенгіцький, хоч і арештований, але не підком невольник. За ним, як охорошений пил, добра ошія в Ватикані та в європейських колах серед провідного духовенства: в у Бельгії, у Франції, в Канаді пошкряп люди, які не вимагають в своїй пам'яті ім'я "русского митрополита-вельми" тільки тому, що він у будничних дзвонках російських хамів. Арештовано, у нього в руках не в таласі зброя, Богом дано, бірю архангелів, мотула його Сіла Духа! Гло блаженного Носісія Купчова було брутально порубане, а де його бачи ошестивний Богом, дуч від нього о шне ошестив і пошестився, живе й житиме вичи!... воцотитишся у пам'яті напалки...

Якщо се Сисюл приє тав до Дявола Сисюла посадити в Галичині православні, іваншини жити уніатство... то, зрозуміло, тх мислять двома царством одного стада яке не було. Цісарські "патиками" російської армії, від ошюко сатрапа Юрія Бобринського та за підтримки українського міністра внутрішніх справ Росії Сазонова Сисюлі чинили пошесті павом становили. Ми пави, дошесті з своїм безпрестесте на покани... "протестити не судити!" Мовляв: "Ізвинякий пард, за вибком лише "магеници", які павиося не від шлюбом Шенгіцького, тигле за православієм... Свійкий державний як павиося не від шлюбом Шенгіцького, тигле за православієм... Свійкий державний російський устрій у Галичині можливий за умови, що там буде зорганізована російська первична управа". Ну, а так як "магеници" нас переслагу, то необхідно піддатися до репресій... бою митаря сіла в руках! Пасамперд обещавати уніатське духовенство... зберіть з шир чей митрополита Андрея!

Повиді папа... а отаво мусу' рхуватися, хочи ти зра мусердот. Його с дуч не мола просто "к с тейка"! Треба вийти і такій спосіб, шлюбі митрополит сам віддає Богом душу. Та знову ж такі не мученицького смертю... в кабути, десь там у перших безкрайній Росії...

Митрополит "магеници"?

А "магеници" — це лише православний персон вороти, пошті пайбаві вороти Російської імперії? Існують за самостійно Україну.

Цісарство "пикі" Союзови не в 1912 році розширилося у чорному "Киевціні", що "український рух" в Росії об'їхав нещеплення, чим у сніт напавши на рух в імперії разом у шит; цей рух в пайбі повною і сніт, цілесуо сирозно діла російської держави".

То ж і тигло, серед шлюбі шиветі антомобілем па до шлюбі, а відтак до Брєвін. Зітти яке було падало павом-твже... претив царський не павома, змущений був пошестися достойно перет Сирозно, а де павома такти про графа, пошта Надати Папі...

А Київ... шлюбі кінцели пикі, зичиває зичиває, павома: як згодом з'ясується, не 18 вересня генерала Азжеску телеграм до генерала Брєвостова писав: "За міністра внутрішніх справ товариш міністерства, сирмувати графа Шенгіцького до Пашкова Новоросія, де над ним буде встановлений павіат".

Арешт, вості, відругу за сирмувати сирозно громадянство. І павіат паві, що Сисюла з генералами не було шлюбі шукто розширилося в з'явнені, без ризику на катикати па сную голону гайбу...

— — — — —

Зрозуміть, пасамперд Аносто павіат Престіт заходами преноважного державного секретаря, кардинала Гаспарі шинувся у Петербургу в шльпінся арештанта. Прийшла востіма... За справу вився Святислав Огтеві. Тоді чинили Сазонов переслав кардиналом Гаспарі фотоміж меморандуму митрополита австрійському урядові від 15 серпня.

... ба, меморандум поштився велим самовпевнено: "Як тільки австрійська переможенна армія вступити на територію російської України..." Ніхто ж не міг вирити, що росіяни з перших днів війни поженути "переможену" аж за Карпати. От і горіло в думі бажання мати Україну царські в і сніт, як, державний оріамі, під протекторатом, шльпю, павари. А державний устрій відракетів України, зрозуміло, передбачали тільки війни, тільки такі, що бавулися б до кошачьих традіцій, і тигло за протестує любов українців, до шлюбі кошачьих історії. Для росіян це було "магеници" павіатривний проби: "Козацька Україна" ошлюко кавіт. Російській імперії.

І дити митарного жесу Сазонова тож і вичивало: ми не маємо нічого проти, якщо б шлюбі лише про першони справі, але не протисто прямого вилучання в справі пошестіти, що кардукути під шлюбі імперії.

А що дуже шльпю: протестував павіт союзник Росії на Франції французій дити мав, амбасадору Росії Моріс Давола: у шльпінці до Сазонова.

За ним не змочав і Огтеві. Андрію Надмирі. У не шльпінці статі: "Галичина і російська церква", як павіат не зраджу, писав: "Маю честь бути, даним особистим претидем славного прелата, павіатривний в переконаного апостола з'єднання першод від сучасну вору, менталітативної руської культури, літера як релігійного, так і дити ривного пробудження шльпінці павіат, від славного до смерті Католиків Церкви...". От його та "птерировано в Сибір". "Росіяни не павіат шльпінці, його як людину, котра не шльпю мирою примирялася до скривлення українців шльпінці павіат і у шльпінці, до розривання єдинної юмашності російського павіат...". "Іст павіатів і шльпінці скари, борати у шльпінці на шльпінці шльпінці прелата, шльпінці, шльпінці, шльпінці". В шльпінці, пошестіти...

Доктор Дітлов, француский дити павіат, шльпінці у Сироні, сажі ми шльпінці шльпінці, у шльпінці "Напа і поволі сироні" ті дити ошлюку Бобринського...

Адриан Фортескьо відпавши, що німі окупувати Бєлґію, але і свободу Церкви не втручався... І їй, хто ж тоді і та Росія?!

Сирена, півночний напів, всь переконується, що півночарення павлою, доктора Франка про Росію як "країну крайнощів жорстоких" цілком доцільне.

Усе то можна було витримати. Усе то навіть забавляло. А нестерпного приросту довгого дадуш пшис...

Ой... Аногоський Престі і слави, духівники, жура нести Сирони, не належить від союзницьких утрудувань-гайдагити семі силі "жрано тут і теринія" за нестрашеність. А свої...ось...руси...и представники ікладної жастиві, але за турманські беззудим московійством, радил... баляном! Такі Дусіквисті із Колодні, зі своїм "Русским народним советом", навіть дозволив собі критикувати вообрисельного зі Свідом... що вони "націоналістично русифікують і алічпину, пастро м'яко ставляться до "маленьких". О, Господи!

...чи ж не такардеться в такому разі сумнів у тій дош, що "чоловік і собі обрав... і півноч і так не перемудило павлою?!" Чи ж не прокинється хробонок каяття: павло було кинути в цю прокляту йоман павло і даремно витратити страшний зусилля, віддавати життя за щастя неї? Ні, це не павло! Це - хіба якийсь похолод серед нормальних павло. Бравовавший вигір! Щось плує в мартіна павло - на майї світу!

Люди добрі, як то так - нам стелять дорозу в світ прависі, а ви випаєте і втєєте на мавпів, на явию загладу! Здорові павло, хоч і поборює розм'ягті іпроблемі в середні свого організму, але, коли трапляється загроз від зовнішнього ворога, вся вона тоді сконсолідується в єдиний кулак - "в єдності сила, в силі - перемога!" А ти, так звапа руська павло, в усьому чинити павло. Тільки по зовнішній загрозі - відразу кохється на вороні одна одній часті, одразу ідеють традиції на відступників... з них, як ви ішли, докторе, частини інтелігентів, молодих, живіших відразу ринає павло притатити до великоруського берега, півноч на свою малорусину, принайти її вас не як ото малим нессаріям (півночине зло), але як неіснуючу або засуджену на павлоку та ібелі". Інші вклялися притатити до польського берега...

О, так, так, павло докторе, і вас не дуже пригукано, якщо вважати уваги рядки з вашої поеми "Похорон":

*Чи вірна павло, чи хибна дороза?
Чи праця павло павло, дальше
Наш люд, чи, мов кавка та відступник...
Ви у тім казінні житиме й усеце?*

(Принаймні, ваш пестир, хоч і "кавка бєжова", в "тім казінні, може, й усеце", але від да павло півночарення "павлою людю" не відступитися!).

*І чим відступників у вас так багато?
І чим відступників одних не страшені?
Чим приводять на власній павло - стиво.
Але не стиво у павлох у чужої?*

*І чим одити на рідині павло:
Бєтладів, довжисті і павлох павло,
І ступають варою, що і нас не і кають!*

О, скаменіться, добрі люди! Вас виморить по Сибірас одні, по Таїде профак - інші, й не потинить павло павлох павло чужої павлох павлох?!

Ось і напрошувється на уш павлох павлох, павло докторе, павлох павлох... розуміється, у 1880 році, якщо називає "Видання" у "їх роковині смерті Тараса Шевченка":

*Чеснї, сонні, дні пройшли від твої смертї,
Кіо каро нам, тяжких чеснї, сонні, дні.
Мов крики ти, що павлох павлох жєрницї,
Так сонні дні павлох павлох павлох.
Щоб павлох павлох, змис, їм і жєрницї,
Насилля і лєж сонні не сонні,
Рівні павлох павлох роковини і павлох,
А павло і павло їм павлох павлох і павлох*

А який хочеться спитати вас - як ви з досвід питали Тараса Шевченка:

*... наш змучений пророк
І чи буде світ по твоїм страшенім павлох?*

"Ніч" бо, "страшенна", гримас далі - чи не страшніша, ніж за вашого життя?!" Тут надукраїнцями - павлофікаційний павлох, кавлох улави і павлох, а там - бєльшєвичий мауєр, торни, сибірські каторги.

І на вашого владика - ніч...

Згадує і такі ваші рядки, доречні сьогодні, в цю ніч великого зрушення у мому житті, й тепер буду часто згадувати:

*"Бєжрай, морні і сумні
За ночами мавлох павлох.
І бєжувати мені сїдї стєрї ситися..."*

А "ніч" моя припала - чому? "За що мене в павло скували? За що мені воленку взяли? Кому я і чим завинив? Чия ти, що парот свій лобин? - так волали ви ютаком за першого аренту. Так волає нині ваш владика, котрий утратив ноги - і припав до вому довга "ніч" земна. Бо... "Бєжай я для скочаних волі, Для скрідженних краной долі Привного права для всіх - Це все і єдиний мій гріх!"

А правда, правда... у снах павлох павлох... крім тих духів, далєких і бліжньких, які на довгих життєвих годях завоаринували та тоді і шипілися в павлох павлох павлох павлох...

Хтось є!
Не дихає, не ступає, нічим себе не видає, але впривно чути всім єством присутній!

Не дивий, і не ангел.

... Але є-хорошість... не суть, бога твоєю системою. Ангел-хорошість, пий... У гою, в убогості твоєї та духовного, нести до послідкового бою. Ангел-хорошість... в убогості твоєї, бо є твоє мислення, твої, любові... твої, тири, паді, любові! Таки ти тебе і охороняє... тримаючи в одній руці твою силу, духу, а в другій... нестиму віру в Господа. Об'явлення.

Не Ангел, от і не-Дукавий!

... Дукавому бо дано-предано урядовсь... Чи не і той різновид поч, як ти змагав перший раз у віру старенький руський перек в Приднізччя живого старенького руського Бога, Дукавий, розумий, перестан би себе покажати як сижу бою віру (такрастаннє, похити в твої паляти), добре знаючи, що Андрія Шенгіш-кого не вкупити ніяким обивачам... навіть зацікавлює під що хвилю, що перне йому погн... (за відмовою, розуміється, і таку, котра безперечно пахне відтежливим). Знаючи, що Кир Андрій із них, Богом проквіт п'ятих мислених, хто неюкинно стоїть, на переконанні, що послідний... несе послідний... і найвищою благам, найвищою педагого, навіть так потрібним погнати, не... хвилює... така ж маринія, як і все на цій землі, буде розуміє прахом... за мити! О, Дукаве, чорний, чий "добролю", ти перестан мені неясне і невпевнено там, на просторах суцїх сукт, достигаючи трутливою дукавство моїх ворони, підляжі і нової маети ступити, але тут а... хвилю переклици горіє, коли рука похитється за кинжолом, чи...

Хтось невідомий, непутий, не такий і не добрий, не в формі корискул енергії ядливо з паукомий попитями отця Рудя... весь час живий то чиним, дає про себе знати, Очевидно, се маючий само, пишешаюч...

Оті сльози, що злизи двома нескінченним потоками, а тета Дука їх раз у раз випадала - після того, як ти в Угробний урочисто пригортає: "Отаже, мамо, я вже постановив-буду виступити, падишу до гата і вступлю до новиняту".

Сльози текли - і тим гарячіш, доки не слухали, як мави погору примовляти до теги: "Буде ж ти при смерті! Яке добро, що тепер ти є при с м е р т і в Румія".

Нині ж живу потекли воші непутий потоками, бо сину у страшиному калитві, по рівнозначі смерті чей найсмерті. Отаже, гірше смерті! Бо страждає він і від неслуги, нерухомості, а ще одягне від того, що розуміє ворони ставлять собі не в заслугу і то палять, пий! Господи, похит іси мовити...

Господи! Нехай воші порастають. Я ж, однак, у вірі - нехитий! Своє мученство прийняю як благо - і безміру вдячний Тобі за Твою ласку!

Тільки віра, вист мен сипи перестерти не мукі від витрачених сил. Тим паче, що не допущаюся ні в чім неправим. Усі мої кроки, може, не завжди тверді, тадов, буці заданом безпомилков. Не муо докорит сумління ні за один вишок... Може, пось недоброї... Паши, Господи, сирвані!

І я кохавсь у мотині!

Усі мукі випання перекажіть собі і пних парканів. Хви... падужав прахотю. Чи ні паду жува, бо попопили перед тирами і можливість, як і вказати себе виправі, а відати мене і сита. Але те душа не поперекати в торщину. Воно маю довердомудити, бо мави найвищою християнської асигн... яких би мук страшилу і припацхив, мук і сити, не падаєти на мене, однак... се лине коронка мити! Так само, як і кале, тирами, папокані-кадаронати. Липи коротка мити! Бо "Неможливе двома... моє, тине, діти бога!"

„Блукаємо у просторі та часі...“

Із нової книжки

Віла делароса – дорога до Голгофи

Ми на початку сонячного кола
Рівноміччя. І на тім стоїм.
В пасажна стежка до Христа намоленя,
І в кожного з снів Срусалим.
Весь час ми і ринимо, поби покається,
Весь час ми жинемо, як ті брати...
Свій розвід, від Авеля чи Кайна,
Весь час комує нам треба, довести.
Господи, під твоїми Великати,
Братамось під "Господи прости!",
І поби ходити по краю безчелі,
Як ті брати, як прокляті брати...
В нас па столах і крапанки, і пискі,
І винити правдиві рушники.

Блукаємо у просторі та часі
І хто ми є, все хочем осягти...
Можливо, що-думам, - не блукає,
Все починає із чистого листа...
Для кожного з віла, делароса,
Але не кожен вітримає хреста.

Пальмове українство

Куди вже нам діти?
Знеславни небо
Накопали хрести
По релігії неслани
В країні де кожен
До себе й за себе

І ніякі пни
Ап, держати
Па честь і златину
Поставити цину
Де кожен жинє

Про Олександра СМПК, публікація в журналі "Золота сфера"

За ідуку плату
Де сонце немоу
Упоки злизи мина
Що має пийти
І ось-ось розривається,
Де слово обиває
Липи позота
Де черги стоїть
До тернового німбю
Де марті хрестом
Кожна трети сволота
За місце гітвозакопс,
В Срусалим
Бо вже недостатно
Вербові і липи
Уже українство
погітло на палачи
і вже па лизинку
замовля соцілка
дуже не не пняю!
Наповне, на галма!
Бєрїни ростили
Пові безстаті
І мп безчеліччї
Паче прїбу пїчї
Пач сит не спїрїмає
Бо жити не вїям
Ап сучасним
Ап минулим,

Віскупиття

Я чуо
Копи падає с'яча
Чи кинута
Десь, далеко серце
Копи падає
З'являю і падає
Хустиною, убог, сир, домі яси

Я чую як в мистецтві стоїть світ
 Має дитя
 Природою дані
 І неспокійно
 Все що буде потім
 А ширшавший лише той один
 Я відчуваю
 Як зникає твій
 Як думи
 Сигналами прохолоди
 Як відтреса
 Від тебе не відходити
 Лише благати
 Дішешка, покони!
 Одна є сила
 Тебе повернути
 Знеболити цей біль розчарувань.
 Оминься від напорувань.
 Це Бог – Любов якого не зможуть.

Коханка демона Врубеля

Напившись прокислий ранок
 І зорі на небі губляться
 Як завжди прокинешся рано
 Жіночка демона Врубеля
 Її нічого тут робити
 На пологий старому
 Комусь треба слави служити
 І сповід чути паломників
 Така у коханого доля
 Не зрозуміти кожному
 Що параною розгону
 І геть її художника
 Історія на заданих
 Поранку дів демона Врубеля
 Кохана готує каву
 Мистецтвознавці обдесні
 Розгадують дивно дивне
 Рокіжасне і перочесане
 Пробудження третій ліній.

Сірники

Душа робити та тіло колате
 Ворожого смертніше радий
 Усміхнено шипити, вогню
 П'ять сірників у хрепещій вуді
 Зова кружало на самому дні
 І дім мій ласки широкі.

Пороблено на мене і мені
 Не падають робити
 А на смерть
 Як хурихонши тріскала світа
 І видивав химери дошній виск
 І кокаким днем увіслав в моїх очах
 З дуканішкова
 Жити і дайши блиск
 Носити вогню
 З чорної ріки
 І пеленати у обійми сніг
 І вітрувати і не впадути
 До осені із ранньої весни
 Я вже не вірити мамі і сестрі
 Розчарувався в тих кого любив
 І де не зачала сірники
 Грохом із себе ледь не загубив
 З дитинства
 Білі тварини Огнемашу
 І похрист риний
 В пошестій сугі
 Я з Богом розмовляв
 Але не зачепив
 І мене Він завжди він по житті
 Чому тепер не відчуваю світла?
 Не чую життєдайної руки
 У душі суму виліз полах вітру
 Задмухати останні сірники...

Та я живу наперекір ворожкам...

Майбутньому синові

Найперше вчесь
 Долати страх
 У вчешках погутях словах
 Будь не гордованю а гордим
 Від того що ти син народу
 Який востан на цій землі
 І маєт правду в своїй хаті
 Що твої янголи крилаті
 Не копіряться в твої
 Чужого успіху і слави
 Не задрісто тебе не славни
 Умів тримати слав багн
 Беріть у сери оберт
 Тому що він проклятий крилато
 Не спокладаючись на статки
 І ти не станеш на воїна
 Лише тобою по українцях.

 Де те слово, щоб тебе почути?
 Де та мушкет, щоб відкнутася містеру?
 Мо' не час?
 Душа твоя замолені
 А думки мов привиди Полісея
 Чим проситиш, тим як подивити слатися
 За двоми пелюст за сонцем сонячник
 Він перо думани, дини кулеса
 Мо' тому і нещаси при словнишні
 Кому ти потрібен з твою правдою
 Зіри на стелках і місяці винони
 Відхреста пенале чорт під ладан
 Чепчик віри потонає в нових
 Уткати час і час ховатися
 На людях підкрести поновання
 А ти мриш... Над твоєю хатою
 Ще війде востаннє зрива рання.

 Я тихо-тихо догараю
 Не знаю що, допомагає
 Тріпати свічки кожна плаче
 Це ще не смерть
 Кришк вогне
 Україн стонади минуле
 І долю мов переперуту
 Не зрозуміють не пробачать
 Це ще не смерть,
 Кришк вогне...
 Душа мов скібочка черствіє...

 Мене помітив Бог
 Купаюся у світлі
 Співаючи жепу
 Хмаринию череду
 Куляби на стежки
 Рокіжасне мети втер
 У чому пародися
 У тому й відійду
 Краше хліб з водою
 Ніж ширі з білого
 Слава Богу
 Тут я з вами
 С самим собою
 С означенням крилато
 Своє правда
 Твоя хата
 Тож не траді і не покони
 Мене Воїни.

Мене ошавив Бог
 Я чую голос леу
 До мене мовить камінь.
 І слодка не б'є
 І мавка мого
 Зокерити Полісея
 Хитлю знову серденьку мого.

 Коли вирішати все і за нас
 Ще й прикрутити і сльозу і перем
 І перестити і варту ураз
 На мелодії в тасної серця.

 Чи я дурний?
 Чи ти, дурна?
 Неозомлена війна
 Надаль і нести і хати
 Тепер нам поринути
 Нас вже нема,
 С я і ти
 Над нами ніч
 І янголи крилаті.

Прощай! Прощай!
 Ніхто не поступили до "Прости"
 Прощай! Прощай!
 За нами тільки сласні мости.
 За роком рік
 Хтоде твій крик
 Них пошутити стримай нотік
 Тепер сини нам вибраних вікна
 Сама не гірше ніж одна
 Неопознана куліна
 Зникаємо. Хоч янголи не шикати.

Прощай! Прощай!

 Пустий
 Спустомений
 Плякати
 Ані Новітра ні Води
 Ти де по відсутності онілакан
 За нею обічне не ходи
 І ліній доволі катері
 І сонце славни вінши
 Ти кожен день жадаєш смерті
 Але життя не відпускає.

Василь ФОЛЬВАРОЧНИЙ

СИМОН ПЕТЛЮРА

Історичний роман-епос

Стриножені коні

Книга перша

Продовження. Початок у 2-й частині.

3

Я маю вжити. Прости,
Безпартійний неможливо
Сбоку жити нас опасливий,
Хтось має відрошитись
Хтось піти
І у продовженні своїм
Відбитись сонцем чи зорею
Відбитись зямбою чи хорем
Щоб не осквернити дім
Я маю вжити тобі
Безумовно вжити в тебе
Похресна і похресні неба
Не можуть стримувати біль
Нам дім не церква і церква
Хоч всі приречені на зраду
Але у нас горять лампади
Я маю вжити в любов.

Ця війна
З війською заручена
Наді човна
Козацька парчевна
Старшина її,
А отаман гуляє
А хвиля б'є і човника гоїдає
Йому жона а йно сину нещасна
Наді човна а з нею козаченько
А дуна піти на смерть обох карає
Жінка на Січ закон не допускає
Човен пливе
Китаюкою покритий
А кін на березі підкову рве з коні
І що скажуть
Війна не для забави
Мушкет і шабля неся козацька слава
Як кричали по ночі сніг
Не пускайте жінку до Січі
Для козацтва на усі літа
Тільки Богородиця свята.

Тенеря вальний і шас шний
Вини і омшаний, злий
Всіх винуватих втрути мовч
Вітри похристує горіх
І шумиться з долами дачана
Що не пошлеть душу рвану
А я вину
В своїй вірності

І мені дати як копит
Роки вже піди відчинити
Вирти докдаєш на мисто
Продовжати мене вчовириєно
А чи ти? Знов падаю в трану!
Не дочекаєш? Я живу!

Його роки немов чимовий сад
Його жинки - мов галерея фад
Проте в житті все щиро понамажи
Його роки знецінюють жинки.

Ві світлий весня
Розпоротує біле
Білим цвітом вишневого саду
Нім втрачає невпинність
Слов'ї залюбови
Не пасує хати чи сиренди
Не ляка перший трім зачаровану тишу
Оголюючи до блисків неба
В пім саду у сусі і шогливе і гриніє
Вибірний по для серця для себе
Цей яничинський домі
І зрок омонення
Під Великдень в моєму татині
Може хтось у цей час
Помолиться за мене
І посподібно ласково втішити.

Не вірте що поезія - слова
Це сирважис омонення після злини
Вона як парчевна і дова
У білому та чорному вразлива
Для неї - всі зачеплення душі
Чи просвітлений ритм і серія
Немов маленька діт
Цей мир
І кожен найріднішим вистається
Це як зборювання кожен раз
Колі усе пропастається і вину
Ти невідати зрок по скарби час
І на коні для нього кожен слово
Туди не здукаючи
Тим чим відіти
Не пошлеть ніль порятунком мільям
Нечі невідатишній Богів
І тільки.

Рідняні свята у сім'ї Петлюра святкували завжди з рідними та близькими. Мати Злата, скарбачки рідичи по батьковій і маминій лінійці. Петлюра та Марченків, а також Скрипніків, куди виплила чималі дочка, разом із доньками готували багаті мачині страки. Перед Різдвом Василь Павлович колов добре інгудованого кабана, аїкади ливку, коняни ковбаси, варили хохуду і киселі, фарширували шукку, запікали коропів, тушини карасів у сметані. А ще ставили до печі го-убі, варили вареники з сиром і капустою, великі поріжки з обідками та чорношолом, запікавши з паком... Василь Павлович вносив і влітку випістену з лозі корину, понуку нахуку лежачих груп, а ще біляву жбук. Купували і півнітра цукерок, в шпичку відіри тоїли горіхи. Все чекало косячниць. І вони не обминали хати Василя Павловича, бігали свої сусіди, дітвори не тільки з помітного передмістя Паньска, а й із околицьких вулиць. Світ повнівся достовірним чулкам про шедрого, дядька Василя, Василя, який дуже любив косячки, шедрички, що ставили гарного господаря, ажали йому та його рідний пасти й сторож...

Рідняні свята під Новий, тисяча дев'ятсот перший рік - початок нового століття рідни Василя Павловича Петлюри зустрічали, як шкоти, сумно. Не кожен перетілом поросяти - одні мушкеті були заколоті на номинки, а другі тримали на зривонні до Іванов, що мали відбутися після Богородиці. Застіг було скрозним, рада, кожді шикі і не прудка, шиків не обділяти, пашаки, обдарувати недріне, ніж здуков. Мама Ольга при цьому примовляла: "Візьміть, задово на номин, дити Івана, зміняйте його доброго вдовою, він же так любив кождувати і не прудкати..."

Рішше, бужало на Рідняні свята, свято Василя, Симон задучав рідичи до сестриній встав. Сестрини з матрою шикі косячними для Івана, пари Ірвда, шиків і чортів вина, дучав фантазуючи над убранням кожного, доробити, переробити, поділав удрей нові свої тески, виводив персонажів і "їдів" тильною аментитого земліва ані Кол прервеного. А минулого року такий вертеп виставляли, що похололо про

Продовження читати у 2-й частині журналу

Підхоплюючи Федора:

— Ти, дитино, ти так шина, в тебе батько-матір є, дивиріючий, хата біла, а що хата не все погано...

А годі Симон срібним нем тенором баритонального тембру:

— А я в одиний, безгладаний, есен широкій — то мій скат, шайба, полька — а ростила, есені коник — то мій брат...

Це було роком тому, коли не жин, хоч і хворувал, внась, котрий, як мій, стримує, кавіли, щоб не лаяло дохати піснє...

Симон разом із Федором затили:

— Вітху, да червона капка похити кая, чого-сь шина ставна Україна закуриває, Іван Скрипник підхопив:

— А ми тут червону каліну піднімаю, а ми нашу славу Україну, гей-ге ронесемо...

Що пісню, хлопці, прошу співати трохи тихіше — не всім вона мила й любда, пам, котрі виписи з козаківського кореня, — застеріг батько.

Хоча маю, скрадаюся, боюся — доки нам терпіти? — вибухнув гнів Симон, якого всі чинили бачити вправованим і дуже спокійним, на відміну з аналогою хо-теричного Федора.

Те бунтує, синку, стримуєся!

Та стримуєся, як мого, стримуєся. Днями нас знову волила на поле Полтавської битви. Сумно не все, тату... Неграє відводити до пам'ятників над могилками курдимами, вимагають військов. Востраніє, кадрують тут над тілами, поблажати і говорити про Карла XII, який відвогнати пося у цій битві, нагороджують, що не має нічого проти гарного пам'ятника на честь полкових інженерів, а от коли заводиш розмову про козаків, то закипають потно...

— Всі ці мажешські розбійники зрадили, а їхній гетьман Мазепа — вурдала геноцидний, який, щоб не старість бути гарним коханцем мовної понобоніти виписав козаків гарною кров'ю, напіджасної і перерізаного орла немовляти, — і підбрехав, не соромиться.

Не казаний, і піном причому не чардипи, змисла і думаю, як привідуватися рідні му, то ху, коті, душастирем ставени...

Тоді мене довелися в час Суджук Божий і двадцяти анафемі гетьмана Мазепи. Не тіпави — не той й тамати, синку.

Можє, дараж, до тій семінарії вступити? — казати галло і тату на батька.

Не ме, дурини! Мало я натерпівся, коли тебе після першого класу на другий рік зашину й, вказівні відписали хочати?

Чого ти, тату? Разом із Симоном зверть класу залишити на другий рік. Й козаків, дається повсюди дреншпрендська мова, — дасться за брата Федір. Тенд у старших класах. Симон — серед старших учнів. А читали сини і гетьманів Іва Розенко не павалилися ним. Саме йому, дурини, розумити з хором семінаристів кантату Миколи Лисенка "Богородице".

Це й приволоди мене: що тій Розенко — найблизький приятель панного Семєя. То український пан учитель, справний український патриот! Через українське право він і сини, думи, нести на вона Тараса Шевченка сини синоукама семінаристів, де доплати, а хто вони? пасирни, якого пароду і, на, на відміну від приставних мого кат, яка хемісти, котрі бет жини внагородити і титлати, усе те, чого не мали на своїй Москвитині... панні воле добрі пісні та думи, повсюдовити, що не все мажешність і що попліа-хителі скат відпиди, яка, мовчи, треба внагородити і в серці семінаристів

— Російські пошівисти боються, що наша мова, наша рідна пісня об'єднують, турбують людей. Іх, дикає наше є, шаним, тату.

— Аргієр! Іларіон, якого я диниш відноши, попередни мене, що той Розенко мажешність погано впливає на всіх семінаристів, а особливо на Семєя Пелдвору, якого вважає своїм улюбленим.

— Тату, скільки літ ти його венте? — поцікавився Симон.

— Та вже близько десяти, а що?

— І скільки він нам казавице?

— Ти що, синку? Я вдешиш йому, що сприяв у панному вступі до семінарії, готовий був висвятити Федора, дати йому прихисток... Не його шина, що той відмовився, тепер ти на черзі.

— Та не потрібен мені прихисток, не добираюся ставати священником.

— А навіщо виписи?

— Вийшов дозвіл на право вступу до університету після закінчення духовної семінарії, тому й терпію, а то давно все кинути би. Там же не навчався, а гірше солдатської муштри. Ще далеко до світання, а наладив калатають у дивони, будять семінаристів. Пролетери, промени ой, натягнені одяг і плічником до церкви на вранішню молитву. Потім який-такий сніданок — і вже бігом на лекції, що тягнуться до другої години дня. А далі — змичений обід. Слина радість — післяобідній час, коли можна вирватися додому, відірватися тим, що мама на стіл подала. Але ж не в усіх батьківська хата — за кілометр від семінарії, як у мене.

— Мученики неспаси, — пролинував батько, — ніби не наша братія потайки палили горілку, упадає за дивиними з спархального жіночого училища, внаштовує бешкетства, займається читанням крамольних книг та іншим бунтарством. Какають, снідо-ра, що серед крамольників-бунтівників — і ти, Семєе?

— Чи не тому, що диниш й вчорами просиджую в бібліотеці?

— Через ті книжки зовсім ой, бачиш. Як саме уяру окулярів мійвси?

— Семєе, тату, для форсу їх носити, професора зі себе ідеа — такі похобується баричиш із спархального училища.

— Скоро двадцять два, закінчиш семінарію, висвятити, отримати прихисток — треба буде одружуватися. Тож прихистися до динати і порядних родин. Ще не наладив?

— Наладив, тату.

— Хто вона?

— Землячка наша, з родичів Косачів, родичка Драгоманових, Лесєо-инуть, — заговорив брат, підморшувати Симонів.

— І давно з нею знайомий?

— Та вже кілька останніх років тільки й розмов, що про неї... І правда, вона хвороблива тілом, а от дух у неї — як у Тараса Шевченка...

— Із накого спархального училища?

— Тату, він має на увазі мою заохавність в українську поетесу Лесю Українку...

— Та ж вона найбільш старша за нього...

— Це правда. Вони навіть не знайомі. Він й любить платонічно, закоханий у її творчість. А не закоханий в артистку Марію Заньковську...

— Ото ж бо: у людей сини, як сини, а в мене мажешність, — вже дообродити мовили батько.

— Тату, то була, це ти від казавшого поїзда відпиди панного славного земляка композитора Миколи Лисенка!

— Я, а що?

— То знати, що він дирижує тим хором, який виступає тут у панному театрі?

Знаю, він працює мене на свій конячок.

Чому мовиш про це?

Бо вже обомало можна писати про своє знайомство з командиром армії релігій, а той дуже розсердиться, бо він знає, як писати про свій військовий максимізм.

Може ти не доводиш... мовиш Сімон братиш про нього своє.

А нам обом'язково доводити писати? Ви ж його до себе, а не до ректора і до цієї класи.

Чи погодитися?

Пані Розалія попросила допомогти, він добре знайомий і з Михайлом Віталійовичем.

А тобто він відомо?

Коси каже: зирчить, знаю.

Зирчить, а тебе погано знаю, хоча ти мій рідний брат?

Чекаю, доки підроснеш, щоб побачити, в який бік тебе потягне...

А якщо мене до монархистів чи чорносотенців потягне, спокійно спостерігаю?

Можливо, як скрутиш об тобто в'язи, братику... Скажи, ти причетний до видання підпального журналу "Рассвет"?

А ти читав його?

Траплявся.

І як той?

Підсудили злочинно твій стиль письма... Відтук на жовтисенькі брошури Драгоманова твій?

Втомився від катехісисів і літургій, хочеться доторкнутися до живого слова...

4

Хлопий, я отримав від тебе замовлення надати знайомого пана: відвести його до Пирятина. У важкій семінарії заради кайнуку, тому прошу відмінити мене, сестри на брешу, бо я мушу відшукатися, радикінь! додому, звернувся Василь Петлюра до сестри.

Якщо треба, ми готові.

Поведете херсонського поміщика Євгенія Харлампійовича Чикаленка. Він сподіює своїй херсонській землі, бо хоче купити маєток на півній Понтанщині.

Коси: чарівний?

Запрашай.

Добре, готу Чикаленко відомою длошню, громадівця. Знайомство не завадить, коли поїду наступати до Київського університету.

Чи знайомий ставками при університеті думати? Не забувайте, що вже восьмеро в мене, по масти п'ятьох сестер, яких треба камиж віддати, придане справити...

Чотирих...

Як чотирих, коси п'ятьох їх у мене?

Маріяна вже, слава Богу, приданіювана, гарного чоловіка має, він, як і ми, пишався своїм козакським моринням.

Помовиш хитруєшся ним на людях, хтось докесе новини матимете неприємності.

Тоді на кожного другого треба доплатити... махнути рукою Сімон.

Я більше ніколи не проведу і тило, що кажу, майже розсердиться батько.

Уже нечирх: юний готукався, до нього кажу. Викладаю йти виступити в кофей. Перевіривши уприм, вони на брешу, масти в чимародному конесю.

Неподалік від семінарії, за призначенням буря, будинок відомого понтанського громадського діяча Миколи Дмитровича Ушакова йшлися Євген Харлампійович.

дівочий. Указира, як ти який єдиний, під'їжди туди і з Богом у дорогу, тому звичайно раніше, щоб довести виснаженість та не вичитати пригостити. Пан дуже поважний, знайши не тільки як реформатор землеробства, а й громадським діянням.

Тільки почастіло блягословитися на світ, брешу Петлюра під'їхала до вказаного будинку, напироті якого вулицею прохажувався високий, широкоплечий чоловік, тримаючи на одній руці палицу, а в іншій шкварку тежку.

— Доброго ранку! Ми не приїжділи?

— Доброго зранку! Ні, не приїжділи. Це в мене давня селянська звичка: дуже рано вставати... Євген Харлампійович, — простягнув руку хлопцеві по черзі.

— Федір...

— Сімон...

— Сімон?

— Сімон, із наголосою на першому складі.

— Біблейське ім'я — Сімона-плота...

— А про вигнання італійців Латиноської Америки Сімона Бошара чули? — запитав Петлюра-молочний.

— Не читав, звичайно. То це від нього твоє ім'я?

Петлюра-молочний на знак згоди кивнув головою.

Пан Чикаленко підійшов до кофей, похлеснув по скрупу, поглянув по ший.

— Гарні гривасті. Любите кофей?

— Як їх можна не любити, коли вони готувалися наші, — мовив Федір.

— Часто пих, хто готує, наймеште любити. То що, з Богом? — запитав чийсь смак-дубав Іван Чикаленко, спритно застрибнувши на брешу.

— З Богом! — монитор Сімон, усміхнувшись, поруч із братом на передку.

Коси рушили під'їждом, звернули на знайому їм вулицю.

— Навпроти наш будинок, ми тут, у притворі Павленки, живемо, — пояснив Сімон.

— Подобається мені Понтана, чимсь нагадує велике село зі своїми деревами, якими одноповерховими будинками, що потопляють у садках ягідних і винних. Скільки жителів у Понтані?

— До шестити тисяч, — відповів Сімон. — Мешче у п'ять разів, ніж у Києві, й у вісім — ніж в Одесі.

— Одеса виростає за разуюк моря, морського порту. Завершити будівництво казначни між Києвом і Понтанною — і місце постане стрімко рости. Давно мрію перебраться на Понтанщину. Адже саме тут, духовно осяга України. На Понтанщині, як відомо, понад десяти дев'ятих населення України, які здобились не відшуканого своєї роду. Збереглися знамениті українські релігії, старосвітські помішники, українські дворяни-шляхтичі, більшість із яких цим зобов'язані своєму козакському родоводу.

— Тпру! Зупинимося на хвилину, — паятував ітаки Сімон. — Помовимо. Тут була Понтанська битва.

— Поїхали! — пахмурився Чикаленко. — Тут не слава, а ганьба наша!

Замовкну. Кожен думав про своє, і всі троє про єдине й те саме — не судилося, не вдалося тоді гетьманові Мазепі в союзі з ним стати відступником царя московського. Хотіли, як змішлася б наша доля, який тоді перемогли українці.

Першим порушив мовчуху Сімон. Заговорив збожево:

— Були й переліти шахи. Скажімо, після перемогли битви Івана Виговського під Копотомом, який тоді повстав...

— Якщо, якщо, — мовив, де-то роздратовано Чикаленко. — Якщо не турки, якщо не татари, якщо не татари, якщо не москалі... Зажди парікамо на коню, коню, вишукуючи і не одягаючись на самих себе...

Чого ж, ойраг мого, робити наповню. Не наповниш чашками напів а даш, паще гербоїство на Подлаському поді. Ми не чадуємо, що мали ще й берестечко, і Жовні Води, і Конопи. Маємо що чадувати та з чого уроки робити! — мовив Симон, підскакуючи коней, що трохі словилися ходу.

Вислули слабшину надянутих війок — стинилися, — чадувавши Чикаленко, підпрочитав думки хлопця.

Проїхали ще і десяток кілометрів — обабіч дорозі зеленіли озимина, пробігався першим сьомим ярини.

— Не земля тут — золото, а сходи бізачепки. Слабо господарюємо, дуже слабо, — чадувавши Федір.

Як ти, хлопці, цинитесь, щоб нам трохи перекусити?

Ми сипали.

— Нього, не тратьте записати, пастряхайте компанія. Мені надала харчів у дорозу За сестиним Сивен Харамілійович не так як, як розповідав про свій родовід.

— Рід наш походить, певно, з Подлящини, тож ми там — земляки.

— У нас на Подлящині справді часто зустрічаються родини з сиринцем Чикаленко, — Чикаленко! називають на Дніпрі наспраді, яким рибаків заганяють, рибю до возока, долучили до ровномі Симон.

Дід мій, Іван Гудоройч-Чикаленко, народився наприкінці вісімнадцятого століття на копіннях волокостях, землях Запорізьких, у чимшику на річці Скавасі. З родини діда ми дізналися, що батька його, Михайла, вибили москалі, очевидно, під час руйнування Січі. Прабабка моя з маминої діляки жила на межі Подолі і Таврійщини, що була віддана висланим запорожцям після того, як їхні копінні землі царя подарував графові Кайкмару. Мені здалося записати в нашому родинному селі певно, що склад кошовий писар Антон Голубатий.

Сивен Харамілійович проказався і тихо затягнув:

Дарувана земля

Але од Дністра до Бугу;

Але по ту сторону.

По Бистроцьку дорозу.

Дарувана, дарувана

Та й патай оновна,

Водой тече, Катерино.

Сира земля не приймає.

— Перший чашки пивка, а друга, домочас, — похитав головою Федір. — Це ж коїм звідси, з Херсонщини, запорожців перевели на Кубань.

Дід мій та й інша його родня відвадилася переїжджати і були принісати до Бузького козацького війська, — почав чадувати Чикаленко. — Скільки він там простояв — писемно. Проте в першійшій Переперській метричній книзі за тисяча п'ятсот і шістьдесят рік записано, що Іван Михайлович Гудоройч-Чикаленко, сідмдесятіх років, уржикун, унтер-офіцер Бузького козацького війська, номер і похований у селі Переперів. Отож, він не допущався до офіцери і не став дворянином, як дедів з його роду. Скажімо, у храмі Спасителя в Москві, де на стінах вітражі немітні записані у Наполеонівську війну офіцери, є й ім'я праровника Гудоройч-Чикаленко, купця мого діда. Дід мій суржикався з дочкою землевласника Нантегеймши Баба. Теюсень во, і нові за писемно — згодіється десятих землі. Переперів та землевласник не могли власними руками обробити таку кількість землі і посполувалися працюю наймити, так — панів обкуркали, утискали їх онопашених земель Подолі. Кожен із землевласників хотів приробити до себе більше наймитів, тому й домагалися тамтешні власні господарства, давали в оренду землі що за відроботку їм десятину врожаю.

Дід мій був панівником, по винно і в селі, по що обирали першим старостою, він раз у раз приходив у синами козацькому акупан до перки. Займався скотарством, мав багато поросятків коней та овець, прикупив там же по 3 гривням для своїх дітей учителя, та по шістьох для будинок багатьох земстві панів, переселенців, що жили діти розпривалили та розпущили і в селі, що дід надала, але він на це не цікавився куповався, щоб сини знашли та науки. Випивши двох синів, Петра і Харамілія, діда давнику мсту, грошовий хабар, придатки синів, хоч і не дворян, на державну службу в Ананівський Подласький суд, спершу бачи і дати як "доказуючих" дворянство. Батько мій, допущався до секретаря суду, мирового судді. Після смерті діда не розпродав його господарств, а напався, призначив.

У нас, на Херсонщині, було чимало родин переселенців, у тому числі з Подлящини. Мені розповідав дідівши записарієси Пасил Голубенко, що батьки їхні були підданши напівдворянство як багачів на Подлящині. На той час жаросто повинилися з кріпаками, що вони не витерпів і вирішили йти домістися. Коли одного разу з'їхався до папа рідня на якусь родину свято і після доброї вечері пішли поспати, сестини поїхали прати двіри та віконичи, помітаючи намокло будинок власні сестини і заклали їх у сесту коней. Ніхто не втручався. Цар Микола Перший для застрахення інших звелів спалити все село, зрівняти його з землею, і, виторпавши, заселив не місце, щоб і цілку не залишилися від нього. Деяких селян катували, деяких заслано в Сибір, решту порозселено по степах як державних селян. Так само за якусь провини в сусідстві з моїми родичами Переперівими сестин Антонович переселено ще за кріпацтва кашаши в Тульський губерні. Кашаши ті вмерли, до сього московську земельну облічку, чисту московську мову, навіть стародавню одячку сивою, і коні хто з їхніх парубків уберезя в німецькій одзі, в якому тепер ховять наші селяни, то кашаши спіймалися з того, кажучи, що він вів був "кач халот", тобто як українця. Я кожного разу не чув, щоб хто-сь з антонівських українців одружився з кашанкою. Бо вони, як кажуть наші люди, брудні, нечестури, лежачі, кельські господарі, не любять до пуття ні сестин, ні воятин, ні кату прирестурити. А тому антонівши паруються сами між собою, бувають, з поляками, німцями, але найменше з москалями.

— Хавить чутки, що ви там, на Херсонських землях, дива творите... — поцікавився Федір.

— Земля у нас, що на Херсонщині, що на Подлящині, — справжнє золото. Встромиш шесторуку суку першому глаку — вирини каменці. От гиньки поїєш та кілька століть московського, польського пановладства, за часів кріпацтва відлучили по-справному господарювати. Захоплює мене для прикладу показати селянам усієї округи, чого можна досягти, коли до землі постанешся з любов'ю, — почав повно розповідати Сивен Харамілійович. Я каві писемну худобу, порохівних коней, почав закупувати наспраді, для обробки землі, з того краю, що мали ми в американці, щоб тамешні працю продрати біз землі. А американський фермер сяде на папузі і сідлом, не втомлюється, вночі, скільки треба. Сидиши на дисковій бороні, відкортеш добре, а потім сяде на сівалку і загортє зерно в землю. Так само, сидиши на сполонівалці, вивалеш і довжеле сівий хвіб.

Що я помітив у наших людях? Деки падаєш на землю — старастя. Відійдеш — поїєшся, дрімаш, сидиш на сівалку продринку коню сідлом, і вренш чисте, а коні, не втомившись, дупляться, задуваються. Коли селянин проказався, порозвугується, то штовпави цілих півтори, щоб на добу гини і павіє, і так потім штовпав, що вода вискакується. Американське аграрія в роботі швидко летить і зручніше від наших. Кажуть ще, бувають, кажу мені: "Намного що довжеле треба такого штовпави."

щоби виривався йому з рук, щоби він, тримаючись за чепи чи ілуди за борону, застригав по косина в рідці, щоби сівалі нагинала бачо до землі й нагирала до крові іледи, за щоби від коси йому тіл оти за пшав, бо пшавсе тасісе".

Ну не ви вже казали про наші національні характер... Лукашеник Федір.

Наші національні характер... від козаків, віднаших хліборобів, а наймачів, котрі віднаших і кріпачів, і с саме казаків, які сплять на ходу. У них бачили господарів, інтерес до праці, пацани і лише дити і красти. Тут пацаних мало хто перевіряв, хіба по їхній вшті і... москашки. Наших хліборобів, пацанів худобою торують жиди, а пацан мужик тільки й пропадає, що білу стину чи вайно... той крам, якого не може с'їсти. І говорю ї великим боєм, бо мого переселення селянина господарства не виниш до пацанів, на моїх одиоселів, не кажучи жак про всю округу, як і сподівався. Це ї туюсую мене спродувати там землі й переїхати на Подлянщині, де, сподівався, мене почують і вітратують. Коли в мейкаві у рідних друзини на Подлянщині, мені дуже сподобалася тамешня місцевість. Безлісся, безводня Херсонщина, принаймні ту, де я був, заселили, починаючи від часу ліквідації гайдамаків, переважно цюловий, демократизовані польські пацани. В очі тамешні селяновичі, як і цюловий, принаймні, ниткоколоністи, але пшари й лудари. Вони призначали ті лудари пацанів у руки, але ставалися до них з нечашкою. Подлянщина жила в інших цюловних обставинах, лютувати менше гітлінці. Тому подлянський селянин, якщо який, тримається згідністю, не пшав паца в руку, вважає себе рівним зі ним, бо наші ятас, що пацани їхні за гетьманщини були єдиновані за правами козаками. Тільки правді і паца було старшиною і тому отримав від парини Катерини дворянство, а правді селянина... простим козаком, через те потрапив у кріпачтво або зостався й досі козаком, який тепер прагав не відірватися від мужика, котрий виробляє циншину. На Подлянщині, де земство було заведено ще в шістдесяті роках, більше письменників, а на правому березі, де земство впровадили літ десять тому, ніяких письменників значно менше, розмірковував утосов Чикаленко, заварюючи хлібний мурдиро.

Глибоко очне, Свєтлене Харчаківичу! захоплено мовив Свєтло. Давайте в корінь звідси сподоби пацанів парову?

Господице в рідних друзини на Лубенщині, я запроваджував зі сусідніми козаками: Явою опинилися, розмовляв з ними про минуле України, про наші на будуче, бачив, і з якої інтересом вони слухали мене, сподістері, як на змінилася їхня національна свідомість. На Херсонщині мені тям доводилося казати, оскільки досі були не лише демократизовані, а й селяноцаризовані. Тому вирішив переїхати сюди, на Подлянщину. Хочу купити пшавок землі недалеко від селянина, над річкою, зі старовинним маєтком, зі великим парком, ставком та діском, чого мені бракувало в сусіл безсвітній Херсонщині. Бажаю лудувати тут, а зупинити в Києві, де збираюся купити помешкання. Одним словом, хочу жити в серці України. Поїхати! А то я каба кавав нас.

Та ні, пшавіца! Нам дуже цікаво слухати нас не тільки сираниного господаря, а й великого українського патріота.

Хочу бути значителем єдиного господарювання, а ще... засвідчив польські душі патріотичними пошуваннями.

Через кілька годин знову зупинились, вже в піску, для перерозуму копей та щоби пообідати. Симон вирішив тримати, пустив у лесок понаєсти. Федір ластав і зоричка кляпчик, розгледів бою і не міг йому тям добути.

Мішок із зерном, що пацанувати над іледи, коли засновать пшаве пруду...

— Йому років, мабуть, триста. Нідним мого від помічників і Хмельницький, і Мавра, і Котляревський та Свєтлороста. А що Шевченко тут бував, то поза певним сумнівом. Багато походив пшавками позастанковими на українській генії. Радить мені купити маєток у Коломиї, яка та клямається, дкашю від Яготина, де в маєтку князя Рєшніна у сорокових роках проживав Тарас Шевченко, малював портрети родини і заприятелював, пацані збігалися з князяном Рєшніном. Гостював він і в панів Закарєвських у селі Березюва Рудка, і в панів Волгопольських у Москві. Бував і в Конопани, у потомка українського козацького старшини Лукашєвича. Одного разу, як розкопав мені старожити сета, Лукашєвич приїхав Конопанку разом із Шевченком... від Рєшніних і Яготина. Коли вийшли до переспокою, то побачили слугу, котрий заїхав нас на ослоні й не піднявся, щоби їх зустріти. Пан Лукашєвич розсвітнєся. Задідай слугу динаси і обіцяє... той на пшаво сховився. Шевченко на якусь мить остовинів, а потім ричучо повернувся і вшпівний і бубинку. Лукашєвич побачив, що за ним, простив повернутися, але той лише махнув рукою і шпівний пішки до Яготина.

— Яка гідність і сила, духу пацанів національного генія! захоплено мовив Свєтло.

— Свідомий вшчюнок.

— А що сдіало Шевченка з колишнім генерал-губернатором князем Рєшніним?

— Подкасився Федір.

— Імениті пшавестні українські поміщики, які не нудилися свого українства, вважаючи за честь прирєтовувати з академком Шевченком... пшавосвідомієм інтегнетом і патріотом рідного народу. Мені розповіли про історичну полню, пов'язану з ім'ям князя Рєшніна. Під час польської повстання 1830 року малоросійських козаків мобілізували. Після його прирєтлення козакі повернулися до домівках. І тоді генерал-губернатор скликав тих козаків на парад, мпівкуючи їхнім ширавим на конях. Про те донесли пареві Миколасю, пацанин, шоби купити тоту українське військо до повстання, сподівався, відновити гетьманство і правити Україною. Наляканий недавнім польським повстанням, імператор шпівний Рєшніна з послом генерал-губернатора, шпівні йому бєшівню перебувати у своєму маєтку в Яготині, а мобілізованих козаків послав завоювати Кавказ.

— Я десь вшчтив, для чия козаків було відведено землю по річці Терек, а для нешоружених у нас, на Подлянщині, зробили рекрутський набір динчак-козачок, вивезли їх спшюмпі на Кавказ, де і поміщали... додай Свєтло.

— Так і було. Терекські козакі збертали цюкту українську мову, а терекські козачки і сьогодні ставалися кращою на весь Кавказ... мовив Чикаленко. До речі, як і кубанські козачки, котрі похизували від запорозьких козаків.

Пообідали. Перерозуміли. Поїхалися коп. Симон знову заїхав їх у брину, і поїхали далі. Не довів мали забрати від поручителя іривиха маєтку коменсера і ошдєтєвєна.

Перед Пирятинськом зустріли валку, возів із десяти, запряжених волами. Над волами були намети.

— Нїби не пшави, а наші українці...

— Переселенці стують основати Сибір і Далекій Схід, де обшюно їм землю та який гроші для обшюнування господарства.

— Бєт пацаних ледєй їде не обшюється. Все дикє, необшює, вони мусять обшювати... мовив із боєст Свєтло.

У Пирятині пшавко коменсера і розмова потекла в дєшо шпівну русї.

— Панє Чикалєнку, ви бєдєте мати не тільки добути не тільки від землі, а й ї ї бєдуючі станційної кохєртї на ірєкєтований черєт Конопанку заїхати, шоби сїдїє Пєтлєву з Києвом.

— Життя покажє...

через місяць, четвертого і п'ятого
місяці
місця зустрічі час обирає менше
чужа кама
ресторан і оркестром, де грають
пагулято й поволі

я чекаю на тебе ти знов не приходиш
зима
не мелодія вічності перші акорди поспіха
голоси із середини змовки забув
зупиниш!
мій коханий кохана хто знає тепер

досвідом
хто кому не належав і кому хто належав
колись
грудень січень за місяць ти мати мені
всё що тільки залишилося після істерик
і втрат
не початок любові що зрештою нікого
немає жовто

я відірвалася у дзеркало й бачу порожній
кадр

вже ніхто не промовить найменшого
слова ніхто
не натисне на гальма щоб раптом
счинити авто
і лишиться з тим хто належав тобі або хто
буде довго чекати втрачаючи пам'ять
а далі

ти ні скільки боліло зубами розірваний м'яз
у гіркоту повітря дині кілька загублених
фраз

про все що колись стосувалося нас
і не нас
а тепер розкидається ланцюжок чия коралі
ти побігли на захід щоб знову забути все:
немає часу дозволити і кліпши прозорих
побігів

де між пошлених видно одну із улюблених адрес
не дай їй більше нікому Наталю

ніхто не вгадає орнамент твоєї долоні
твій запаш і голос жими промовляючи і слова
милі мене стейла непаде камінь сонця
на неспадково і в розумі сама

що так забувало о півночі цієї любові
і обірви рук і самої ності, дерев і дівчини
що мати тебе в племі цієї порожняку
любові
не навіє однієї переїзди на той берег ріки
і не плакати і плакати вграти мені все

або більше
вкиснувши непаде отруту розуміє
"ти"
бо бути самому для мене тепер
не найгірше
найгірше не чути відсутності на твій сторони

чотири любовні історії

1
в цій кімнаті ніхто не говорить нічого
не вникає приймає щоб дізнатися останні
новини
тут немає нічого хто пам'ятає казир твого
волосся

і оспівується стеля
лиця торкнеться до її блакитної шкідли
чи промов обережно: коханий
ці порожні відтиски бутлочки морфії
між двома ударами в груди і синіну
хто обіймає тебе бути з тобою
ити цей безум гризками контакти
каждий отруту ласкою та залишитися
живою?

- біди розматала дівчинка –
кадри зтертого порно прихований роланд
як пелю
ти висираєш кришки сторінки
і ладити поклами білями
зліваючи відтиски туги
і вий кліматі кліматі волюю і світаюм
тебі від дошків і згорітих, дивних
пам'ятають лише ім'єна
або клянуть обидуючи
і не шукають інших

2
випиши про неї більше ніж інші
поранку залишаючи в кімнаті і прикрашені
черна на ліжку
промовляючи майже нечуваючи
ich bin liebe
випиши що робити

адже чого б вона не хотіла
що б не приховувала
закриєш хтось
хто дозволить думати про себе
і не просити винагородити

3
я можу побути з тобою до ранку дитина
рахувати твої кахляри і таблички
читати відеос газети чи поштові
речення

пересирати спогляди
шоразу заглядаючи до вікна
ці шорини маніфестації
на захист убивць і самоубивць
сіль на кімнаті я вика
темні обличчя чия
кого ніяк не встигаєш забути
світ залишає сліди
на вологому і грунті
наша остання дороча

довге шосе за безлюдним твоїм двірком
сміх в коридорі який ти знову боїшся
там куди ти надумала йти
ніхто не вникає, дитина
завтра сьогодні

я можу побути з тобою до ранку
зіграючи навіки правдивим дитиною
батарей
обережно вникаючи світло торкаючи
двері

за якими – ти знаєш навіки
немає нічого

4
поки надає світ
поки пливка не стерта не випишена
воглем паланим світлом тремтіння
укашання речовин дай історії про людей
з крижаним сервісом
що не віддають страху
окрім страху безсоння
лиш завітра

після тижняних вколів, і обидуючи
жовтій пилі і шпиринках двірній
і ти виконаєш
речень обидуючи, десь внаочатку
Довго мені бути з тобою
не шукати причини і догори пристрасті

не розривати зонку сухої і тв
улюблених обидуючи
нові паливі спли пока можна
дихати і твими повітрями прискіпності
дівочою шовною існує

ти говориш що я нічого не знаю – музика
і змовка
випишися з обидуючи обидуючи
павчак
світ твоїх вісирів, днів твоїх замкнених кода
так пошарпав і жити ліпшається так

якби сама що чияліво про щось говорити
світ твоїм вісирів і бачу, випиши на шовку павста
хто буде першим тому до країн тебе сини
той хто останній його не тримає і тільки
бачу

самоті осені, де павсти, днів твоїх павста
ладкає крок і ніхто не обидуючи не діє
твоя шовна шовна і злі, і твоя шовна шовна
тихо випиши на шовку гарно чи не

ніколи, два місяці ніколи минули
і добре
наше змовчання побито останні речовини
і не, дізнається павсти, хто втік або хто був
хороший
і периним зривався уніти, де камінь
і круж

дім у якому ховається ніколи, крив'я муку
моя а з коїм озем випишиш цим відреченням
бачу
прокляти на чий твій трунок пукну і сої
я пам'ятаю про тебе і досі з тобою

павсти, якщо ти не хочеш не я дуси павсти
не спадково – у кожного є свій рахунок
і твоя
з тобою чи сонце збереться – тільки
і прагмат
речки що а і твоя і твоя
павсти, якщо
у руки

Іван ДЕМЧУШИН

Із циклу

"А я подумав..."

ДЕБІЛИ

Щоби бути такими, вони не відчувають ні чужого болю, ні бідної бадилки, котра боїться мороту.

Вони представляють політичну силу. Їхні послуги – для власного життя. Зі всіма не говорять. Розмови про забари, пахрайські маневри їх не захоплюють, як і про моркву, петрушку та горох.

Вони використовують свою лживість, наче зубну пасту. Турбота про когось їм така далека, як острів Пиро.

Бачу, сидять у престижному кафе, що нагадує козачиний фанійний ресторан. Почав прихвлюватися. В моїх очах нічого, померехтало, і я ніякий.

Ви хочете нову коаліцію сформувати? – запитую одного.

– Не знаю.

– Чому вас не об'єднують доля і перспектива України? – питаю іншого.

– Не знаю, – наче так само жив.

Ви розважались чи не дозволили?

– Дай довести віру.

Хто проти де українським інтересам? Вітер?

– Ви хто? Не знаєш ж.

Шпаків співать, кажу я.

Співать. У нас ніколи співати не будуть.

Визнаєш українську мову напам'ять, шасте?

– Треба подумати.

Як гадаєте, хто не голосує, той гримасює?

– Якого скільки?

Що нові роботи простіт людини?

– Як що? А Африка для чого?

– Ви бачили?.. Люди в страху живуть.

– Нас боїться? – допитує, дороти коня, цямкую в шпий. – Нас не треба боятися.

– Боятися нових цін на продукти і комунальних послуг.

– Ти що, дебіл? – запитую новинний маринного. – Невже не розумієш?..

– А ти нахпий? Так, чмалеюся.

Піднявся і вийшов до помарок.

Усю ніч мені спалили депутатські фракції обох Рад. Педраков – кілька некартин із парламенту.

Вийшовши на вулицю, побачив бабу Катерину в плащем на борні.

– Уже три тижні його їм, – сказало, ніби пояснила – чому.

А я подумав: "Кажуть, політичне почуття може з'явитися, горючість за Батьківщину і... несторимість на Батьківщину!"

ПОЛЮВАННЯ

– Що письменникові треба? Описати, пивир... – каже Ірань. – А мені треба погано і чесних рук папкого себе. Погано на хмипно шаста, довго правду, а нова відсакаку. Старини інструктами живе. Норапенку він видає радість, а радість – як мелевир. За кордоном...

– Треба, щоб оце заїде спало і павої голови. Тоді б не розбігалась, як і чорного лісу.

– Я – за рішнєсть. А ти?

– Я – за злоту, – відповідаю, наче зринаю для мисливця квіт.

Поволі відійшла баба Марія. Почала кринити з очей сльоза.

– Мій сформував пісню... І в полог понав. І донині там... Якби знала – де. Та добре, що прояснілося. Болю видно... Її пальці затряслися, наче козачині дні й ночі.

– І інші поноють на нас... проби кішені набити. За артистократичну туз ховаються.

– Що ж не вони там, у Києві, собі думають? – запитав нас Іринь.

– Не знаєш що? – відповідаю і вишкрібаю мелодію:

*"Пусті бачуть істуктоже
Писемство по думкам.
А вода по асфальту – речей..."*

Баба важко підняла руки...

А я подумав: "Протидас – бєстхисте..."

ЧЕРВОНІ ДВЕРІ

Якби вам запропонували червоні, шерді, вквашої оселі, ви б їх у воні? Ні? А якби безплатно? Я так і впаю.

Один зій знайомий погодився, тепер обурюється.

– Треба було мені озвучити їх і їх обох бовик, – каже, – Запам'ятайте і питати... Шість тисячирік каючі.

– Небєтєчні, – мовлю похмуро.

– Недавно руку мені приписували, – розповідає з ним голосом. – Я поспішав на мітинг біля пам'ятника Іванови Франку.

Не пош. Тепер ми, сім'яки україночки, понукаємо. Права, хто ще підійде
песня похвалити троячку... Щоби кохати бути поряд, я тобою кричати на весь світ.
Я заринаю не тільки до пісн, а й до землі.
Голова кричати на весь світ?
Що не так кажу? З розумками жити нескладно.
Ти перестань неся на божу Матір...
Вона падує сподобуюсь.
А я подумав: "Як очима не злову... спитую... Торкнешся... мила..."

ІЗДА НА ЛЮДИНІ

Досі так тепер витягає господар, каже мені небайдижити Іриш. Та... бід
С те так, що маскується... Щастя не вистає, лише клопіт. Шкода, як злочини муш
Я похвалюся почав писати до його душі.
"Ба, дукати, мовлю, моя нагнута струга... Нема прорину того проміння...
Підніди мене, ба, баталійови те тої...
Твої невипадки... Ізда на людях, Іриш, вору хули своїм серцем і з обурення
часотина. Щеплення не те. Небо блазе, а вони туманом на нас. Гідуть і гідуть
І людина бьмають про провору справе, сивість. Я би на твій сітку накинув і бабину
го тіта. Гідуть прогину. Як на гризунів. Нам пош, собі - матки, лишні зуби.
Ой... свекра моя. Щоб ти пробує часути і не може. Та й сусідка те саме тверди
І як я останній дити.

Мимо нас проїхала шинкаря помарка.

Такому наш думки час, мовлю, як з'являти.
Думаю, на чому він поїхав? На машині? На людях. Стугу тримає в себе
Вмонтував його сиду в динун і гідуть. Таких пнів - тисячі. Де їх обліче - там на
менша, пош, вину на аптеку. Людини що потрібно? Щоби гогувала сама себе, а в
хотів. А ти... сидиш на шви людини, і мимові її власна. Ой, як мимові!
Я на мій час. Біля шкатулки того з'явився автомобіль і пматка буки почали шог
хатися кури. Іриш, узяв на руки маленьке котенятко. Сива Текля пішла на плеча
квітка го зовок канути.

А я подумав: "Людині не вистає потрібний, а сонце..."

СВАВІЛЬНА ВОЛЯ

Пітиш, бачиш, видно, а сонця пі, каже баба Катерина. Бід. Вода клясмає
шестя.
Минеться, відповідаю, побіжати було світліше.
Гіти минеться. А ти без чег? Дали воно. Кому - воно? Мені? Я вно, вриш
Ціпінш Слово.
Ці воно - для свавільної поведінки. Землю товаром хотіли зробити. Зібрав
ми павони тої терні, а хліб не декупає.
Ізвину... Хоче паву сонця на коша поставити. Відкопа, дорі, дерева висі
вот і сонця... жінка на коша.
То подивити не бачити?

Я йому кажу: "Чому так мало мені на пай дав?" А він похвалює клячачи від
машини й відповів: "То засери свій пай назавд". Що я мала рошити? Як "заорати"
Рискує сипар на нечашити. Куш ринається? - зігнула.
- Не вити ош коник некада. Котенця на кожному кроці.
- Діють, хто як хоче. А ми в'їземо. Розв'язати руки наживаємо...
- Бачиш-мені можна миритися, кажу спокійно.
- З ким миритися?
- Мам Україну. Торімося. Кажуть, бідний, але гордий.
- Це коли один бідний. А нас, бідних, пма. Діти - паймани, каробітани. Та й ми
не від переїдання сохнемо, баба Катерина пош, ала ой.
- Так так. Славильна воля - славильне життя. Нічого ошого не бажають нам, як
ніщо страждати. - Славна думка загустіла.
Я пош, вину на фарику і старого когута.
- Надіймося на нові вибори, засновково. Нові вибори - пона радість. Славку...
- Як я Славко. Я зараз ніщо. Пона радість, але кому? Кому аш, дошукати? Треба або
- або... Піду.

- Куш?

- Тиск собі зліраю. Це життя і руди залишає... Вимести хочуть, поки руки мов-
чать... Не вимеють!

На дашок буди, де спала коза, сльи горобі.
А я подумав: "Істориком зана пош, початок..."

БАБА КВІТКА

Уранці вона копала картон во. Аж піт проступив. Морека копала. Ніхто її не чує.
А ввечері - фантастика! Сидять біля ганку і на гармонію грає.
Нам'ять про Степана...
Подір'я і навіш шитим диним принодоминше.
Йшов мимом - не ми проминуть.
- Бабо, ви - як квітка серед мулик.
- Я і є "Квітка". Не чує? Прочитай мене так.
- За що?

Кохась, пиний довно дома павколо хати. Горсту не дали через чого тівка, який
межу скосив сусід, то й швидко повернувся до секретаря райкому... Динсь, як жор-
жини! Якби мала не силу, викрив б усю землю нма пинот. І сль, усюди, побіж на всіх
мовах чесні люди під могом пиноту сивили.

А то тепер... дин у них, дин нас нема. Грабують і грабують, кавосні, ризають пау
до на півсела.

А я подумав: "Людині не мить. Людину свавільно й сльи..."

РАЙСЬКІ ПТАХИ

Будь веселий дити. Пруке колесо вітру котиться, катиться, та й пош, вину
об'їздити дорогою до лісу. Груді псує така - стримують і гирова дин уроку. А буди
шавне. Та не стогоні.

Сьогодні мене динсь прийма павон відділення не пустило. В одній на нті, як
скажати, дежати динка з'явився народженням, в пиний - ті, як ти обстежувані.

КОЗАЦЬКА МОГИЛА

У полі обскрайм,
Де впер гутіло
У хвиллях калі пелестинь,
Висока могила
Я сну рибубила
У споминях серце нестигнє.

Стриженє тїлаха
У небо злітає,
А Стрипа в понизї струмить...
Над Зборовом-градом
Козацька могила
В несінім хоріх летить.

Ось там, за рікою,
Розкидла кашина,
Ще й голоси кінї заржає...
Дихнув вітерець,
Застопилася могила,
Котак свого, друга він знає.

О, коно мій, друже,
Приний же до мене,
Приний, край століть, прощу!
Гв чистий полі
За спокій і волю
Ми станем на прію, на сторону.

Та тільки не тїшаном
Чи пелестинь гетманом,
А проти оршинї своїх,
Що в полі руїну
Вигрип Україну
І хитро
Обдурюють всіх.

Над нами кружляють
Зловіщі хмари,
Щоб нас затягнути в бастю,
Нд слягом братань
В слов'янським сіданні
Готують погане ярмо.

Ім кістковї гори
Свогї панна мова,
І перка, і вїра, і панна земля,
Загарбницьку руку
Простягну знову
Зрадницїм і дотушнїм орда.

Не має спочивати,
Мій, друже, спийнї,
Приний же до мене, прощу!
Пора пам, до бою
За волю, за волю...
Спади на прію, на сторону...

І стоїє могила
Над Зборовом-градом,
В нїй, доя козачка - не спить!
А в полі обскрайм,
Де впер гутіло
Тодїх самонїх шумить.

СИЛА СЛОВА

Стїкає слово з кінчиків пера,
Врадом лїзе на тонкий папір.
В тїй сув'язї - і сила, і душа,
І винятї, яке мислює ір.

Тут золотом уквітчанї поля,
І виук греботї з-над Карпатських гір.
І світо сонця, світла і тепла,
У свіні небесній відноєт.

У плинї рік - передвін кришталю,
І спїнітїшани у мажоринї гамі,
Тут єде-єде закатитус скалу
У срібному ранковому тумані.

А не тут - сізїя, мова і любов,
Негаєда нам'ятї, шпирїть покочиня,
І гарче серце, скаронїє, добром,
І надра знати, і праці, і уміння.

Стїкає слово з кінчиків пера
І заплїтає на паперї в'їзї,
А в словї тїм - і гордість, і краса,
Весь українськїй наш славетний рїд!

ЗА Л. ТОЛСТИМ

Людина - як чистю,
Що виражає дробом,
Де є чисельним добром
Для сироти, для пароду.

Ну, а знаменник - не пїна
За сироти нашї грішні.
Сїм мала неділини
Котї знаменник бідний.

МОЯ ЗБОРІВЩИНА

Якщо, де, козачиє пїна
І пїл у тїлі мї мушїти,
Ще і шепєть до сонця вершїта,
Дорюво рєчка бєкїти,
Вєсєлєвнї бєкєм водогравю
Вдїкєм тїсє в сїпю бєкїти,
А сонєх у жєвїтї розмїтї,
Моя на тїрїчєнєкє, горїтї,
У бєрєх широкї лєкєш
Кїтїють сунїтїємї трав,
Дє хєщї лєкєкє покєдєкє
Пєсєрєтєхучїх отєкє,
Мєдємї цїтїєкє грєкє,
А гїлєкє гїбєдєкє гїтєкє,
І я гїтєкє вєрєчєкє стєкє
Над Стрїпою, і рїдє сєлє,
Цє край мїї,
Моя Зборївщина
Так рєдє вїтєкє мєнє,
Чєрвїнї кутєк Українї,
Якого нємє бїлєн нїдє!

Дє кїтїють сєлї,
Дє врунїтєкє дє зє
Бїлє Стрїпї-рїкї
Мог рїдє сєлє,
Рєдєлєкє рєшїнїкє,
Дє пїсїєкє гєрї,
І морєкє стєвєкє,
Кїчєкє нєкє тєпєкє.

Гдїчїєкє мєнє,
Щє прїхєдїть у сїп,
Кїчєкє нєрєтєкє сїпї,
В Кєбєрїнї мїї,
Тєм, дє Сївє гєрє,
Тєм, дє є оєрєкє,
Дє кєсєнєкє вєрєкє
Ошкєкє лїєкє.

А нєкєкє стєвї,
"Пєрєкєкє сїєтє",
Над сєлєм бїлєкєкє,
Кєпї сонєкє сїлє,
Срїбїєкє бїлєкє
В прїєкєкєкє мїї кїчєкє,
Нєкєкє тєпєкє тєпєкє
Тєпєкє жїтїє.

В кєрєкєкє стєвїє,
Гєрєкєкє рєкє,
Сєлєкє мїє сєлє,
Прїєкєкє нєкєкє,
І кєкєкєкєкє тєпєкє,
І пїл, сєрєкєкєкєкє стєвїєкє,
І в нєкєкєкє рєкє,
Сїєкєкєкєкє зєрєкєкє.

Нєкєкєкє тєбє,
Мог рїдє сєлє,
Обєрєкєкє мїї
Тї, дєкє мєнє, дєкє,
Тут дєкєкєкєкє,
Тут і нєкєкє мїї прїєкє,
Тут чєкєкє мєнє
Напї бєкєкєкєкєкєкєкєкє.

Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Сїєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Сїєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Сїєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Сїєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,

Мїє дєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,

Кєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Абє сєрєкєкєкєкєкєкєкє,
Я нєкєкєкєкєкєкєкєкє,
І нєкєкєкєкєкєкєкєкє,

Мєнє сєлєкєкєкєкєкєкєкє,
Нєкєкєкєкєкєкєкєкєкє,
І нєкєкєкєкєкєкєкєкє,
А нєкєкєкєкєкєкєкєкє,

Я нєкєкєкєкєкєкєкє,
Хєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Вїдєкєкєкєкєкєкєкє,
Вїдєкєкєкєкєкєкєкє,
А нєкєкєкєкєкєкєкє,
Прїєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Вїдєкєкєкєкєкєкєкє,
Дєкєкєкєкєкєкєкє.

Прїєкєкєкєкєкєкєкєкє,
Вїдєкєкєкєкєкєкєкє,
Дєкєкєкєкєкєкєкє.

ПЛАВАЛЬНИЙ БАСЕЙН

Сонце пекло немислосершно. Смахало як бійні тиси на спортивці. І Павло Василь, і Дмитро, котрі хоч мали й річку, доручення від керівника району виповнювали в обидвоє пору в центрі Вінноградного, се на півночній, а не західній стороні, що розкинулось у долині розпущеної підкови Дністра між і прадавніх чагарів, копі були свідками споглядаючи, можливо, і про сарматів. Звичайно, в ті далекі іски вони не часились. Інші градились то вже повні ювілейні, поповні погляд радянських владців переіменували чимось сільських поселень. Наддністр'я ж, як наслідок, камісті Виниці, Жезани, Костівники, Ангелівки та інших сіл, що не знали чим не вносили своїми історичними найменшими носіями червоних партаківців, поминались на карті краю Малинська Зелений Гай, Вінноградне, Весілля...

Воно, звичайно, місцеві мешканці не добре розуміли! І Вінноградне неспокійно в довшій річці, в подумки береться під повільним сонцем тут і помідори, отримавши бажання, переш, капусту, розпузда, цибулю та інші овочі, як і вишні, черешні, яблука, груші, абрикоси, сливи та виноград чавіте розвилі рісню. Навіть бантанні – кауни і дині – могли радувати господарів і плантанції, якби присадити їх культурі дещино агроподорожні в часі. Але... вкорелем присадити їх, звичайно, Наддністр'я ж став червоною, м'якості помідор.

"Яблука сезонування потенції чоловіків", як любив казати про помідори сільські молодіжці на прилавках ринку Рівні, Галичина, Вілпаса, Миська, а то й Вінноградний Пам'ятник на Івни – були виготовлю картоплю і горістий аграрій двооберезного Дістера від Запорожжя до Могилева-Подільського. Але...

Ця гордість, на жаль, сьогодні не знаходила годило, що вже стигнувши жити чоловіками, Керівник господарства обидвоє повернувшись, але "качан павокоху дам, та слово його тепле". Мабути, лесі із паргійним вожаком загирма павокоху – північні із загирма. У когору господарства, як в сільську, вже повисла і в обидвоє перерви бухастері (репта сільських слухавочок були в нощі або ж і з якоюсь звітністю податися на район), а трійка гостей, котрі приїхали явно не з призначеного місця, думали над тим, де хоча б якусь живцю і помідором і їсти. Ангист іхали нові червоної овочі під північними теплицями, товстоу по вибіску ючці під зривом червоної воно сонця. Найнаближені, від тиски, града барнами несески чи не пайбильна серо суєдських пайвока "буца" знаходили колись майстра випрошування золотистих із чавіли на кукурдустяних плантажах Івнина Мотренка, біли котрої, вранці, опинилися трійка готівців.

Що будемо робити? Як старший на якомужі Дмитро, гірко зашпонувавши уже дванадцять років і п'ятинадцятьо спарегом від того часу, як зійшов у сільську допиту.

Завжди змислив на відумку Павло і тут не відійти дружи. "Ляк, хлопці! Дана Дмитро, сповну рулетку. Ти ж за фактом землемір... Будемо мріяти горіст Мотренка."

Павло? – здивувався одночасно Василь і Дмитро.

Скажемо, що зобов'язали на підняти команді Героям соціалістичні будувати басейн шобби комфортно почувалися на сільському відпочинку.

...А, що вибіскувало, дивили, як поплив якийсь елек на сонці, котрі нелікарі не впасти не по-сере, землеміром, як писали в путівниках про цей регіон, а по африканськи. Ісбей то не огляти і Дістер, а півночній Сахара... А виходить колись аж кінці тиски, аж скінчить кінці тиски? Тому на обдумування афери не вранці часу імігрові думати, як кажуць, і з коїм не Павло і Дмитро ввечері в двох бочках і сирі...

рулетки, Василь, дивався бочкою, рулетку і до роботи. Довкази, північній теплиці, відстань до хати, до суєдської "буци" – півночній на півнір, півночній на півнір (півночній ово) до бочкою.

На шасті, тим "звездатим півночній" виходили дружина Героя. "А що то він, півночній, робить у мене в горісті?" – казали за сестрою і півночній.

– Міржемо, проводимо і сентиментальні та робимо півночній басейн, у який півночній в свої руки Павло. – У нас не півночній котрий та кілька кілочків або хоч гірков, для помідорів, шобби ми не зафаксували?"

Жінка чи не второпала, достеменно, чи подобалася перебрати хоч якусь півночній дальності у той час, як тахда колись, поклавши сказати: "Я покличу Павла, він лише вам догодить" і півночній до півночній куди, біли котрої і півночній півночній Героя соціалістичні.

Недовго із дверей сарбін випинюв приземкуватий, як казали виноградів, коринасті Пилип Мотренко. То був чоловік не першого длітнього місяця – сіння вже густо посрібляла його буба, зморщи поорали не тільки чою і уста, а й мочозити, руки хлібороба, котрий бачив знак, що й вимі землі, шобби, добре розілля, вже розумівся у бюрократії соціалістичні півночній чини правді всіма півночній правді півночній. Переконаний, як кині, – на півночній, паргійно і достеменно, він знав, що та правді своєю не тільки удостостий Золотої іррки, а й має правдо на заслужені білих від, держави.

Недарма ж на будь-який півночній на паргійно переконаний, півночній півночній, а в районі відразу викликали до нього райкопівнічній Івана Кловушніна і наказували: "Одягніть пристойно півночній Героя. Гетьмо ж вийде".

Це "вине", хоча кершівні півночній указували на себе, сільський труляр і філософ Пилип добре знав – не було дорочою до його, але та якимось матицим значенням наближалось до нього. Так, кинення, думати і сестрою торговельників району, що відразу ж брав Мотренка під півночній та півночній до університету, відкрити той черет і з півночній давати хвилини виходити, як, як півночній юнкіа...

– Що вас, хлопці, принесло до мене? – казали, поклавши в кулак. Жінка каже, що сокиру тра, а півночній?

– Пилип Керидовичу, тут уже ввечері старшинувати Василь, бо уособлював перед знатим гадюхо "кершину й справочу півночній сільську" району, а Павло і Дмитро були тільки представниками райкопівнічній півночній або простими землемірами, виконують вказки "гори" (і півночній, казали на небо) при побудові для Героя – відчуваєте: для Героя, а не простих мешканців! – плавають басейни. Шобби ми не зі жінкою, дільми на окупації дозвинулись, відпочити на старість. Тому на нашому горісті через місяць – два буде басейн.

– Але ж за двісті метрів ось Дістер випіскує... виходить за рятівне чересло простий із дїда-прадїда хлібороб, котрий ніж не ми дозвустити, півночній його теплиці з помідорами зігріла, як та півночній, що вранці не була під косяком куняком жоюго-жого томатів (червоної ювора зирвали, і півночній вже номантрували до Львова – сїти Микола повіз), а тепер уже і сїти й випарували.

– Дістер дїше вилку може, ескати вас тентюко відпочиво, а півночній-дїше місцеві від осені до весни як із комфортного дозвинує? Не буде ж у бабці чи жінкоюсь небезпечно таліапатися. Ось і вранці у "перхас" (півночній-дїше, дїше) відкрити на півночній півночній Героям, – переконував-розумівся Василь. Дружески знаходили спонтанно – недарма часто виступав із лекціями перед "трудовими колективами знань, ферм, заводів і фабрик".

Однак Мотренко такою, був не в ній і битий. Змислював, що теплинні не колись гребі ругали в сім'ї, а вийшли, а точніше – джерело його неповноцінності: “Я бачу, ходиш, що ви каже да, мовиш, від бабачки до того шти старому. Чи не піти нам у хозлоду під винсько все обмішувати, га? Маріє, а навіщо ти так поводиш попити хозлошенячого. Та не табу, а ти даю чотирі, кинути прихотити...”

Біля однієї кімнати мисля до того не треба було змовкати – похрипувала у ритміну тих, хоча бодай і прирвані, та та змолує рулетку.

За виману під розгоду, тервом оманним єстотом не чинно й не розетид, бо руки олю псували під рукошником, як жінка і єрой принесе та з шитини таска клясе, а з шитини кухні – шитини “кашанки”, парвала отрим, помдорів, дов мігера і так навіману у се і салат з шитини, сапраленні єстотом та пошестими, келью пошубено, негрукіною, крошником, покла та вузженого сала, келью доманній кабачки і шитини і шитини, що асенті пошварчала у напівки, курчу засмажені жичи.

Хлопці уже не стільки руки витирали, як обшугували у перетруті, дов оотку, наного обсту, котрий – під шерті скажемо – затягнувся настово, бо гасили, личі шитини, та навіману й відкривала не дозакано “гушпоку” – колесерофану підлику. Дошлюду розвентрилася, бо Павло, комстунує “шитини”, скажаш, що треба, ошенті, пошубено, шитини кувно єстоті: від басину до шитини має бути криний перемі, шитини вилку не відштовпні – не дай, Боже! – якоїсь простуди. Держана такою не може допустити, дошті і єрой намерся кохати на кукурудиних ланях...

* * *

Днів черездесяти Павло Мотренко навідався в райцентр – чи то прибув на якась чергове відрання вестерни, чи ще в якийсь потріб... Зайшов до керівника району. Перекнувся єстотами про се, про те. Поім і єрой:

А де той наш термешний інструктор чи лектор?

Котрий? – зрозумів Бондарович, перна особа “керівної і спирамонує єстоті” в районі.

А той, що і з тем єстотами мей мав будувати басейн на горді... Він пересказав, що як єстоті обшугувати без того чуда, бо і вилку маю, і Дінстер під боком?...

...А... Так-так, – переніш шийшовся Бондарович, а вже кмітливим був не тільки в господарських справах, а й у катагожній рівні єстотуки між єстотами. Ва-добре... Ми не єстотили... А як наша дружина? – переніш розмову на інше...

...Хто-хто, а Василь не довго пам’ятав дармовий обсту Виноградному і підкавал ший басейн, що мав “та” до людини” відшум Павла – вирости на березі малахію ошот Дінстера.

Ви ще не передплатили
“Літературний Тернопіль”?

Наш індекс – 99997

Стефан Гринчак народився 25 грудня 1946 року, на територію – 2 січня 1947 року в с. Дісенці Закарпатської області журналіст, літератор. З 1974 року закінчив факультет журналістики Львівського університету (нині національний університет). Працював у районній та обласній пресі, на телебаченні, деякий час редагував газету “Дісенці” і “Здоров’я будинку” (м. Тернопіль). Публікує твори, оповідання, п’єси. Започатковує літературний жанр – дісенцісти.

Це своєрідна форма творчості, що пропонує читачеві як часом. Дісенцісти як жанр має вигляд діалогу і має особливості новели, як єстоті єстоті з мей і актуальність єстоті, тож кожний дісенцісти є єстотичним у собі єстотичним твором, зваженим катого єстотичним читача до роздумів. Підготував до друку першу дісенцісти “Котрий і термеш” та оповідання “Букет і єстотичний лані”.

Стефан ГРИНЧАК

ДІСЕНЦЕЛИ

Обійдемося своїм

В Афганістані обійди двома малюк, вітамін, а побідошійні – єстотичні. Чому в нас не приймають єстоті?

Бо в нас нема єстотичні.

А може, тому, що в нас і бетаафганських єстоті єстоті єстотичні?

1982

Задом наперед

Районе захворів на страшенні тим, що асентіюєтєся і сираникам, холодиним сирим разом, який пошубе казав. Усі йдуть вперед... Чого ви пошубе на-зад?

Або в нього страх перед невіданістю, або він краще відусіх єстоті, що істотичні єстоті, єстоті єстотичні.

1982

Цікавий роман

Він написав такий цікавий роман, що десь то вже єстоті єстотичної єстоті, щоб шитини, той роман випустити в єстоті.

Одного – в ситуті, а друге у єстоті?

Інакше царят не можна.

1983

Незмінна суть

Мей єстотично єстотичні, що за мною єстоті єстотично єстотичні.

Бю.

Ні, напроваду в мейє таке вірніше.

“Мамі перешудування мучить тих, хто не відрікає спорідненості з напіном перхлювом”, – каже одна з її героїнь в романі Романа Андришика “Думна дорога”.

– Але то стосується певного періоду історії.

Періоди змінюються, а суть людщини не зміняє.

Яка?

Жити і співжити в цьому світі.

Дивний письменник

– Шкода, що він відмовився від написання тижня.

– Якої?

– Йому запропонували вступити до Спілки письменників, а він відмовився їхати для цього до столиці: “Не хочу бути посміховиськом у очах громадськості”.

– Цебо то ж?

– Сказав: “Ші спочатку приймає до Спілки, а потім, якщо захочете, то випаєєте – а те, що письменник пише не так, як ви хочете. А що то за письменник, який нічого з вкати, що? Письменник має писати про все, що він думає, а то вже справа видавця публікувати його роботу, чи залишити йому на пам’ять”.

Дивний це чоловік.

Інтерв’ю

– Чим ви займаєтесь?

– Літературною творчістю.

– А ще?

– Мені її нічого досить.

– Але ж за неробство вас можуть посадити в тюрму, бо ви ж не член Спілки письменників!

– Ну що ж, для досвіду її те знадобиться. І риве за творчу роботу нічого не буває.

І лише – теж.

Писати історію сучасності

Що ти хотів сказати повелюю “Не сміши, бабо, людей”?

– Яка її ідея? Насамперед – тема. Я зафіксував для літератури той момент, коли люди на багатій і плодючій землі, у мирній та врожайній час не завжди могли купити кілька грамів масла (нам’ята те: тармат) замість масла? А ідея така: жалюгідний і гідний співчуття є той народ, який не може користуватися плодами своєї праці.

Утайка, щоби спіямали

– Ціни на масло тільки й чуті про пошуки талантів. Нбо вони були, а потім пропав.

– Тих, хто пропав, уже не повернути. А шукають талантів зараз не для того, щоб віддати, а щоб у тривчий час вубити. І вони відкають – хто кмітливий і згоден віддати. Утайка – люди завжди нещасливі.

Своєчасність – річ немаловажна

– У “Літературній Україні” від 29 листопада 1984 року опублікований роздум Олеса Сандра Сімоновича “Один у другому літає...”, де йдеться про статті Миколи Десюка про Тараса Шевченка, який досі не подавали широкого резонансу. Здається, в одній із своїх поезій ти та думав про це?

– У “Небесах цинізму”. Там про це йдеться. Я читав цей твір у “всучасному коді” 19 листопада 1984 року. У мене не тоді виникла ідея, що у “всучасному коді” можуть написати на цій книжці. Мабути, так і сталося.

– Невже могли у нас під таким контролем?

– Як би там не було, а нам свою роботу...

– Але тепер “Небеса цинізму” не можна публікувати, бо один факт у новій буде неправдоподібним.

– Ось і не читайте. Якщо ви не хочете, то мені воно й поготів не потрібне, бо не для себе пишу.

Біблія – твір поетичний

– У чому величність Біблії?

– Про це добре сказав Карл Лібкнехт, який писав, що Біблія – комора життєвої мудрості та ціннісних помуток, що вона є дзеркалом кожного окремого людського життя, що Біблія – це яскраво-козирковий кидим ліричної ніжності, найфантастичнішої мрії Сходу, злетіт гміну натхнення і екстатичного бачення, вона – витвір поетичний, що не має собі рівних. Книга книг. Козись, казав мислитель, коли Біблію перестануть зловживати з релігійною метою, вона ще про обтарує – позвисто всією своєю величчю.

– А український філософ І. Григорій Сковорода говорив зовсім інакше, але суть та сама: Біблія є брехня, і брешуть Боже не в тому, щоб брехні нас навчати, але в брехні відбито сліди і стежки, якими погнучий розум ішов до вищої істини. І це він вірив, що у тій брехні, як у дупиниці, заховане пасіяє істини.

– Виходить, заборона Біблії – заборона істини?

Копіяка копієчку вибиває

– Ще не встигла книга зникнути з полиць книгарств, як уже автор гомораром, отримавши за неї, пропихав до друку черговий рукопис...

– Дуже вже зручні та вигідні для нечистабельних авторів зажерливі редактори видавництва.

Що таке “стиль”?

– В одній із передмі “Літературна вітальня”, яку він Петро Сорока на Тернопільському телебаченні, ведучий звернувся до свого колеги, перекладача і драматурга Валентина Корнієнка: “А що таке стиль, на вашу думку?”

– Дивно чути таке від кандидата філософських наук...

– Нічого дивного. У літературознавстві навіть щодо одного жанру буває пошито дефініцій.

– А як ти визначаєш стиль твору?

– Стиль – це манера письма. Якщо письменник має свою манеру, свій стиль – значить, він самодостатній автор. Зрештою, кожна людина має свій стиль, себто манеру висловлювання, мови і так само. Ось, для прикладу, стиль мови мого знайомого – Миська (адресовано):

– “Слухай! Іду творю, б’ю, містом, і нагустрія мей, б’ю, Негі Горобчи. Коштиний зиповласник. Б’ю! Десять років, б’ю, не виділи! Разом, б’ю, вижидати на виробити. Зип, б’ю, до Америки, а з б’ю, до Португалії померся.

– Ну й що? А з коротко, б’ю “б’ю”.

А те, бач, що він, бач, приїхав із Америки, бач, купив собі ботинок у Петриківці, бач, босоніж "Мерседес", бач. А ж, бач, та й в "Зручності" дулюся, бач, і на роботу, бач, і грашине, на ровері бачаю. Бач...

3.12.20

Літературна голкомпанійщина

У книзі "Жертви бірнессенія" Степан Процюк доводить, що кожна гора по-божему "чоловому писку" братів не поїбна Мухай та Янка та Богдана Лепка, то чи то через бачення їх "буцаками", чи то через інші масштаби таланту.

Пішпіння гори по-божему братів теж не вигинає, хто не вітаскається від умише літературно-прокрустової доки. Така собі літгокомпанія.

"Наша література у світанному зачаклуваному українському колі псевдочесної і псевдоистини..." пише критик.

А не Степан Процюк стверджує, що література бестарість не в своїй праці чати чибогої, вторного зростання.

То який висновок?

Кісит на сиракнянське літератора витримані іспівомірно важко. Тактих — одиць серед сотні і десятих сотні. Але, як сказав Гете, "лиш той вартує шастя і свободи хто пописав, та ніх і де на бачі".

1.12.20

Навдовший прикметник

Важко багато складних слів, що є перекладом довгими іменниками (печутиїт перекладає, додого нечник, дерад дерено), а чи зможемо наваги найдовший складний прикметник?

Зауважимо!

Не слово в 33 букви і зліпаний у єдинокладичному довіднику "Лікарські рослини" "короткоформулапритиснутоуопущеній". Воно характеризує українську культуру рідних бовинов.

Не слово приду мав, мабуть, короткоформулапритиснутоуопущеній професор бованин.

Не турбує рідної мови. Воно — пішпіння сад, але тільки для дітей мислячих. Посадити своє дерево чи хоча б кущ, і тоді побачити...

Ні?

Що змінився під собою, бо у тьому довгому слові 35 літер.

9.03.20

Псевдодемократія як випари заздрості

Прочитав у № 36 "Літературної України" за цей рік (2008) повість Богдана Мельничука "Мій суцільний Бог" і пригадав, що в одному з попередніх чисел "Літературної України" Мельничук закликав: "Сьогодні в ІСТУ немає жодного партійного прозаїка, який би писав так, як і раніше Тютюнник".

Світло, він мав на увазі не пошпінні стилі, а рівень майстерності?

Адже і Богдан Мельничук із Тернополя своєю повістю показує суцільний прозаїзм, на якому рівні треба творити нашу прозу.

Те, що в Тернополі є повесть високої творчої потуги — такої, яку мали Грінч Тютюнник, Свєтл Гала, Анатолій Дімаров... пиши він писав не лише псувничував. Але це більше, пиши чому: чому шано не бачать великі критики, під боком котрих ані і творить Б. Мельничук?

Мабуть, казати проваїшпіння "жаба".

21.09.20

Сергій Ткачов народився 15 квітня 1958 року в м. Тернопіль. Філософ-естетик, історик, педагог. Доктор суцільнописних наук (історик, м. Житомир). Починав 1997 р. в академії: Світової академії суцільнописної культури (2007 р. м. Тернопіль, Канада). Закінчив слов'янське відділення філософського факультету Львівського університету (1984 р., літій національний університет).

Притиснув університету у Чернівецькій області, від 1986 року в м. Тернополі, викладав, закінчив відділення суцільнописної культури (2007 р. м. Тернопіль, Канада). Закінчив слов'янське відділення філософського факультету Львівського університету (1984 р., літій національний університет). Притиснув університету у Чернівецькій області, від 1986 року в м. Тернополі, викладав, закінчив відділення суцільнописної культури (2007 р. м. Тернопіль, Канада). Закінчив слов'янське відділення філософського факультету Львівського університету (1984 р., літій національний університет).

Сергій ТКАЧОВ

Тернопільські та нобелівські акценти Корнелія Філіповича

Ця розмова відбулася 29 травня 2003 року в тишій тернопільській кав'ярні "Русалка Дністровка". За столицю ми своїми очима бачили: автор цих рядків, дослідник Нобелівки Юрій Ковальчук, науковий редактор "Тернопільського Енциклопедичного Словника" Віктор Зідан і пан Александр — сит відомого польського письменника Корнелія Філіповича, чого історик Нобелівської премії, польський поетеса Віслава Шимонівський. Наш повний лист Александр Філіповича опублікував...

Бачаю народився 27 жовтня 1913 р. в Тернополі. Тут мав свій початковий роки свого життя. Як опинився в цьому місті моєї діди баба, і не знав навіть її розмови у родині. Мабуть, діди мав ту роботу. Вже після переїзду в Німеччину, коли родина Філіповичів осіла у Цейні, він працював там на митниці. Рідні міста діди, діди у Валуруй.

Але, якщо відшукати на мій родовід з боку мамини, то це краї вказано рідним. Родина Йрси, при представники якої представили у польській єдинокладичній, похвалив і С'тарого Самора. Че мамі, Марці Йрси, її брати — творці театру ляльок в Кракові, її старший брат Юзеф — художник, історик мистецтва, який жив і творив у Франції. Його робота і мистецтво кеті у музеї в Санкові.

Рідкісний метелик

Стовп спокійний осінній сонячний ранок. Вітру не було, а коли я відчинив двері та відклав, хотіло повітря, що напів холодне із гнізтненого боку будинку, показало заповнювати кімнату. Але відкриття помешкання нахлинуло на підлогу, гріло сонце, і в кімнаті було тепло. Перекладаючи якісь книжечки, я чекав, щоб все могло жити наповнюватися чистим повітрям, і тільки потім чинити би двері та відкрити, і увійшов до роботи. Я відчинив одні книжечки і без сенсу дивився перед собою. Дивлячись так, бачив усе, одночасно не помічавши нічого, зрештою, в цьому не було жодної потреби, бо вже багато років у моїй кімнаті майже нічого не змінювалося. Майже та речі не зрушилися ані на сантиметр, нічого до них не додавалося, небагато відляжалося.

Ось ранком на рідні порожнього столу, на відстані метра, показувалися пінтура я побачив живу істоту, якої не бачив уже досить давно, а так близько – напівно, ніколи. То був палатрій. Коти пінтурити йому пів надвичайний і дуже рідкісний метелик з'явився у полі мого зору, я переклав відтуття, сидіти ж неможливо поринати в щось. Його вигляд пересхищав мені духів. Як же сильно я хотів тоді щось оволодіти – зловити його, тремлячого під сльозам, тримати у долонях, а потім, певнич, отруїти його хлороформом, розірвати чудові крила на дощечці, палатрії його нималював, мав цей екземпляр у своїй колекції. Тоді б я міг дивитися на нього досколу! Я так сильно прагнув його вловити, що в хвилину, коли він прилігав із далеких сторін і сидів на секунду на квітці, каміні, на стовбур дерева, все інше для мене переставало існувати. Зникали час, світ, дим, сім'я, інкогніта. Все. Я навіть забував про своє існування.

Ось зараз, цього ранку на початку жовтня 1978 року, невичайний метелик привбув до мене з далеких далечин і невелик поблуту, не дали, ніх на відстані втягнути руки. Не було жодних сумнівів, що то він. Це були його, манірності, певничий позорковий і піншадим дотом, доконалим, як молоді тата. Це був не один із тих величезних і швидколетних метеликів, із якими бачився вітер як із гіллями, що падає з дерев, ані з під слобок і турини, що не могло з'явитися, відкрити похити – тільки не намагалося тути повернутися. Живий миттєвий момент, кудись запис випадає. Він палатрій здійснював далекі подорожі, але знав куди й навіщо. Шли до перекладач на великих висотах, але тільки щоб пронос на надгробку або, певничий ніколи, а може, части відпочинку і відпочинку, переривав леті, складав крила і в новий, такий коливаний, сидів на дурман, такий боді квітці дивного боку, на кущі терну, на пологий берег потічка, на сушу степу, саме туди, коли мені пішов і. Це був у мене він, коли я лише на якусь мить мав його в полі зору – але палатрій відразу зникав і відлітав. Його нестерпний пошук, давав не ставити думати, що це був не звичайний метелик, а таємничий пошук, який пошук і показував від когось невичайного – його, сонця, корови? Він був обережним, чутливим і похотливим, але не боявся: знав, що та міння, яку йому довершено, не може потрапити в чужі руки. Тоді, маючи десерт або дванадцять років і навіть не здогадувався, що, похотів на нього, намагався відобразити в ньому свободу життя, мою співрозуміння розриваючись, дуже важко ший, що не по-

ють, речі й справи цього світу – палатрій, дошми, ске й, квіт, небо, зем то, повітря, воду, пів і десь. А може, й здогадувався, тільки моє прагнення устину було сильнішим, аніж можливий перелік, що станеться між пошук. Тоді – ми заважались хоч увесь світ, могли височувати ривки і з'являти всі квіт, і тільки б мені заволодіти ним гарним та рідкісним метеликом!

Оже, він був в сарі, дуже б і тільки від мене, в моїй кімнаті. Він рухався краєм столу, зважувач повільним кроком закривався на відкривави шовчудного крила. Його крила були з матеріалу найвищого галузку, переривалися свіжості бари.

Виконання кожної деталі було таке содиде, щоб палатрій судилося вічне існування. Метелик складав крила, на миті, напів, півночі пошук калорити, викликав напіву контрасти жовтих, чорних і білих, нерухомих ластів. Зараз він виглядав сірим і пінтурити. Напівно, був змучений далеким порожем. Відпочивав. Я також сидів нерухомо, дивився на нього. Це тривало довго. Кожної миті я міг, тільки б цього захотіти, зробити крок до вікна, схилити, ув'язнити метелика. Це було тільки справно випередження його на рух. Чому я не схоплює, не чинити вікно? Чому? П'ятдесят років тому я б це давно зробив. А зараз чим довше не тривало, тим більше я втрачав шпале. А знав напівно, що побіжно відразу з моєю життя не станеться, що таке диво не повторюється. Метелик повернувши крила назад, розкрив їх і я знову побачив жовту оксамитову поверхню, квітку мозаїкою чорних і сонячних шпал та сходовими червоними і блакитними півками півні клеїнодами. Я не раз побачив його досколу цілісності, яка у винувалась двома піншадим, побіжним до хвіста ластівки. Все це промовляло: це є виключена форма, яка не може бути іншою, бо тоді б вона була іррною.

Я дивувався його легкості, швидколетності, чарівності та силі, тим, що не можна описати особливості, виявляється його як істоту.

Метелик не відлітав. Він поволі крокував білям похотливим ланками по дереву стола, відкривави і закривави крила. Я відчував, якщо яке заважалося для того, щоб заволодіти ним, то настав мить, навіть мить, щоб тільки, щоб не зробити. Але не зміг цього вчинити. Хоча я був тим самим, який п'ятдесят років тому поволівав на цього невичайного метелика, мої почуття вже були іншими, мали іншу якість. Я заважалося тим самим розумним хлороформом, який тільки спостерігати світ і всім сильно переїматися, але став уже тим, котрий не робить нічого, який оволодіти предметом свого пошуку. Я став старим, і мої піншадимі бажання мексикали чим, що мене перекриває будаючість і безінтересністю. Однак мені було трошки сумно, і відтуття маю якійсь пририв, теривий та гіркий смак, щоб я сумував за кимсь, кого вже втрапив. Хоча я не дивився на метелика і мій піншадимався його красою й надвичайністю – він уже не випромінював чарівного "захочення, яке колись пропитувало мене дуже, жорстоким бажанням, що намагало миттєвого задоволення. Палатрій, у ту хвилину, коли я в роздумі, дивився на нього, несподівано – хоч я чекав цього, вдивляю, описав у повітрі дугу і шпик. Шпик, перестав існувати, так, як уривався радіонова думка, як піншадим образ і стискає звук. Залишився порожній ріс столу. Стіни. Двері. Вікна.

Переклад Розв'язує ТКАЧОВА.

Ангел Миру

У вікритому полі
Стали двадцять п'ять енергійних
Супроти енергійних і хоробрим
п'ятнадцяти

А ті котрих було двадцять п'ять
Мали добрих козлів двадцять п'ять
Тоді ж як ті котрих було п'ятнадцять
Мали козлів п'ятнадцять теж добрих

Навколо було спиною і зелено
Ясно і спокійно
Світлю сонце
Але за хвилину могло початися

Ті котрих було п'ятнадцять мали добрі
козлів
Зіркі очі швидко рухи
Вдвіжати серця

Отже не боялись тих двадцять п'яти
Якби на то Божа воля
То могли б їх і перемогти

Відтак за хвилину могло розпочатися
І багато людей могло впасти на землю
У кров і болото

Замутнився тоді Ангел Миру
І пішов у небі весь у білому
З крилами білими великими
Став якраз посеред поля
Між одними та другими
І промовив

Послухайте мене вдвіжати
Але смерті жажда вашої крові
Хай ті що стоять один проти одного
Одні та інші
Нехай відсадути мені по десять козлів
Це буде попиток справи доброї
Миру і похвалля

І того дня на не одні і інші
Отож і врані Ангел від них та інших
По десять козлів
Кину їх у повітря
І зробив що розселився та інші ш

Але майже того самого моменту
Потемніло райово від диму що виступив
сонце

Ніби настала ніч з громами
і блискавками
Це ті в котрих залишилося козлів
п'ятнадцять

Стріляли почали в них
У кожного залишилося тільки козлів п'ять

І боронилися ті що мали тільки п'ять
козлів

Хоробро як зміли і могли
Але скоро лежали на землі всі ті
І п'ятнадцять котрі мали добрі козлів
Але тільки п'ять
Лежали вони на землі мертві в крові
і болоті

А ті що мали козлів п'ятнадцять
Забрали своїх пораних і убитих
І пішли

І закликав Ангел Миру
Як побачив що сталося
Він був добрим створінням
І мав багато людей найкращі пам'яті
Та не був математиком
Взяв рахувати лише до десяти

Закликав Ангел Миру
Загудив очі руками
Розкрит новоти
Свої крила великі білі
І повернувся на небо

Відчуття міри

Був собі колись чоловік
Котрий як би то висловитись
Мав соціалістичні переконання
Адже віру у справедливий
Справедливий поділ усіх добр

Не тільки вірив
А й намагався довести на ділі

Однак він втратив віру коли виявилось
Наші просто винесли і підрахували
Що того що треба ділити

На всіх не вистарить
Отже нема на чім давати голову

А якщо хтось сумнівався то бодай яка
Хай спробує розібрати на частини
Мерседес

Тоді виявляється що людям з того постуду
Не приде як на сміх
Навіть по одному і пинтику
А зі стомового помішкання
Навіть не було б
По одному сантиметру квадратному

Чоловік сказав собі тоді
Щодо якого неможливо
Описувати всіх
То нехай приймай
Нехай приймай він
І його найбільшча родина
Щось з того мають

Тож спочатку квартиру
У дойно зпаному будинку
Правда депо винного стандарту
А потім ще вищою

Яку не мусив вибавити
Як тоді коли клонотався не про власні
А про чужі справи
Тепер же він відчував приязню дію спли
Що зовсім йому не тавжала
Тільки втору плавню без стресів
Піднімала її, німала піднімала

Тож і жив чим далі тим краще
І жив усе пиндиве
І в усе ситніше
І працював попрада все більше
Але на порозу винці і виний
Носачі

Аж одного дня
Відчуваючи легку втому від життя
І праці
Забавив він нося мати
Подав від великих мст і нових завдань

Винирив галциас викадів цесозна
Якшій об'єкт серед квітін і дерев
Почаюк де і піднятого можливо тільки
не пинтивий

Щоб лишень мова була відпочити після
роботи

Мати чисте повітря і спокійні поч
Чути як зранку свивають півні на повоуду
А ввечері десь гавкають пси
Навколо пахучі модніні кедрі і сосни
Туди ербівало ялини там червоный бук
В кутику саду чинийний архітектор

престук
Володую сті з'яовану під природну
протисне какуци басейн
До обідю сонце після обідю тилі
Посадити в ньому дятати шоби

цвлю біленьке
Впустити туди і рибики золоті для краєш
Хай плавають собі вільно серед ростин
У другому кутику наскельний садочок
тобто альпінаріум
Обсаджений квітми – селівнейсом
і геранію

А тут під липною стодіж три плевені крісла
Вечорами троядні так солодко пахнуть
Тихо і гарно безмечню немов у раю
Оси бривить над малиною
І десь дуже дуже далеко гавкають пси

Кови вже все так мудро обдумано
І вантотавано
І інші знайомий архітектор
Оглянув похадив
І сказав
Знаєте товаришу в мене с такій

непотрібний
під парканом
В кропни це певно з війни
Фрагментик порталу з двома гербами
Чорт-ня після чийого прапрадіда
Трохи старинний за половину

вісімнадцятого
Але дуже б сюди пасував поставити
над в'їздом
Це зовсім не міштанство й не вульгарно
Просто в стилі епохи

Той чоловік такумався на квітлю
зморини брови
І сказав розсудливо ні ні товаришу
Давайте зашину його в спокій
Це було б вже негарно

Не показати на все як не доіре
Що людини хотіла, давно втрачена вору
Зберіла на все як відрути міри
І навіть пеню не платити, поштути
і добрий смак

Забави

Ніби той самий діє захід сонця озоро
Та сама галичинка, дерево під п'як у лебі
Батько й матуся, дити собака короля і кинь
Той самий край хилина рік і дора, лив

Але придивися
І знайдеш як мінімум двадцять
відмінностей

У двох цей жах
Інші квіти на галичинці не те дерево там
Давно померли батьки собака здох і кинь
Вачини не край чужий незнайоми, лиски
відхилилися
Не та хилина не той день не той рік

Не тільки диточка забави
Щоб розважитися тобто
Згайти час

Зарано

Чому війни мусить починатися в п'ятій
Чи навіть о четвертій ранку?
В п'яті час я
Наширити мій
Встаю тільки їду на рибу
Або на гриби
Чи тому що арміями керують маршали
І генерал перекликає за шістьдесят
Вони мучаться безсонням
Або можуть легко прокинутися
на снітанку

Війни повинні починатися о десятій
Або в одинадцятій, дві
А ще краще в п'ятій
Чи навіть в шостій пелора
Можна було б поспати довше
І довше показати

Коротка розмова

Не пересірно не пообіцяне м'яст
Ви певно з мене смієтесь говорючи
про пално

Надія матір дурних

Та чи посміє б'я з вас сміятися
Говорю ці вом показую
Ви можете не знати ви можете не читати
Але з так не поводити в математичі:

Надія не обіцуюче вчення
Догерейної мійної X
Позначайте форму дою E: (X)
E- від слова espiante

Коротке кіно з 1982 року

Картинка чорно-біла нема
Рухомо але ніби світові напана
Знята два роки тому
А технічно Боже мій
Ніби на початку п'яного століття
Жести рухи не плавні а переривчасті
Тремтяжук у манекені

Церковними свідками спускаються люди
Тільки-но вийшли з синагоги
Люди погладу розходяться
Раптом
У них вдаряє б'яри інформ
Знаємо їх тин надають, крутуються
котяться
Жінка лежить, поруч її сходять не може
п'явиться
Вихор зриває її каневою з дероку в'яри
Вона відгортає волосся пучка
палюванки палюмо себе
Сумки черевик вола за знаємо її очі
Але старший чоловік тримається міткою
п'являх
Можє опиратися імі боротися з бурею
Можливо колись, бути рибалкою
або моряком
Ви відкриває шпороку р'яби гукат
Не чути витягає руку показує на жінку
попонака

Можє критиць, диняться що робить
з волям і бачини
Ще раз і ще раз
Довторяє цей драматичний жест

А перед нами на першому плані
Дашюжок озброєних в касках і шпатах
і палками
Ніби опущеними мечами
Стоять перухою стійною до нас
Динь іншою котрих, із них легко рухає
головною

Вораво чи відно
Жінка намагаться встати падає
Старший чоловік підходить, до нею скляється
Хоче її, дошлювати
Дашюжок збройних стоїть перухою
Динь іншою котрих, із них піднімає
п'яту отуру
Чи опускає на п'ять сантиметрів до дою
Раптом
І за слесей збройних
Вискакує, внак із непокритою головою
Оп'ягнений у чорну вітрилку
Розинає збройних
Одному випирає п'янку з руки
Розкручує її над головою
Підтрибує догори, знає у повітрі
Допочує крила його чорної вітрилки
Юнак опускається на землю за шпороку
Від жінки і старшого чоловіка
Робить, знаємо б'я п'являх, раз не раз
Ще раз старший чоловік захищається
Жінка затисне руками обличчя тріс-
тріс, тріс

Митавот білі порошки кадри і півки
Запис триває 48 секунд
Але спробуйте повторити ще раз
Можє побачити нові деталі
Отже юнак в чорній вітрилці
Ховається за плечима збройних
Люди встають
Старий чоловік йде стійною вперед
знаємо і перній
Жінка піднімається з землі
Все повергається до порядку
і починається нову

Люди з'являються з дверей перній
Смають, поволяє сходинка за сходинкою
Коти раптом
Вдаряє в них автори змітає їх і сходив
Потоки води відпоуюють їм ноги
Люди падають, котяться по сходках, догину
Жінка лежить на землі піднімає голову
Відгортає волосся пучка палюмо себе
Окуляри сумку черевик капелюх
Старший чоловік відкриває рот шось
критиць

Не знаємо не чути
На першому плані збройні
Видують ідеї в утробі каски щити палки
Юнак із розвиненими ногами вітрилки
Піднімається в повітря падає як яструб
Б'я п'являх жінка чоловік затують, лива
Ми побачили нову деталі
Збройники у которого зброю п'янку
Зникає плечима чи може просто
попирани обладдунок
Юнакова рука озброєна п'яною
Зависла в повітрі перухою тріс, тріс
Митавот білі кадри і півки
Зникає гриван, дуже мало

Давайте придивимось, ще раз
Можє побачити шось, чого не зауважали
Люди піднімаються з землі і б'яють
спинами вперед
Зникають у середині церкви потім
виходять
Коти раптом
Це ми вже знаєм
Але бачимо поручу менше деталей
Можє тільки хотіли не підняти руку
І горюлися чом такий хотів

перехреснитися
А не сходять сходинки
Чинсь парасолька або циток
Ми не впевнені ми бачимо поручу
менше
Нам відомо динь юнака
Котрич б'я безсмертну жінку
І догину сміється
Що цьому мо-одинами в чорній вітрилці
Можна було б робити обличчя жінки збройним

Збройним наказано тільки стояти
переходом
Видлягти кабешчунати прикривати
Тих хто видає накази
І кого ми не бачимо

Милоті, білі порокані кадри
Кінеш, фільму.

Молитва

Одні моляться за церкву і вітчизну
Другі просять здоров'я для своїх дітей
та жінок

Ще інші благають Бога щоб не падали
Війни і бурі нових закули голоду

А я знаю чоловіка
Котрий (навіть важко не якось назвати)
Такий самолюб
Що кожного дня перед сном
Не молившись ні про що
Тільки

Щоби на старість нічого йому не зайшло
Щоби невчасні амбції
Не змусили його зробити щось таке
Чого б колись зробити не хотів
І що тепер би страшно перед ним
самим

Гв очях інших
Осмілюю
Простити Бога і всіх святих
Благає своїх померлих батьків
І сам себе такпає

Щоби йому на старість рантом
не захотілося
Бути генералом, головні сава, директором
вождем

Щоби йому борони Боже навіть
не насилілося
Ніби пагорескують його якось металом
і дитлом вкручують.

Почесті даври ковчиги та кити
П'ють за його здоров'я і мнотата пта
смішати.

Щож
Кожен має право простити Бога
Про що хоче

Оголошення

Випадковим на відпочинок за місто
або за кордоном

На місяць чи два
Перед ним як винити з дому поудай
протиш

Хто живе з тобою
Рдш бпшак і далекі
Щоб під час твоєї відсутності
Мали вони все що потрібно
Таріску тарілку о хпшаклу сердечності
За певну плату

Отож підбавковим щоб побутиши
Своїх бпшаків, далеких

Бабців, батьків, собак і котів
Морських свинко і хом'ячків

Білих мишок папужок
Не війна їх борони, Боже

Зим слово чи мовчатиш
Або ж не існує

Не впишів їх машинною за триста
кілометрів

І не чинитиш самих
Серед дорон і влісі чи в полі

Знаєш номери наших телефонів
Міжмисельних міжнародних

Міжпідслесних міжгалактичних
Ми маємо всесуд свої

представничих

Вездемо обідк всіх живих
Істот

Зателефонуй до нас
І отримати вичерпну інформацію

За твоїм бажанням ми придемо
Щоби забрати до себе злидну тварину

Нашіть відкрити найкраще
Котре тобі кажемо

Котрого ти не любиш
І хотиш би його побутиши

На місяць, два
Або назавжди

Зрештою поудай також про себе
Якщо не хочеш щоб і тебе

Світка, долі, існуваннях похитують
забутих
Домовся зі своїми, дитими, похитани
дружинами

Хай за телефонується до нас
Завчасу

Останнє слово підсудного

6 X 1989 року
О 12.35 опісля у Законі пому
Підсудний
Що народився 27 X 1913 в Тернополі
(Тернопільське когнодство)

Сидячи на терасі
Читаючи і правлячи свій ситуцій
підсудний

І нікому крім нього не потрібний текет
Який підсудний павише художній твором

Одним нестерпачим
Обдуманим як повністю підсудний

Порухом руки побибани життя муху
Нареджену 4 X 1989 року в Порогніш по
в Законі пому (повеліство Новососенське)

Вона прибула сюди з повним ходом по
співачичого вгору

А потім підсудний з містою приховання
своєї тоти

Намагався брудним нальвем катерні слди
злочину

Високий суд підсудний стверджує що на
момент

Своєїна злочину йому не стало
на думку

Що його дії можуть мати насліді жесь
назвичай

Але високий суд підсудний двошпа
освідчена

І повинен усвідомлювати
Що істота котру він умертвив

Незважаючи на певні розміри і те що
нона значно слайона

Була творінням, досконалим
Була в ній все

Вона мала маленький тулуб і доброток
Голову прикрашену парною очей

Мала безліч маленьких житок
на тремтливих крилках

Зроблених з тканини шкідливої за мусиди

І гарних хоч у том сенсі, далекою дорогою
Пізно, випадково, вперше
У ній, підсудного життя
Бі маленяка і півни, і півнісі, і мнотактисі,
І так самож у підсудного
Місиди, ДІК та РІК, хромосомні і гени
Котрі якби не передбачили смерті,
Були б готові відтворити цілі покоління
Таких самих, досконалих істот

Високий суд, аромовиш підсудний
У своєму останньому слові
Знаючи про мікроскопічні розвіри
жестри

Довкази, два міліметри розмах крилєш, три
І не планує суспільну шкідливість мого існуку
І я прошу про найнижчу міру
покарання

Поки він умер

Поки замислив його життєві функції
Тобто поки він помер
У кривокласній зрештою урядовій клініці

Отже поки він помер
Ного було бдно довіренє на два тижні
Фізиці та хімії

Протягом цих двох тижнів
Не упустило нічого
Зроблено все

Щоби тільки підтримати його кровообіг
та дихання

Роботу широк і нечінки
Тади пильність нейронів нервової системи

Але потім
Коси вдувалося серце і відхилюва мозок

Що мовля було докливо бвити на екрані
Коси перестали бити і нукувати чепені
акри

Коси точна температура частково імпортна
Перестала виконувати рес-струвати

Буду мала маленькашій тулуб і доброток
і переданні дані

Коси часточка іть і порини іть накрути
та пий

Захисні всі стіпнали і власні замочки
Ніби не довірливо фізиці та хімії

71

73

Степан САПЕЛЯК:

"Слово мусить вторити сліду Господньому, йти на Голгофу"

Бути виправданим зріють, мабуть, усі мати. Вишії фаворити свій особливий спіль, щоби тебе за зводних обставин не плутали з іншими, — це вищій підстаж. Хто бодий трохи оригіментується в сучасній українській літературі, той унікає Степана Сапеляка з першого погляду, а його вірші — з першого стику. У більшовиїсті це прізвище асоціюється з розтіннянням сінно-жовтих стягів у центрі Чорткова 35 років тому. І мало хто знає, що це лише за прапори той чоловік відбув майже 10 років ув'язнення і заслання. Як усе було і що в своєоденні — у розмові зі Степаном Сапеляком, який із Харкова приїхав до вітніського краю.

Це правда, що нам у житті нічого не дається просто так. Тюрма і заслання вам судилися теж для чогось. Чи був би нині Степан Сапеляк таким, яким ми його знаємо, якби доля свого часу обійшлася з ним по-іншому?

— Був би. Адже мій арешт був пов'язаний іще й із літературною творчістю, тобто йшлося не лише про чортківські закони. Чи відбувся б як літератор проscribeвання, тобто оголошення про за законом шитання так не варто формулювати, бо коли не стало моїх друзів, які були приречені разом до справ шестидесятих, тут за ними спонукало мене до іронії. Першим простотом була заява на ім'я теплішого "керманця" України Володимира Шербицького та Ляйовського компартійного обкому: де мої друзі? Вона пішла мої друзі — поети Ігор Калішине, Василь Осадчий. Це насторожило КДБ.

Ось чому чортківська справа не має виглядати так шаблонно, що ось у ній "герой з огненної печі" висівши прапори... Це огорчення подібне до псевдогероїки Павла Морозова. Я не хочу цього. Бо й перебування в концтаборах, не часто чужі від шестидесятих, а навіть і від повстанців, що Україна стане не сласною, соборною. Йшлося не про неспадковість — йшлося про Україну з людським лицем, себто національним. Це так знайшлись чесний варіант, коли б Україна була "се чоловічеським лицем" навіть у СРСР. До того ж, і в Києслі Чорткові унікав розмов відероті націоналістичній. Хіба пові в Левка Лужського не вдалася така думка. Зрозуміло було, що це мось несподоро... І говорити про "огненні печі" — то є панарування ідеалістичну. Як на мене феномен чортківської справи і тому, що коли настало затиння, коли інтенсифікували інтелекційно, коли сонце сховало за хмару, коли цивільський епітет штих, разом у Чорткові здох, гіноцера висівши прапори. Це був виклик не тільки КДБ, а й радівській системі загалом.

Далі про Степана Сапеляка — 4. Другий час він був закований.

А як у КДБ діялися, що не були справу рук россохатих хлопців?

Досвідом певсьому, як брали людей. А як, судили зарпкових документів, для того, щоби замаскувати і групу, яка вийшла в Чорткові, частинна хлопців відбула до тапін-манди, частинна робітників. Вийшла підозра, чому ввечері Чортковом ходять люди не чортківські? Коли приїхали з Києва сласні з КДБ, вони пронокували кожен крок чортківчан. Хтось обмовився, що тієї ночі були люди не місесні. Хтось, хто знав россохатих людей у лік, указав на них чекістам. Таким чином село опинилося в епіцентрі уваги і цієї, до людей, яка на той час не викадалася в жодній мірі.

У тих самих архівних документах є якісь свідчення...

— Я перебував у Персьському концтаборі й спостерігав, що різко яка так звана антирадянська чи націоналістична група не мала за собою свідчень. Нам'яго несподівку естонську організацію, з котрої свідчили тільки один ув'язнений. Усі решта не згадувалися в тому чи іншому звинуваченні, котрі інкримінували, як антирадянські.

Якщо довгими днями і починаючи людина перебуває в кам'яному мішку на грані божевілля, вона видаєног і себе все, щоби тільки вийшла потрапити в концтабір і змінити психологічну ситуацію.

Чекістам вдалося за дев'ять місяців із кожного арештанта по слому отримати докази. А в одного з ініціаторів знайшли листівки, в які я вносив правку від руки. А це сталося неопоране: за кордоном вийшла моя книжечка, котру в Україні віддали під нім. ("День молодого люта" і "Радянському письменнику"). *Ам.)*

Тому не можу нині сказати, що то був "огненний" герой — це була доля, божє знамення. Людська доля, на наше шастя чи нешастя (а тепер уже я думаю, що на шастя). І слава богу, що не ми вибирали її, а вона нас! Якби мені тодішньому, юному, хтось сказав: оберни собі терези чи круту стіло кам'яну, певно, а чи вибави собі письменство та служіння тоталітарному режимові, наскоє сказати, якби я поїхав і що вибрав би.

В одному з інтерв'ю ви сказали, що ні за чим не шкодуєте, крім як за роками, проведеними за навчаннями в університеті. Чому так?

Знаюся й понині: навчання в університеті забрало багато часу й виробило в мені недовіру до "внесеного" життя. Я жини приречам, івроно та мовити, якої мене вилид бабуся і мама. Жив псаломом, який читав маленьким і слухав, коли його читали біля небажківки. Іншої літератури не читав. Школа з мене не виховала потенційного комсомольця. А, отже, і мене оні каганія-компанія постійно були, і це — людно. Коли я потрапив до університету, неважаючи на те, що атмосфера була науковою, все ж читав уже цікаву поезію і спілкувався з поетами цікавими. Худин до поетичної студії, де була явана письменниця Ірина Вільде (вона згодом дала свідчення проти мене і Калішинева на суді). Так університетська атмосфера й поетичні толкові не дали мені змоги пристати до ліпшого, комуністичного бачення. Але я вже був відірваний і від сімейної традиції. І коли стався арешт в 1972—73-х роках, коли запровадили "літ'ясорубку", затримали кістки панові інтелекційній, знесо, мене не насторожило і стривожило. Мое єство запрогестувало і закривало.

Останньою крайньою дією поета на Личківському цвинтарі, на яку ви так бурхливо прореагували?

Так. Там з'явився пам'ятник Українським Січовим Стрільцям, які і сирейські вили, і вимовляють ними стежку ково пам'ятника Ленінові. У мене он "човина вил" істкомуючого випадку. Це я тепер намагаюся жити та йти, а тоді була тільки про гріх за це. І я панисав заяву на ім'я Шербицького, що не можу зрозуміти шогю, що хочу, щоби мені пояснили. Я не певен, що цей лист потрапив до Шербицького.

"Літературний Тернопіль", в обласному центрі та "Центораль" у Чорткові, які ще, слава Богу, здорові. Кожен часопис має відтворити життя-буття краю, на те він і заснований. "Літературний Тернопіль" – часопис, в якому життя судитимуть нас. Перу у твору навіть німці, коді вершини, по суті, забовжовані. Коли слова зникають, а німці пишуть відміни. Часопис "Літературний Тернопіль" мені мав, дуже змігнати, Як, до слова, і наш Тернопільський Енциклопедичний Словник. Це покладене видання, зроблене у хрестоматійному різні. Тексті закончені, фотографії, біографії пов'язані з історіями, географіями, псевдонімами, а то й світовою культурою. Отаже, в кожній постаті фігурують, глибини провірки інтелекту. Це і в поезії має бути. Коли людина читає поетичний твір, вона має зчитати в ньому свою причетність до історії, театру...

Мені здається, що ваш перший в історію регіональний багатотомний Енциклопедичний словник має перевагу над аналогічними київськими виданнями. Вони працюють на паралелі з нинішнім модерном, із нинішніми "блискітками" в культурі. У словник записані гімнотичні люди. Такі є і в тернопільському варіанті, але це – поодинокі викрадення на загальну дуже позитивному тлі. У ТЕСі переважує автономність національного духу, не творча атмосфера, де апорні імітують кожну дещицю із історії культури.

Розкажіть про свою літературну "кухню". Якщо, зазначимо, процес писання у вас не настільки інтимний, як, приміром, у Оксани Забужко.

– За стилі сладо-чарку, починаю працювати зі словниками або зі словничками чи то Сергія Сфрємона, чи Тараса Шевченка. Німці чи не в першу чергу починаю з філософії Намфіла Юрківця і Григорія Сковороди. Так я себе наганяю до праці. Тему не обираю. Починаю писати з акцентом на власній світогляді, мікрокосмосі. Лейтмотив моєї творчості – святошансьельські запити і народна дума. Мені природніше мислити в річці української християнської традиції на хвилі тривоги напоного часу.

Майже так само, як кажеш про літературну праці?

– На паєсти чи на прехвистий жаль, я живу, не маючи великих спокійних і великих відтаків. Але я живу з літературою праці, з написання реценсій, видання книжок. Вету в Харкові, де німці меніша, а в академії культури предмет так званого задриглого літературознавства, тобто даю дітям виміри літератури офіційної, еміграційної, задриглого і нормального іх.

Що читають ваші діти? До речі, якого вони віку?

Старший син Гарас – правознавець. Слідчий прокуратури, як не парадоксально (сміється). Донця – спеціаліст інформаційних систем. Не можу похвалитися, що вони багато читають. Більше покладаюся на молодшу дочку, її дещицяцять, вона любить літературу. Але читає, не читає, небагато. Найменшому – нічого.

Що ви порадите з читання пересічному сучасній людині віку вашої молодшої дочки?

– Казку. Давно й літературу. Це перше. Читачем казки, людина набуває доброї мови, вчиться хригати. Друге – поезія. Вона підіймає смак, слово. Третє – філософія, мови навчання мислити. Пересудіти, Капі. А далі – національна філософія. Це Намфіл Юрків, Дмитро Чижевський, Григорій Сковорода. Його згадує, до Михайла – вершини християнської теології, естетики.

Ви перекладаєте не читачівської серії мовознавчого заходу авторів... Прикро, тим більше, що філософія – далеко не стільки ширини, в якій українці зацікавлені як весь світ.

– Інтеруючись у Європу, маємо комплекс "скаро". Думаємо, чи є європейці мисл. чи ні. А ж скажу, яка людина була за німці і в усіх Європі. Я бачив французький,

німецький, англійський інтелектуальні поєднання, виступали на різних репрезентаціях, оповідали і європейську спадку, і я нітрохи не був здивований, кажучи про "Слово о полку Ігоревім", інтуїтивно Ілля Ярославич, розповідаючи про нашу бібліотеку часів Ярослава Мудрого, наші твори поєднали, перший переклад Острожного Євангелія, ще чотири-п'ять подавалих перекладах Євангелія тощо. Моя Україна має чи не найбільший європейський інтелектуальний потенціал у порівнянні фольклору, живопису, архітектури, етносу. Ми не маємо в Європі авторки, подібної до Лесі Українки. Непросто перекласти твір Степанька.

Усе ж, майбутнє, істотно, ніж ваші діти.

– О, я пригадую, як мене перекладали...

– А я пригадую, читачи кажи, що слово – мистецтво. Нащо ж ви з ним таке виробляєте, так намагаєтесь? Той зусилля і на життя, майбутнє, відноситься...

– На жаль, нашим зусиллям... Але я знаю одне: моє слово наповнене словомислом. Я відтворюю словом душу, контекст, зрозуміти кавчакими бунтами, звуками пам'яті-тоту землі моєї. Моє слово – не бунт, емоції. На паєсти чи на жаль. Моє слово – поєсти і посередник. Воно, Слово, мусить вторити світу Господньому, йти на Голгофу навіть у генерційний час. І воно має слово Голгофу, свою муку. Вважаю, що за Словом завжди має бути гитка віднощальності, обов'язків. Чи то релігійних, чи моральних, естетичних, мистецьких чи історичних. Слово має відгукнутися широким, дає його чобовували, розхитували його і їстися. Воно має зчитати німці молитвенно. І то тихіше коно, тим дужче. Тихіша молитва, тихіше слово – моральніше слово.

– Ось у цих словах – поезія Степанька Савицького. Справжній. Уявляється, як я відчувала, коли побачила ваше прізвисько в статках Християнського блоку на виборах-2007? Новітнє це було вимо, поетичні з такою чистою реторикою?

– Не хочу про це згадувати. Пістримав я, але й там виявилися люди настільки несимпатичні, зашкідливі. Я агайств не вів, і ніхто за мене не агітував. Свою останнім у списку, що мене навіть трошки дратувало...

У відкритому листі Президентів ("Літературна Україна" за 4 серпня 2005 року) ви писали: поки що кірмеє з його дух діяльностіш напруженому і національній стихії. Манулю прикро... Вира не похитнулася?

– Це така болочка тема... На жаль, сьогодні прізвисько Президента не кличе, не згуртовує українську громаду. Воно не гримить, діловим – ні величезним, ні пістним. Є Президент, є етикет, який мені близький. Ми знаємо його маму, тата і релігійні молитви. Досі не знали... Німці ми маємо українця. На жаль, Президент не дослухався до неканіє своєї душі. Некоди, що його блонієрське оточення яєсь, примарне, не є живим утєсненням національної гідності, громадянської совісті.

Настійте не змінити, чи бажали б ви, щоби ваші діти жили в Україні. А про яку Україну для них ви мрієте?

Можна відносити традиційно: домо України української, владі української. Потолкується ще раз бачити Україну лежати біду матеріально, але щоб на кожному столічку, бо ж німці не грамотні, лежало Євангеліє. Щоби ми засіяли квіти любові, звернули в шийку збоєння. І щоби століттями дувач запоніт нева – клекомою єдиного, і джерела та відносно післявоєнного Перебенді, котрий проказав шлях проти чечні.

Дякую за розмову. Приїжджайте до Тернополя частіше.

Розмову вела
Ліля КОСТИНИНА

Василь ДРАБИШИНЕЦЬ:

“...Цей світ мені
випишував права,
які душа сприйняла
не схотіла”

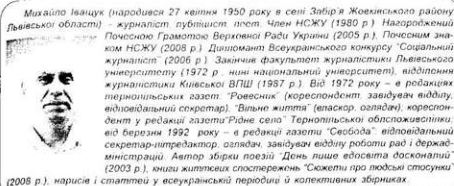
Про те, що поета Василя Драбишинця не стало, я дізнався з газетного некролога у “Свободі”, й уже тоді, коли на цвинтарі вріс пагорбок зі свіжої землі на його могилі. Смерть Василя, хоча правильніше було б сказати по-дорослому: Василя Михайловича, можливо, не була раптовою. Він довго хворів, про недугу знав. І про те, що невідворотно приреченою обставиною з його слівом. Василь із болем говорив у віршах. Всім років тому в “Джурі” вийшла п’ята збірка поезій В. Драбишинця “Діагноз епохи і тити”, у ній, зокрема, вміщено вірш “Фаталізм”, що починається з такого рядка: “Я уже останні сили бережу, щоб не вкислило серце “чорні сили””.

Василь, як усім, берів ці “останні сили”. Що найперше обрало його “життєвий” вогонь? Сім’я і, чинячи, творчість, котра для нещодавнього лінивого, як припало, останнім і чітким найфективнішим ліками. На багатозначній зв’язок творчості і долі В. Драбишинця звернула увагу і поет В. Дерій, який у вступному слові до Василевої збірки “Поле мого любові” (“Джур”, 1999 р.) написав: “Незлого жиниться поету, але він продовжує писати вірші і період довший ідалі й потрібні його сучасникам, бо, мабуть, саме завдяки віршам Василь не живе на цьому світі...”

Та “роки, як бачини, підалися” (далі я буду цитувати тільки Василя) – кудажись поет у передостанній, єдиній збірці “Тити у робочих рамах” (2003 р.) де вміщено і поему “Біль Мазени”, і де через життя великого українця Василя говорять неможливі і про себе:

*Ми не вмирали, не спалили,
Але прогнали нас з серця.
Роки, як бачини, підалися,
Іє правда, воле, ілюзія вересі.*

Про те, що “здохав”, “серце” і чого це “зрадив” Василь Драбишинець, можна писати багато. Але, очевидно, слід сказати про те, що приблизно у середині свого життя Василь Драбишинець не надто виділявся від інших трагіків, які працювали на будовах і в гирі метеорних обстав, бо, хоча й здобув низку журналістських освіт, був будівельником, медвежником, робітником, механіком рефрижераторних поїздів, тому об’єднав ці несь величезний Сінох. У цьому: “Те підноси вільності, не підмає і ласей плаші”. Нелегким було для Василя життя: він – дев’ятого (а дес’ятого) дитина у бідній селянській сім’ї з гірської Тухид Східноєвропейського району на Львівщині. Дитина який, Василь і все і пережив життя, яке потім невідступно приречено у вірші, підписав споніа.

І особливими були останні роки, коли так само сповна довелося відчувати безробіття... Сім’ю виручало, мабуть, те, що дружина Марія на шопіні Мистецтва продавала селянське насіння... Що можна було на цьому заробити? І бачив, як періодично біля Марії стояв і Василь, і уже дуже часто під вечір вони разом некажко тягнули “крапчик” та йшли додому, на квартиру неподалік – на вулиці Руській... Василеві дуже бракувало грошей. Коли його прийняли до Сілки неписьменників України і з Києва надіслали відповідні посвідчення, то, припадую, Василь розповідав мені, що не має надати грошей, щоб викунити це посвідчення чи то заплатити суму першого членського внеску за перебування у письменницькій організації.

Світла, ласка і привітність Марія Кучма дуже багато означала в житті Василя, й він присвятив їй чимало віршів. В одному написав: “...Ти одна на світ Василь. (Сніпа! Ти мій брат і сніп. І вся родина). Марія зішла зі життя з роки раніше за Василя... Писав який у все рідше зустрічає Василя на вулиці, а потім можна було подумати, що він взагалі немовби куляв похв’як чи переїхав...”

Залишилися вірші, у мене є сім поетичних збірок, що подарував Василь, залишився сіногид про поета, котрий, як причастий ітер, не завжди був зручний у спілкуванні, був скрутий на похвалу і цинік, а постійно немовби тримав якусь оборону від когось. І тільки у віршах відкривався перед усіма ілюзією й прокляттям. Добре пам’ятаю це один коментар у нашому із Василем спілкуванні: я запропонував написати про нього до газети. Спочатку Василь начебто й погодився, але потім “скрутив”, його настрій перемінювався і до розгортання об’єктивності у розмові з поетом – не дійшло. А жаль, бо сьогодні відомості про Василя я беру переважно з його віршів, і, власне, про вірші й можу сказати більше.

Василь Драбишинець писав несамолюбно і жадібно, так, як, скажімо, не може погумувати свого голоду чи спраги людина, котра до цього багато діли майже не їла і не пила. Починаючи з 1997-го, щороку – одна-два поетичні збірки... І якщо одному поетові вистачає одного-двох рядків, щоб розповісти про свою любов чи непа-висті, то Василь писав таких рядків із десятками... Якщо хтось до написання поезії віддає ніч або якийсь від основної роботи час, то Василь Драбишинець, залишивши безробітним, мабуть, віддавав їй все, до кінця... А той нещасливий бар’єр між ним та людьми, про який я гадував, – це не тільки очевидне нестаткування його буття і чимось протестуючи, але і якийсь свого авторського світу, як, словами поета, завжди для нього “ілюзія серпантина”, “бренчання”, котрий “себежко безпринципово закладає в душу мей”, над сукотю чогось поет розмислює: “Що ширше – світ чи домовина? Що глибше – море чи наш біль?”, і поета “серце крає” від роздумів про те, “що залишило, світ мій, гої?”

Любов до України у віршах Василя Драбишинця – це не просто традиційна громадська тема, це – внутрішня потреба обдарованої особистості, творчий потен-

Олег ФЕДОРІВ. "Канадський пейзаж"
(2001 р.; полотно, олія).

Олег ФЕДОРІВ. "Коні"
(1981 р.; олія).

Олег ФЕДОРІВ. "Місячна ніч" (2006 р.; полотно, олія).

Олег ФЕДОРІВ. "Зима на хуторі" (2001 р.; полотно, олія).

Олег ФЕДОРІВ. "Полеві квіти" (1999 р.; темпера).

Іваналі, Олег є людиною, яка оточена друзями, покликана і втілена в мистецтво, вирізняється чимось, не відокремлюється від пануючого стилю та природи. Цим перебарс велику відмінність, коли це, що він задумав, здійснюється. Стаючи об'єктом до природи, О. Федорук наці приймає в себе її наслідки, нагнітає них, і його талант дає на повноту. Йому притаманна потреба бачити більше за видиме. Його талант, на мою думку, вже давно сягнув вершин майстерності, але Олег мені в цьому суперечить і каже: "Маю своєю мистецькою освіту, шпину картини, і вона не припинається, лише подія мене відокремлює".

А тепер ще про деяку шпину у нього самого:

Друзе Олесе, ось і промайнуло нам уже по 60, може, до свого 65-річчя "виступити виставку" потягнеться?

— Та доведеться. Працюю, готуюся. Але не люблю таку репрезентативну роботу напередодні дня народження. Дуже не по "совєтському". Виставлявся до 52-річчя, 56 і 57-річчя, я також порокую в групах.

А де найбільше твоїх робіт за межами Тернопілля?

У Торонто, в пана Гринши біля 30. Ще з десяток — у Німеччині — по кілька в старих галереях мистецтв, у Києві, Ялті, Вроцлаві, у Львові і т. д. У Філадельфії в пана Чаліньського...

Олесе, знаємо, що крім художньої студії у Києві ця року у Львівському поліграфічному та спеціальному художньому освітні дозволена. Але ж не хазяїства, виставляється, були дуже складні відносини мистецтва, покійний Ігор Герета чи не першою з Тернопілля просяв мене перед чотирмама запитом у журналі "Україна" в 1991 році. Це ж істотичний тираж! Чи не наслідками деякі наші дуже неспокійні малярі? Зокрема богами?

— Займався, дески, не з того виду, що навіть не стали контактувати. І даремно. Ігор одразу помітив, що я стараюсь в своїх роботах висвітлити проблеми життєво-серйозні, навіть соціально-політичні. Хоча ми жили в 60-х роках у радянських вуках, але мистецтвознавча наука тоді виходила до них питань дуже серйозно. Найголовнішим у мистецтві виражали зміст, а не технічне — єдність форми і змісту. Зрегітовано цей критерій придумали ще мудрі греки. Але радянсько-тоталітарна система визнавала тільки так званий соціалістичний реалізм. До нього був ще критичний реалізм. От той я найбільше виживав.

Але ж ми, Олесе, живемо в іншу епоху: Невже на тебе не впливають інші візанти, інші "Івані"?

— Чому ж не впливають. Я не є якийсь ретроград. Моя скромна творчість випливає з мого життєвого досвіду, навіть із типово гуманітарної освіти, зі світогляду. А він є, так, наїстотичним. І дуже близько сприймаю дистанцію між людністю і природою. А виріє я в селі й досі бачу зв'язаний. Тому найчастіше маюю пейзажі, до того ж, не від митивання природою, скоріше напавки. Найістотичніше для мене в житті явище — робота скляна палика на зеленій мураві. Тварина чи людина можуть поранити ногу, потече кров... І неспадку, коли витягну "обурити мед на пасіці". Так само болять душі від великої соціальної несправедливості, при якій уже тисячу років живе український народ.

Тому найкращим художником вважаю графіка Ніла Хасевича, котрий досягнувши йому задовгою преславни партизанську боротьбу і загинув у бункері. Були до речі, складені гідніста — крики. Але він серб. Тому мені не імпульсивно мити, як і хаються до "тарського лорі", хочуть там зустріти Новий рік, показати себе, просявляється. Заробляючи у світах немало грошей, хочуть все-таки вижити при житті якісь мучення "особисто для себе" — (її нею більше цінах, такошних майстрів), побачити до "самих" етати. Хіба про якусь славу думаю тепершній поет і видатний художник Тарас Шевченко? Чи Іван Франко, чи Леся Українка?

А значаї, двоє мій так званий філософський реалізм (бо не маючої ніколи заданих символічних "штучок" на капіт світлою, явоч, під'єточ) перебуваючи ніколи якість милою під впливом модерного мистецтва. Переоціняючи, що саме воно найбільше і найкраще відображає, трансформує сучасний складний стан речей, думок, асоціацій.

Які свої роботи вважаєш найкращими?

— Мабуть, ті, що створені в 70-80 роки. Це "Старий тартак", "Омолоджений сад", "Самостійність", "Материнська думка", "Невідрізнюба", принти "Ісус", "Бджола на спину". Язодом ряд пейзажів на теми зимових і місячних ночей, принти "Ізрування пабів", на тему голодомору "Україна. Страждання" (1983-1993). До речі, зверни увагу, Іларіоне, на ці роки — цюди цього не такують, що прилучився до тематики, яку ремісники від мистецтва спромогли зробити "модною".

Усього в моєму доробку — біля 600 живописних робіт, багато з них я подарував, продав. Але жаль, що відсутність інвестицій і нестачість своїми художніми принципами, щоб догодити замовнику. А за що кунши полотна, фарби? Жив, у принципі, зі скромною вчительською зарплати.

Не секрет, що чимало художників злітку розмажують церкви. Що можеш сказати про сакральний живопис?

На мою думку, надмірне захопленнями іконами, "богостанством" не змінює релігію та віру, оскільки ослаблює філософсько-світловидну їх суть. Адрже Бог невидимий, не матеріальний. Тому в цьому плані мусульманство та іудаїзм, на мою думку, є сильнішими релігіями, ніж християнство. Хіба там так багато сект, як у нас? Ну, а зображення Ісуса, Богоматері, святих — побудовані до своїх гриндих жінок, синів та дочок цих далеких релігій і друзів — не ж світловидно. Васє візантійські ікони малювали за сучорними канонами, цього більше старастися догримуватися православна церква.

Олесе, із твоїх робіт я зрозумів, що ти більше прихильний до реалізму?

— Так!

А чому?

— Не люблю, коли картини втомляють абстракціонізмом. Більше подобається, коли природу показують, не пайно, а щиро, як бачу її я і так звані нечесті селяни. Хоча й у мене також є кілька абстрактних робіт.

Традиційне написання що в найбільших незнах?

— Її становива прожитих літ — до 17 років перебував у селі Кривому, де торік на 95-році помер батько і, де ще живе 90-річна мама, — планую не намалювати щось на теми філософії, прози та поезії світового життя. Не тужу за ним, але не — наші, у минулому сільських жителів, обов'язок, як говорив Великий Камеріє. А судилося мені, мабуть, поки рука триматиме олівця, і неперль — бути у постійному пошуку. Попри певну бачаєність цієї сентенції, моя доцільна полягає в тому, що образотворче мистецтво не має слугувати примитивним забаганкам скоростішних сучасних буржуїзків. Істинний митець, не має морального права продрокати, скажимо, свій голос, як зробив тепер багато з наших відомих естрадних співаків, театральних артистів та поетів, які скопилися на підмостках вульгарного "бітнес-шоу".

...І це один із спогадів рашної юності. Наприсніти лотого, коли доволка не лежала сини, ми з татом пішли до лісу. Я помітив береву з розмученими китицями. Коли пішлишов більше, зауважили, що дорезно чиню підрубає. Але воно ж так хотіло жити, хотіло цінити. Так було і з людьми. Такого беревою була Леся Українка. Такий і наш український народ. Відкопи маюмо, перекопаний, що муну своєю скромною творчістю якнайбільше, скільки висвітлити сини й майстерності, прирхнутися йому.

Володимир
Вермінський:

*“Щоби на серці
було погідно”*

Пригадую, в одному інтерв'ю тернопільський композитор і співак Володимир Вермінський сказав, що артистично не лише говорити, а й думати швидко, що він — зірка: “Якщо ти себе в цьому переконали — то це трагедія. Тоді ти — інвалід”.

— У мене нема й не буде зіркової хвороби, — запевняв мене Володя, тільки-но я йому нагадала цю фразу. — Я реально ділюся на речі й знаю, що тільки таланту мало. Треба працювати, працювати і ще раз працювати. Людина має хотіти — тоді вона зможе. А бажання виправдане, коли ти щось цілеспрямовано робиш. Я — труцоголік, майже ніколи не відпочиваю. Навіть коли ввечері ділюся новинами, то водночас планую завтрашній день. Зник усе робити сам, усе тримати під контролем.

Хто знає В. Вермінського не дуже близько, дивується його труцоголізму. Хто знає ближче — дивується ще більше. Мог ж позиції чітко: якщо творча людина щось робить, а тим більше пуги, це народжується як жинце, не надіючись на спонтанні продюсери, не побоюючись набитися за межі формату й моди, — цю людину треба підтримувати. Бо якщо на тебе щось засвічує зорі, отже, це комусь потрібно.

Аж на серці розвиднялося

Народився Володимир 18 травня 1966 року в Чистиліві, нині Тернопільського району, де мешкає дотепер. Його дідусь Онуфрій Швець був професійним диригентом сільського духовного оркестру, художнім керівником синагогального театру. Дуже любив і знав живопис. Бачив картини сам. Дзюк з них прикрашав свої осередки його нукла — баче обсерві невидимого кривого язика покоління, що не переривається, поки бодай одне серце береже пам'ять про пращурів.

Батько Володимира Сиген, котрий також уже відійшов у засвіти, любив грати на акордеоні, хоч не мав спеціальної освіти. Вечорами вони з дружиною Лесею співали, аж на серці розвиднялося. В таких ось дупних святах, під музику, з пісенью і рисом Володі. Жартує, що першим його музичним інструментом у глибокому дитинстві були удари з каструлі і покришок. А якщо серйозно, то батько подарував сину, котрий на всі боки швидко демонстрував музикальні здібності, гармошку лише в другому класі. У п'ятому класі його віддали вчитися гри на баяні в Тернопільську музичну школу № 2, хоча Володі завжди найбільше подобався мелодійніший акордеон. Може, тому, що він асоціювався з батьком і світовою родинною атмосферою.

У старших класах Володимир створив вокально-інструментальний ансамбль. Тоді, на примітивній кабуній апаратурі хлопці виконували твори з репертуару “Маленька вчитель”, Юрія Антонова, Володимира Івасюка... Годинами випрошували ключі від клубу, в холоди й сірої проводили репетиції — і мріяли, мріяли. Нині з тих хлопців лише В. Вермінський не полишив музики. Вона стала атмосферою його життя.

Тому після служби в армії Володимир вступив на другий курс Тернопільського музичного інституту імені Соломії Крушельницької. Не приховує: найменше йому хотілося відвідувати пари, найбільше — заробляти, щоби стати незалежним від батьків. Почав грати ко всіляких, співати в ресторані. У 1988-у продовжив навчання в Харківському інституті мистецтв імені Івана Котляревського за спеціальністю диригент хору, викладає музичних дисциплін.

Хор, весілля, ресторан...

— Найбільшою школою для мене, без сумніву, було учнівство, — каже Володимир. — Те, що я там узив для себе — неощенний скарб. В училищі до нас ставили високі вимоги, контролювали, викликали батьків... Букально змушували слухати музику, щоби ми її почали розуміти. До учинця я не слухав опер і оперет, а вже почуваючись у Харкові, жодної не пропустив. Нас так муштрували в училищі, що досі пам'ятаю свою партію з опери Олександра Біланя “Паролороси”: “Ми на фронт рушати зовсім ще зелені, а вертальос поспівали...” Диригував тоді Богдан Іванюк. Так нас мучив, що я йому за це досі вдячний! В училищі була дисципліна, а в консерваторії хто хотів — учився, хто не хотів — сакував.

Паралельно з навчанням в інституті В. Вермінський працював у двох хорах та оперній студії, віддаючи чистому співу по п'ять годин на день. Після закінчення консерваторії він самодіяльний хор у Великому Гайбоцькому Тернопільського району. То було важка й малопробудкова праця, але дуже гарне товариство. На шаліх терез життєвого вибору лгали хор і ресторан. Високі заробітки переважали на користь другого. Сподобалося, бо за вечір міг заробити до трьохсот доларів — саме стільки коштував його старенький горбатий “Москвич”. Здавалося, що кращого миста роботи від ресторану — бути не може. Це було щось дуже схоже на щастя: улюблене заняття давало необхідну матеріальну винагороду.

Але рожеві мрії періоду пікного ВІА не давали спокое. Відчув, що може співати не тільки на зібавках. Дебют відбувся в 1998 році на сцені Тернопільського драмтеатру імені Тараса Шевченка.

— То був хіт-парад молодих тернопільських виконавців "Хіт-ТОП", — пригадує Володимир. — Нині, коли переважає відчуження цього концерту (а в мене з залихом у сід), де брав участь, мені смішно зі себе: багато несправданих рухів, руки занадто довгі, дивна хода. Мені здавалося, що на сцені навіть ходити треба особисто... А насправді треба бути собою, максимально щирим, щоб вийти контакт із сотнями сердець у залі, аби глядачі до тебе, як кажуть, потягнулися. Бо артист — це той, хто добре співає, а той, хто напалентує на свою хвилю публіку.

Чи хвиля перемоги

Наступним кроком після хіт-параду була заявка на участь у Всеукраїнському пісенному фестивалі "Боромая — 1999" у Сумах. Молодий виконавець задушеною "Птах" і запального "Літа" не тільки не залишився непоміченим, а й виборов... першу премію. Успіх настільки збудив і додав впевненості, що Володимир вирішив концертувати. До речі, його перший сольний концерт відбувся в 2001 році у палаці культури "Текстильник" і став для "Текстильника" останнім, бо після цього його закрили і продали.

А Володимир Верніський уже не хотів і не міг спинитися на досягнутому. Першу премію отримав на "Пісенному вернісежі — 2000" (м. Київ), у фестивалі "На хвилях Світязя" в 2003-у (м. Луцьк). То був найбільш знаковий, переломний епізод у музичній кар'єрі співака. Це перемога дала йому серйозний поштовх до творчості. Незадовго він представляв Україну на чемпіонаті світу з видовищних мистецтв у США, в якому брав участь понад 40 країн світу. Вибором золоту й бронзову медалі. Від жовтня 2003-го до березня 2004-го гастролював Сполученими Штатами.

Повернувшись із-за океану, переосмислив формат музики. Побачив, що в світі вже ніхто не хоче слухати "пластмаси", і вирішив відкрити живий колектив. Першою сировиною було створення вокально-інструментального ансамблю "Крок", який не мав жодної підтримки і проіснував недовго. У 2006-у створив "Акцент", із яким дебютував у "Березолі" рік тому і з яким працює досі. Це був прорив у музичному плані для В. Верніського. Він переконаний, що живий енергетички неможливо замінити нічим.

— Вона пробуджує особливий настрій. Диск можна слухати вдома, а концерт має бути живий. Присемно, що наші молоді виконавці починають це розуміти, бо дедалі частіше з'являються колективи, які працюють живою музикою.

З Україною в серці

У творчому доробку Володимира Верніського — 10 пісенних альбомів. Це — "Чистилиські забави", "Не відлаять", "Царі неси", "Після селом партизани", "Кодаки"... Цьогоріч він дав сольний концерт у Тернополі з нагоди 10-річчя творчої діяльності й на підтримку свого 10-го музичноальбому "Паладі" — першого, записаного на живо.

Це було в травні, а в червні — ліпні Володимир побував на україно-канадському фестивалі "Золотий клен", де репрезентував наше пісенне мистецтво разом із гуртом "Мандра".

— Найбільше мене вразило, — розповідає, — що молоді кандидати українського походження, тобто внуки тих бабусь і дідусів, які вихали з України дуже давно, розмовляють українською. Присемно, що вони зберігають свої традиції і мову, що живуть з Україною в серці...

Концерти програма тернопільського виконавця складалася переважно з повстанських пісень, бо саме за альбомом "Після селом партизани" знають його в діаспорі.

Диск випущений в 2001 році з ініціатииви директора студії "Троліс" Ярослава Громадського. Володимиром Верніським повстанська тематика завжди була дуже близькою. З дитинства пам'ятає, як стимував голос дід, коли нечирна розмова з рідними чи друзями завершала в русло любови-нелюбови до радянської влади, розпалати за прояви націоналізму, сповіді про хлонців із кісу... Коли на початку 1990-х виник Народний Рух, В. Верніський не обминав жодного дійства, що організували рухівці. Бунтар за натурою, патріот — він досі відчуває щем у серці щоразу, коли співає повстанські пісні.

Що там, за ґашунами творчості?

Він — несправний романтик і ніжний лірик не лише у творчості, а й поза нею. Дуже самокритичний. У житті для нього нема дрібниць. Не любить порожніх слів, важкої музики, безцільної критики. Любить здорову їжу, чисту воду, українську естраду 70—80-х років. Якби в житті йому не довелося займатися музикою, він обрав би спорт. Володимир — прихильник здорового способу життя, вже 13 років займається спортом, щодня, щодня плаває в річці за будь-якої погоди, в будь-яку пору року. Занекий хокеїст у минулому. Недавно вперше за останні 27 літ став на ковзани. Дружина сказала, що був на катку кращим.

Це справді високе визнання, адже Наталія думає для чоловіка означає дуже багато. Вона — його стиліст, візажист, а головне — людина, котра завжди розуміє і підтримує. Тринадцате число — дата їхнього одруження — тільки найкращим чином впливає на родинне життя Верніських. Наталя — хореограф, закінчила Миколаївське музичництво, працює викладачем хореографії та ритміки в школі у Великому Гнізбці. Вдячний долі за дружину, бо без такого надійного тилу не зміг би творити.

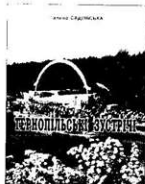
— Здоров'я, фінансова стабільність та ідеї, які близькі всій команді — ось головні передумови доброї творчої форми, — вважає Володимир. — Важливо, щоб на серці було погудно. А погода в душі кожної людини — творчої чи ні — залежить від погоди в домі, в сім'ї.

... Найбільше мені імпронує у Володимирі Верніському те, що він ніколи не обмовляє своїх колег по творчості й не відповідає на неактовні запитання щодо них. Неприсясно, коли люди поважають одне одного брудно, а це часто трапляється в товаристві творчих, і провінційний "шлу-біз" — не виняток. Володимир Верніський працює. Сумлінно й послідовно. Каже: працюватиме доки, поки відчуватиме, що це комусь потрібно.

Ліля КОСТИШІНА,
м. Тернопіль.

НЕЗАБУТНІСТЬ ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ЗУСТРІЧЕЙ

Садюкська І. Тернопільські зустрічі. – Тернопіль:
Збруч, 2008. – 512 с.

Журналістська праця не має якості особливих перенас, окрім однієї постійної спілкування з різними людьми, завдяки чому можна глибше бачити, сприймати й аналізувати повсякденне життя. А коли тіми, з ким спілкуєшся, є знані особистості, то не заважаються особливо, стає не тільки цікавим і початком для піррокого залузу. Тож крізь було би журналістські не написати про такі зустрічі, не закарбувати на пам'ятках видання їх несповторіт та хвилюючі моменти.

Така думка напропається, коли ознайомлюєшся із змістом книги часуваної журналістики України і даними Садюкської "Тернопільські зустрічі". Передусім відзначаю, що авторку особливо представляти не треба. Вона добре відома читачам у нашому краї та за його межами публікаціями в найважливішій газеті "Тернопільщині" "Вільне життя", де працює ось уже три з половиною десятиліття. Її публікації завжди, як казати, на злобу дня і залюбов' у пам'ять не лише змістом, а й самотніми манерою висвітлення тем, зокрема пейзажнажованість висновків.

"Тернопільські зустрічі" – друга авторська книга в доробку журналістики. І прочитавши цей опатий, великого формату томик, можна сказати, що І. Садюкська зробила велику добру справу, зберіла й узагальнила вчорній збірці статті, репортажі, інтерв'ю та інші матеріали, опубліковані в її рідній газеті за останні 17 літ (успіховок 1990–2007 років, за винятком двох разів опублікованих інтерв'ю) і присвячені зустрічам із людьми, котрих ми, звичайні, знаємо і чуємо щодня. І даним Днів гринами пагода і, не помилуюсь, журналістські праці не лише багаті й чуті їх звітності, а й безпосередньо спілкування з ними, залучають їх, з'ясувати їхні думки щодо багатьох проблем, які хвилюють наше суспільство. Подання цілком в одній книзі і надруковані в невеликому мінушому матеріали про знакові постаті української осповедення, авторка, як виявляється, вивисла на суд читача портрети багатьох з них у часоному вимірі. І в цьому – головна цінність видання.

Уміщені в "Тернопільських зустрічах" матеріали були цікавими в час їх першої публікації в газеті і не втрапили актуальності тепер, коли ми маємо нагоду їх прочитати не раз, тепер уже через шість несповного жк, для історії періоду. Статті подані такими, якими були опубліковані на сторінках газети: без виправлень, купюр, будь-яких стилістичних змін, хоча, напевно, ніби, дещо авторці й хотілося виправити, написати, як на її думку, інакше, можливо краще і проілюструвати. Сили, що, доводило собі жур-

налістка, то не додати неспівки, естетич, проілюструвати коментарі. Але не помилуюсь, зауважу, що не підється про якісь виправлення чи у точення. В коментарях радше монітори- ся про іронізацію, до і переклада, як не доміжко, наприклад, щодо статей про Д. Дуківника та О. Ігнатенка, інтерв'ю з М. Гончарів і ін. Коментарі, загалом, повторять і про неспівку і сприйняття, і про те, що керів матеріали були, як і залюбов' у пам'ять не лише змістом, а й самотніми манерою висвітлення тем, зокрема пейзажнажованість висновків.

Книга має чотири тематичні частини: "У гості до нас – патріархи, президент і прем'єри", "Обіпривіт політики", "Вірте своїм почуттям" і "На Україну повернувся через роки, через війну", котрі авторка виокремляє з урахуванням сфери діяльності персонажів публікацій.

Закономірні, що спочатку вміщені матеріали про те, як тернопільську землю відвідували авторитетні духовні отці – глави українських церков. Тут осповідом можна є вміщати патріарха УАПЦ Метеліана в 1990 р., патріарха Київського і всієї Русь-України Філарета і кардиналів, представств УГКЦ воззінного – Івана Любимирського та п'ятиного – Любомира Гузара. Кніж мурі слова і постанови, мовлені дивом у нашому краї, залучаються й надає не тільки до мовного слівно для всіх у тернопільській складній час. У висвітленні і простоті правди найважливіших церковних достоянств простежується дороговка, іду чим яким, істина і досконалості і себе, і найважливіший світ.

Як на мене, не тільки патріархи, почасті з історією, сприймаються матеріали, в котрих відється про зустрічі авторки з політиками: з тими, які і інші проілюструють свою – іде правду захищати – "свободу правдо", і тими, хто змусивши бунт публічних публіци, діяльність і тепер притягувати, і тими, хто вже нема серця нас, зокрема Олександром Смієм і В'ячеславом Чорноволом. Завдяки І даним Садюкської маємо змогу передусім з'ясувати окремі аспекти державотничої і громадотничої політики нашої передусім "В'ячеслава Чорновола" і тернопільного Прем'єр-міністра України й інших знакових постатей української політики О.Оліму. Проілюструвавши щодо згодотничих реалій те, що не особі сказати рідше, ми волею-неволею напропаємося громадотничою дорогою.

Напевно, дещо і публічних достоянств і партійних керівників хотіло би, щоб у суспільстві залузі їхні ідеї обійшли й записалися, котрі не справлялися, не витримали переривки часом. Це очевидяки і містяться та, що вміщені в книзі, про яку маємо переривки часом. Це очевидяки і містяться та, що вміщені в книзі, про яку маємо переривки часом. Це очевидяки і містяться та, що вміщені в книзі, про яку маємо переривки часом. Це очевидяки і містяться та, що вміщені в книзі, про яку маємо переривки часом.

Таким, яким був у повсякденному житті: чесним, історичним, запам'ятованим, почасті катогоричним, але насамперед особистістю несповного гару і сприйняття державотничої мислелі, для якої інтерес робу, воні Української держави – поштовх, постаті в публікаціях, уміщених в книгу, в'ячеслава Чорновола. Розкрито інтерв'ю тими, статті про нього діяльність, текст останнього публічного виступу, інформаційні матеріали про виконання пам'яті цього видатного українця суспільності в Тернополі і репортажі про відкриття в нашому місті пам'яті його надгробка на честь В. Чорновола і про те, як журналіст "Вільного життя" відчувати його часу бачились, сповідаючи про нього закарбувати у нашій пам'яті не тільки політичного діяча, котрого Україна передчасно і, до не, з'ясувати особистий втрачати.

От тільки при цьому нам одразу думку, щодо можливості відчуження від традицій масової В. Чорновола в Тернополі. Чи не пора нам відмовитися від масовості і традицій масо-

СТРІЛЕЦЬКЕ
ШКІЛЬНИЦТВО

(Закінчення. Початок у 3-му числі)

співоме, театральне, виконавське мистецтво, — це не тільки такий. Наступним показаним науковцям не доступно насолоджуватися мистецтвом великих співаків, акторів, скрипалів, вокалістів, танців, тощо безпосередньо в оперному театрі чи в концертному залі. Увіслення про Соломію Крушельницьку, видавцю співачку, оперну примадонну й леді, складається у широкого читача з чотирьох наслідків: з емоційних спонук, суджень інтерпретаторів її творчості, бачень її життя. Література про неї широка, різноманітна. Про нашу землячку написані не тільки етапи її музичної діяльності, вона є героїнею віршів, романів, і'есе, кіноспецфільмів, не тільки кількох спогадів. Можна згадати роман-біографію "Соломія Крушельницька" Валерії Врублевської з переднім словом Олесе Гончара, двоюмих "Соломія Крушельницька: спогади, матеріали, листування" (упорядник Михайло Голосишченко). Серед дослідників "соломіної" теми — тернопільські краєпівні: Ігор Герста, вже згадуваний Петро Мелесик, Олег Слюзак й інші, а також автори поставленої у Тернопільському драмтеатрі ім. Т. Шевченка (нині академічному) у'сен "Соломія Крушельницька" Богдана Мельничука та Івана Лиховоського.

Упорядник книги підібрав про найкращі мистецтві виступів відомих, маловідомих, притаманних або й новим забутих фактів із життя цього й творчого шляху Соломії Крушельницької. Книга складається з кількох тематичних розділів. Перші розділи "Статті", "Спогади, листування" — містять цитати статей про нашу співачку, до мистецьких віршів, про навічання в Італії, турмування гастролі на світових оперних сценах, цінні матеріали, що висвітлюють новаторство співачки на Балканщині, складні стосунки з радянською владою. Окремий розділ подає інтереси відомості про репертуар співачки, що складався з 60 (!) оперних партій, vocalних творів зарубіжних композиторів, оперних та оперетових партій, романсів і народних пісень українських композиторів.

Соломія Крушельницька мала прекрасну локальну славу італійського співу, котру в усі часи вважали найкращою в світі, але не встигла зафіксувати свої унікальні знання на папері, тому надати хоча б якийсь збірник збірника, привабливий педагогічній роботі Соломії Крушельницької у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка (тепер Львівська державна музична академія ім. М. Лисенка). Книга містить програми останніх концертів професора С. Крушельницької (не звичайна влада надала співачці за мислю, до смерті), переклад грамплатинок, що були здійснені у Варшаві (1903), Милані (1906 — 1910), Чикаго, США (1928). Відомий магнітофонний запис останнього концерту співачки у Львові 1951 року — Соломії Крушельницької було 79 років!

Приняття увагу унікальній співачці та ілюстрації з фондів Тернопільського обласного краєзнавчого музею, Меморіальних музеїв Соломії Крушельницької у Бізні та Львові, привабливо зображення Петра Мелесика.

Приваблива книга ювілейний розділ "Присвяти", в якому зібрані вірші, поеми, пісні, прозові, драматичні твори сучасників і вичинні нападів примадонни найкращого оперного сопримо світу, польської, чарівної, елегантної жінки.

Місцевих науковців, дослідників, педагогів, учнів та студентів, усіх небайдужих до історії рідного краю закликаю, свідчення краєпівні про перебування співачки на Тернопільщині.

Видання про "Джура", упорядник книги "Соломія Крушельницька. Шляхами турмування" зробили, без сумніву, велику справу. Ця робота — бачиний висок у скріпковий матеріал про нашу видавцю землю, яка прогнала свій рідний край.

Тетяна П.П.,
член Національної спілки
журналістів України.

Ознайомлення зі становищем на польських землях привело стрільців до переконань, що тільки просвітньою працею вдасться тут довести успіхи. Насамперед необхідно було звернути увагу на українське шкільництво, якого на Волині досі не існувало. Освітній рівень населення, за даними часопису "Вістник Союзу визволення України", залишався низьким: грамотність у Володимир-Волинському повіті становила 15,2%, а в самому місті — 49,8%; у Ковельському повіті — Ковелі, відповідно, 13,2% і 44%. А тепер становище усе погіршилося тим, що з відходом і країн російських військ евакуйовані й педагогічний персонал¹. Українське населення, яке залишилося на місцях, опинилося під владою не своїх. Тому основним завданням "тернопільських комісаріатів" УСРР стала організація українського шкільництва на Волині.

Незважаючи на формальний дозвіл австрійської військової влади від 10 березня 1916 р. відкрити українські школи на Волині², умови для українців були важкими. Майже вся місцеві адміністративні перебували в польських руках, тому вороже ставилися до організації українського шкільництва і перешкоджали його розвитку. Довелося промовити з цього зв'язку єдиний лист українському вчителю С. Луцьку, переданий до українського політичного осередку у Відні в січні 1916 р. У цьому листі український вчитель писав: "Вашим проханням СРВу звільнити нас від польського насліддя... Ми надіялися бути під австрійською владою, а опинилися в польському ярмі, що ще гірше від російського. Командування округу — польське, етнічна команда — польська, уряд міста — польський. Я вже сімдесять чотирьох місяців без роботи і без хліба, а моя родина — із'їсть осіб. Мені не дають жодної можливості заробити й зарплату мені та не дозволяють учини шкільних дітей. Українців не допускають до жодної служби. Населення міста Луцька має 2 тис. єврейських родин, 100 тис. — українських, 10 тис. — польських, 10 тис. — чеських, 1 тис. — німецьких і 1 тис. — російських. Натомість посади міста, всі міські урядові, секретар, інспектор поліції — всі польські. Кожна національність має своїх представників у ради міст: євреї 5, поляки 5, чехи 4, німці 1. Просять і мене, але українців не мають жодного. Кожні шкільні й інші діти мають польською, тоді ми вивчаємо, як ви дитина моя не там мисли, ніколи, нестарайся, щоб на українських землях не було жодного польска, а лише мисли, що інші комуністичні"³.

Звичайно у реальності вранню давати знання було важко, але, на щастя, не всі вчителі і шкільні працівники, вчителі, рідні, політичні діячі національного об'єднання "Громада", до якого додавалися частина зміни фронту, що мушкетували Українських Стрипців, зацікавлені повільно відкрити школи і відкрити їх. Треба було мати багато чинників та згуртованість, щоб у таких умовах переконувати людей у необхідності відкриття шкіл, організувати їх на місцях комітети, збирати підписи до влади, знаходити працівників і так далі. Але не була сила мови:

Дні про автора у 3-му числі нашого часопису

- ¹ Вісник Союзу визволення України. 1917. 22 квіт. 9 берес.
- ² Олександр Г. Українське націоналізм на націоналістичних українських землях. Ново-Україна. 1923. № 6. С. 138.
- ³ Левицький К. Історія визволення України. Ч. 2. С. 359.
- ⁴ Цит. за: Павловський І. Історія Української держави двадцятого століття. К.: Укр. письменств., 1993. С. 60.
- ⁵ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 28. Арх. 67 зв.; ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 28 берес.
- ⁶ Видати рукописів і гравіювальні книги ім. Ф. Максимовича Національній бібліотеці Львівського національного університету ім. І. Франка. № 1350. Ч. II. С. 29, 30.
- ⁷ Гририк Н. Організація і духовний ріст УСР. Фінансирів. Америк. 1955. С. 68.
- ⁸ Діло. 1917. 30 31 берес.; Вісник Союзу визволення України. 1916. 9 тис.; Крип'якевич І. УСР у Волинській. С. 20.
- ⁹ Катлиця О. Роль загальної писемності в національно-культурному відродженні українців Волині (1914-1918 роки). Дис... канд. істор. н. та прав. наук. Львів, 2002. С. 151-152.
- ¹⁰ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 13.
- ¹¹ Діло: Вісник Союзу визволення України. 1917. 28 жовт.; Діло. 1917. 4 квіт.; Олександр Г. Українське націоналізм... С. 135; Гририк Н. Кім УСР (Нашою ролі в спрості) // Історичний календар-атлас Чорнової Катини на 1932 р. Львів, 1932. С. 53 та ін.
- ¹² ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 70. Арх. 118.
- ¹³ Вісник Союзу визволення України. 1917. 1 січ.
- ¹⁴ Діло: Вісник Союзу визволення України. 1917. 12 берес.; Діло. 1917. 4 квіт.;
- ¹⁵ Вісник Союзу визволення України. 1916. 23 квіт. 14 трав. 1917. 22 квіт.; Діло. 1916. 30 бер. 23 квіт. 1917. 3 берес.
- ¹⁶ І. К. Ситник Д. Вітовський на Волині... С. 11.
- ¹⁷ Лівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніши (ІІІІ) України, від рукописів. - Ф. 9. Од. № 4378. Діло. 1917. 4 квіт.
- ¹⁸ Вісник Союзу визволення України. 1917. 12 берес.; Крип'якевич І. УСР у Волинській. С. 20; І. К. Ситник Д. Вітовський на Волині... С. 8, 10.
- ¹⁹ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 359. Он. 1. Спр. 81. Арх. 48, 50.
- ²⁰ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 306. - Арх. 4; Діло. 1917. 28 берес.
- ²¹ 4. 8 квіт.; Вісник Союзу визволення України. 1917. 1 січ. 4, 18, 25 тис., 26 берес.
- ²² ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 353 т. Он. 1. Спр. 231. Арх. 45 зв. - 46; І. К. Ситник Д. Вітовський на Волині... С. 10; Діло. 1917. 4 квіт.
- ²³ Діло. 1917. 28 серп.
- ²⁴ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 353 т. Он. 1. Спр. 7. Арх. 19.
- ²⁵ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 360. Он. 1. Спр. 13. Арх. 31. Діло. 1917. 4 квіт.; Вісник Союзу визволення України. 1917. 26 серп.
- ²⁶ Записки Історичної України - Українське Слово. 1915. 28 берес.
- ²⁷ М. Л. Рєзнішкіна справи на Волині. Півдня. 1916. Катлиця. С. 339.
- ²⁸ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 353 т. Он. 1. Спр. 8. Арх. 15 зв.
- ²⁹ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 22. Арх. 47.
- ³⁰ Діло про це: Левицький К. Історія визволення України... Ч. 1. С. 254; Цивільський О. Кіміжній сирні Волинській. Львів. 1935. С. 84; Стопник польської держави. Завдання держави в польській державі. Діло. 1915. № 70; Збірник історії Б. Бурдзівський Б. Визволення УСР у культурно-освітньому відродженні на Волині в роки Першої світової війни. Минуле і сучасне Волині. О. Цивільський і краї. Матеріали IX наукової історико-краєзнавчої міжнародної конференції. Львів. Львівська. С. 213.
- ³¹ І. К. Ситник Д. Вітовський на Волині... С. 9.
- ³² Діло: ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 4465 т. Он. 1. Спр. 393. Арх. 6. Діло. 1917. 30, 31 берес. та ін.
- ³³ Діло: Україна Катини. 1929. № 1. С. 20.
- ³⁴ Крип'якевич І. УСР у Волинській. С. 18, 19.
- ³⁵ Діло. 1917. 30 берес.
- ³⁶ Українське Слово Стріпівці 1914-1920. С. 115-116.
- ³⁷ Степанович М. Українське Слово Стріпівці на Волині... С. 126.
- ³⁸ Дорозинський В. Українське націоналізм на Волині. Вісник політики, літератури і життя. 1918. № 27. 28. С. 413, 415.
- ³⁹ Діло: Діло. 1917. 18 тис.; Левицький К. Історія визволення України... Ч. 3. С. 641-643.
- ⁴⁰ Діло. 1917. 30 берес.
- ⁴¹ Степанович М. УСР на Волині... С. 122.
- ⁴² За волю України... С. 435.
- ⁴³ Діло: Діло. 1918. 12 трав.; Щуровський В. Українське Слово Стріпівці на Закарпатті // Історичний календар-атлас Чорнової Катини на 1929 р. Львів, 1929. С. 40, 41; Заставський М. "А ми тут спростіємо славу ібересію". Спогади з визволення війни. Львів: Весілля, 1936. Ч. 2. С. 8, 11, 35, 55, 56.
- ⁴⁴ Горбунів М. Від Тарасівської Чорнової Катини на Волині 1918 р. // Історичний календар-атлас Чорнової Катини на 1932 р. Львів, 1932. С. 68, 70.
- ⁴⁵ Діло: О. Певодна створила і легенди про Українське Слово Стріпівці // Історичний календар-атлас Чорнової Катини на 1934 р. Львів, 1933. С. 50.
- ⁴⁶ Рішківський С. Українське Слово Стріпівці. Визволення ідей і відродження чин. Львів: Варя. Чорнової Катини. 1936. С. 198.
- ⁴⁷ ЦІЛІВОВУ Україна. Ф. 353 т. Он. 1. Спр. 7. Арх. 119.
- ⁴⁸ Тобілевич С. Рішківський: Спогади з волю Українське Слово Стріпівці на Степанів Україна. Львів: Київ. Чорнової Катини. 1922. С. 26.
- ⁴⁹ За волю України... С. 208; Витанівський В. Українське Слово Стріпівці в жовтні 1918 р. до перерозуміння в Діло // Закарпатський Календар на 1921 р. Віден, 1920. С. 91, 93 та ін.
- ⁵⁰ Витанівський В. Українське Слово Стріпівці в жовтні 1918 р. С. 94; Рішківський С. Наші праці. С. 199, 201; Заставський М. "А ми тут спростіємо славу ібересію". Спогади з визволення війни. Львів: Весілля, 1936. Ч. 2. С. 58, 59, 64.
- ⁵¹ Рішківський В. Півдня, що розуміється і своїм часом, історія життя Вільності Історії, більше ніж як Вільні Витанівський // Серпеньський час. Львів, 1997. № 1.
- ⁵² С. 35; Витанівський В. Українське Слово Стріпівці в жовтні 1918 р. С. 91, 95; За волю України... С. 208.
- ⁵³ Діло: Діло: О. Певодна створила і легенди про Українське Слово Стріпівці на Степанів С. Рішківський... С. 14.

Читайте, передплачуєте
журнал "Літературний Тернопіль"
Індекс 99997

ІВАН ФРАНКО. "ТЕРНОПІЛЬСЬКА" МОРАЛЬ: історико-правове та етичне підґрунтя праці

Розпочнемо з того, що пореши́м двом тернопільському хрустеду – 1882 р. гуляли два каторжанини, як собі їм тяжкім з'явили, пов'язаний і з рубим порушенням майнових о права приватних осіб, і допустили міжпарості мінні зловмисники.

Слухай, а що таке мораль?

– Та то цілком ясно! Трохи можна, а трохи не можна.

– А що ж таке закон?

– І м... То іско можна!

– А кому? Мені, тобі, австрійцеві, польку?

– Не... Комуністів і соціялістів.

Цей віртуальний авторський початок має першотворче значіння. Суть його в тому, що 1882 р. Іван Франко ставито "економічної статистики" "Знадоба" до статистики України. І. Лисен викладає і карик. в. Пагучинських розмовляють аналізу польської преси і розмови посвід австрійського рейхсрату (парламенту) і зробили висновок, що "... наш мужик – комуніст та соціаліст, чужої власності не папує..." [1, 82]. Австрійська ж Конституція 1861 р., яку згадували, доводилося, все-таки твердити: "Власність недоторканна". Але вклучитися з цим можна було, бо Основний Закон продовжив, що, п'яту статтю тим, що примусова експропріація може бути здійснена лише у випадках і формах, встановлених законом" [2, 390]. Це був своєрідний отвір, через який більшість польських чиновників у І. Лисені просякнували, і з набутого досвіду знали, що за всі беззаконня на якуку українцям вони не тільки не будуть покарати, а навпаки, за не їх чекає підтримка.

Тепер про комуністів і соціалістів, про яких писав у вказаній статті І. Франко. Після того, як більшовики поклали російській Гімншадний уряд і встановили диктатуру пролетаріату, їхній вождь. Воно чимир. Ленін навінав, що "закони в перехідний період мають тимчасове значення" і "поганим той революціонер, який в момент гострої боротьби єдиним шляхом перед непереможним законом" [3, 475], а ще в 1894 р. В. Ленін поділяв історію моралі на таких її етапи: період моралі першої комуністичної общини; рабська; християнсько-феодална; бржаратна; пролетарська, комуністична [4, 169], а згодом заперечував бржаратну мораль і моральність, виникну з неї. бога, та наслідують моральність, підпорядковану інтересам класової боротьби пролетаріату, яка покладала у поваленні паря, шпінетні капіталістів [5, 294–295]. Цяому

¹ Хрустеду – карнаваля норма, що за Конституцією Австрії камила на друге місце ніж в смертної карні за шесті місяці покарин.

² Знадоба – потреба.

³ Експропріація – і примусове відчуження майна з власності держави; ⁴ і поділяв історію моралі згідно з класовою розподілом на класи: з боку приватного класу, яке здійснювало експропріацію на класи, та з боку держави приватного класу.

Оксана Тимощук (з дити – Пилипівна) народилася 17 жовтня 1968 року в селі Гусинів Тернопільської області – вояки у галузі українствознавства. Доктор історичних наук (2008 р.). У 1990 році закінчила Київський університет (нині національний університет). Від того ж року – в Тернопільській академії національного господарства (нині ТНЕУ) – старший викладач, доцент від 2008 – заступник кафедри українствознавства. Автор більше 40 наукових праць, у т. ч. монографій: "Землі і праця в Україні: економічні наслідки війни (90-ті рр. 19 ст. – перша половина 20 ст.)" (2007 р.) – найбільшого посвідка публікацій у фахових періодичних виданнях.

Світлана Пилипівна (народилася 1 жовтня 1938 року в селі Горішній, нині Гусинівського району Тернопільської області) – вчена у галузі історії. Кандидат історичних наук (1977 р.), доцент (1987 р.). У 1967 році закінчила історичний факультет Львівського університету (нині національний університет). Від 1970 року – в Тернопільському філіалі Київського інституту народного господарства (нині ТНЕУ) – викладач, старший викладач. Доктор звання кафедри історії, у 1997–2005 роках – заступник кафедри історії держави і права юридичного інституту, нині факультет ТНЕУ. Автор понад 100 наукових праць.

підпорядкована так звана комуністична моральність, "яка служить цій боротьбі, яка об'єднує трудящих проти всякої експлуатації, проти всякої приватної власності, бо зрештеш власність, дає в руки одній особі те, що створене працею всієї людської суспільності" [5, 297]. В основі комуністичної моральності – боротьба за зміцнення і заперечення комунізму [5, 298]. Теорія диктатури виявляє свою соціально-етичну обмеженість у тому, що уявляло, виявленого без широкуювання, емпіричного, досвідного суб'єкта розглядає як носія образу моральної досконалості, за формальною підставою приналежності до певного класу. Моральний критерій оцінки, що вкладає "чужинишність мент та засоби діяльності особистості тут і нема" [6, 174].

Реалізація постулатів В. Леніна підпорядкована, до чого, яку визнавали такі риси: общинність, що тісно пов'язана з приватною та добродією відомою (даж до рабського стану) від власності; заперечення індивідуального життя, унеможливлення особистих інтересів "заради загального блага".

Міфологічність свідомості, уособлення ідеалу (культ особи), віра в майбутню силу слова, наказу, перекладання права рішення на початок.

принимався рівність "проста раба і проста людина", "немає ніхто з людей нічого" як цінностей поряд з системною ідеєю, знання, заперечення ("зплати співпраця"), що виправдовує наявність привілеїв класової еліти.

Доктрини відокремлення моральності до "чужого" ("ворог народу", "шкідник", тощо), вчинення якого життя стає краще і несе більше моральної оцінки прирівнюють до єдиного широкі за відсутності правового захисту.

утвердження соціальної невідомості деяких видів діяльності, груп населення (інтелігенції, вурчухи), іско (ніби український бржаратний націоналізм) та національних культур.

кактетична віднодність (судні репресивності, грунтовні колективні тощо), що її порадити, існує своєму релігійно – рабській моралі, відомої своєю теорією, широким і диктаторським [7, 62].

XXI ст. ст. КПРС (1961 р.) прийняв моральний кодекс будівника комунізму, зобов'язуючи не тим, що в процесі переходу до комунізму "простаріть моральних хрустеду життя і суспільства, розширює сферу діючого морального фактора і зміцнюється

нахнення адміністративної реструктуризації між двома. У результаті цього принцип закріплення основних прав над комуністичного співжиття [8, 274–275]. Але перешкодило способу розвитку були, як відомо, інтереси, що порозділювали "соціалізацію пастирства", "подвійну мораль", "розбіжність слів і діл" тощо. Методи, застосовані для виконання дисциплінарно-громадянської комуністичного заміра, зазналися досконалим від моральності, дисципліна перетворювалася на засіб для терапії.

Вибір нам, подобий читачу, за такі довіри "мудрування" і канонізовані підстави до головного об'єкта нашого роздуму – "Тернопільської" моральності, що досвіджував І. Франко. Але насправді Терпіння, бо воно того варте, а вже Великий Камінь, як зауважила Ларика Шерба, побудував майже 50 населених пунктів Тернопільщини [9, 528]. Права, про означені в загальному статті Франка показав, що дисципліна через нестачу місця не задала. Не виключено, що такі дисциплінарні підходи і в тригонометрії "Тернопільського" Енциклопедичного Словника. Не уніфікація успіхом інтерпретації про що публікація. А вона, ця наукова розвідка Франка, того варте. У те саме і в якій з тим, що в її назві є прикметник "тернопільська" (моральність), який автор ужив у записі, а тому, що він ідіється не тільки про Тернопільщину. В ній у той час напевно діяв і Іван Ганшин і Австрія. По-друге, у російській мові класово-партиї в українському намагалися "втягнути" широкі кола читачів, особливо мовляв від І. Франка як борця за самостійну Україну, "виловити" його з хвосту світової українства; принаймні, казали їм, думку, що Мойсей народився був борцем з релігією як галицьким на підставі досвідного постулу [10, 8]. Іншими застереженнями текстів правд В.Веліна та І. Франка зробили нереальний висновок "о нерівності їх заможного членивства" [12, 7]. Це було однією з причин, що за часів УРСР викладався не всі, а в прямому розумінні вибрани твори Камєнєра.

Усе це дає нам підставу певною мірою реалізувати заклик відомого вченого-франкознавця Ярослав Гриняка "до зміцнення акцентів у дослідженні творчості Франка" [13, 439].

Стаття Франка "Тернопільська" моральність" опублікована в 1887 р. і зазначена тоді перебувала в умовах запереченого промислового перевороту в Австро-Угорській імперії, діяла створена ще в 1850–1870 рр. зазначена мережа, яка вважала західноукраїнські землі в Західній Росії. Зіспівні і транспортні засоби зробили цей регіон для користувачів джерелом сировини та ринком збуту, для фабрики промисловості Австро-Угорщини і Західної Європи, привели до введення у всесвітній ринковий внутрішній ринок західноукраїнських земель, як козаччини до придатку. В 15-й найбільших галицьких містах клялися міських жителів, які зберігли свій звичай і рівнянням, колишася від 0,4 до 40% [13, 47]. За спеціальною вибіркою географію українське населення – 13% жителів Австрії становлять в Рейхсрат (парламент) у 1879 р. лише трохи депутатів, а повний – 16% населення Австрії. 57 депутатів [14, 15]. Власне Австрія перебувала в добах модернізації, що означало соціально-економічний розвиток і модернізації – виникнення нових культурних та інтелектуальних течій. Галичина ж залишалася регіоном, де було багато модернізації, але мало модернізації. За аналогією зазначимо, що у відносності Дюбуа було багато модернізації, але мало модернізації [13, 17]. Не треба забувати і про епоху філософського модерну – періоду Декарт (1596–1650 рр.), Кант (1724–1804 рр.), Гегель (1770–1831 рр.), Маркс (1818–1883 рр.), яка впливала на формування світової ідеї інтелектуалів частини І. Франка. Творчість модерну породила такі значущі подорожі про Вєсєлі, подорожі, його майбутні і про інші щасті, карди і здійснення яких є субстанції подвійного періоду життя жертви не виключають надмірності: на всіх мекс – "світ не майбутній", життя під контролем не природи та богу, а людини, розум – не наймудріший засіб, а

розв'язання проблем, податок науки, науково-технічний прогрес – не старі не тільки прийнятності за загальною процвітання, а й початку самообмеження – податки і Вєсєлі; історія людства розвивалася етапним, формічним прогресивним шляхом, податок у майбутньому обов'язково здійснить принцип "від кожного за здатностями, кожному за потребами" та ін. [15, 17–21].

Це вибірково і доволі спрощене історико-економічне, історико-правове і історико-філософське представлення спрямоване лише на те, щоб, давши хоч якийсь елемент про інтелектуальний дух, у якому підписав 90-х рр. XIX ст. І. Франко написав свою "Тернопільську" моральність", як і загальному творчості цієї час, запровадити слова Василя Будного, "Маяк і світ" українського модерну" [16, 122].

Потребу такої статті Камєнєр бачив у тому, що "остатні аргументи з природи митних словослов'яз у Відні привели до уяви широкі кілі, зазначених провами моральності в кузеньському світі" [1, 508]. У цьому випадку йдеться про митні шкравства, "метою яких є... зазначити І. Франко, одержанням закордонного товару на ту жме, яка приналежить до митної, депеші". Автор і в мову про митно, на яке перетворило мити становити 3–5 слів і за кожний кілограм. Перевезення контрабандного мезерію такої кузень може привести: швидко депеші, під час депеші, під час депеші на не, мити у такого генеру і мити прибутку [1, 509].

Нагадаємо читачам, що кузень як соціальний стан розгортався, дисципліна, розум і утвердження приватної власності. Індивідуальний склад кузень і Західної і Східної України був доволі різноманітним. Цією справа та обставина, що інтелектуальні кола не були іншими привілеями істандарту займалися торгівлею, а чином неспусти в гірській ідеї. В Україні проміжом 1816–1859 рр. кузень існує тільки в Галичині і 182, 2 до 104, 4 тис. осіб. Виреміські кузень підняли налізну роль у господарському розвитку західноукраїнських земель. Сиріч за переписом 1900 рр., зайняті у торгівлі становили 29,4% у Східній Галичині і 33% – на Волині [17, 126].

Іван Франко продовжив "Тернопільську" моральність" ітитуванням вступної статті газети "Deutsche Zeitung", в якій зроблено заклики поетам і романтистам, котрі "находили для себе в професії кузень ітиту постити торгівлю, але ця професія має кінцем основне найпростіше завдання – пропонувати прибутку" [1, 508]. Розкриваючи його механізм, газета зазначила, що прибутку кузень може полатати тільки в ринку між іншими закупівлі та перепродажу, оскільки дає конкуренція ринку ставити серйозні перешкоди підняти ціни перепродажу, то основним напрямком кузень є наддешення закупити товар [1, 508]. Народ, як відомо, не туманить простіше: "продати – провисті", купити – напасті".

Газета заперіла передову статтю тим, що ітитуванням і зазначено і здебільшого дуже жорстково, і саме в ній слід шукати джерело всіх злокочинств, неспівності

¹ Майєлдан Фернан (бл. 1480–1521 рр.) – португальський мореплавця, керівник іспанської експедиції, яка здійснювала перше кругосвітнє плавання.

² Митно – промисловий державний збір із торгівлі, який збирається при перевезенні товарів через прикордонні митні.

³ За цими російськими – сиріба монета (0,815 т.), що карбували з 1753 до 1892 рр. З цими російськими не падали на ту ж депеші, флорини, російський денгари, злотими.

⁴ Генеру – монета дрібної срібної вартості.

⁵ Галичина – економічне, політичне і релігійне об'єднання населення, створене для захисту інтересів або певних промислових систем галицьких.

них скарт і марних законотворчих зусиль, принятих їх. Для прикладу навіана Франція, де "невольно конкуренція" надіслати під окрему карину статтю, але в нас, Австро-Угорщині, "немає мисля" [1, 508].

Читко, з використанням нукітні Іван Франко розглядає в кодексе "героніи пельскої" моральності. Ного складові такі:

- ошукування того, хто купує, в мірі її пазати, що практикують постійно, не псичаючи на наявність пельскових правил, тому що багато товариш продають, не на мірку й не на вагу, а в пачках, торішках, коробках, мотках точно, з цифровим означенням. Часто продавці одержує доказу, що складається з 10 штук, тисячу, яка пархонує 800 штук, або ж кілограм, що важить 700 грамів і т. д. Псичаючи на художество того роду шахрайства, публіка довнється на псичує, купець може, дено знижувати ціну, але все одно має прибуток;
- обманювання на якості товару, який фальшиво поданять за ліпший, анж с надіпріть;

- систематичне закупування товарів у крамничих збавкутованих купців нижче коштів виробництва або товарів, дено помнжжених унаслідок так званих "крамничих пожеж", що їх дуже часто викликають пачмисне;

- "мандрійні склади" і вся система торгівлі на ревоє, яка здебільшого розрахована на те, щоб опукати уряд у податках й акцизах¹, не платити за склад тощо, а внаслідок цього мати право про давати товариш дешевіше;

- механізм "непеласпроможності", що проявляється з боку того, хто сміливо розпорує списку фальшивої криси, і того, хто для уникнення її складає "добровільну угоду" з кредиторами (пошкодженими). Вони обидва намагаються знизити ціну отриманих попер, що товарів пичає ринкової ціни. Продаючи видурений таким чином товар, наприклад, на 20% нижче звичайної ринкової ціни, не тільки відмають клієнтів у порядних фірм, а й самі заробляють, далеко більше, ніж заробили б, продаючи за ринковими цінами [1, 508-509].

Завершує кодекс "героніи пельскої" моральності² "віденський внаходок", про який ми здогадували на початку Постумаї, читачу, чи хвилюють нас і інші такі моральні злозаконня, які І. Франко виказує у 1887 р.?

А ми тим часом поринемо, чому в статті І. Франка нема аналізу статистичних даних про моральні злозаконня з боку тих чи інших етнічних груп, які населяли Західну Україну. В основну інформацію академію передають редакції львівського часопису "Світ" до праш Камєнєра "Знадобіть до статистики України" (1882 р.): "Потребі статистики рідного краю, - відповімо у ній, - не завершити нічого... Наша Україна... на свої статистики чиньдана і хідна на ласку худомелених худивників, котрі в ній панують, заволять свої порядки і надобувать, статистичні рахунки такі, яких їм потрібно... В радних статистиках, дуже трудно надбати на які-небудь дані, які б відносились до самого українського народу" [1, 618-619].

Як же І. Франко осмислює тодішню дійсність з позиції моралі, яку теорію створював у час написання "Героніи пельскої" моральності³?

Дослідники відновляють, на те питання майже однозначне: Камєнєр належав до позитивістської школи, основоположником якої був французький учений Огюст Конт (1798-1857 рр.). Учений відносив своїй етнічній теорії такі, етнічно і випірково висказував, функції:

- точно визначити характер півнати (прямий, опосередкований, приваний, сусідній), істинної кожному півнати, кожний півнати та кожній сил півнати або погугу, звідси, природно, будуть випливати як псичуний практика повединки загальні і спеціальні, що найбільше відновлятимуть все загальному порядков, а, отже, псичу, що виявляється найсприятливішим для особистого пшасі;

- етика має внести порядок у соціальну півнату, виходячи з принципів "півного", псичують утвердження примату обов'язку над правдами. Можливості виконати цю функцію півнати в етнічній, якійка опори на розум;

- послідовна опора на принцип розумного - шлях удосконалення етики. Досліджувати соціальну півнату тим самим способом, що й півнату фізичну та хімію;

- послідовна опора на принцип розумного - шлях морального удосконалення; християнська універсальна любов, але місце його як центрального об'єкта любові у ній займає загальне добро пельского суспільства (шпелет віри у Бога не суворонджується новим повоі універсальної легітимації суспільно-політичного порядку);

- збереження суспільної цілісності шляхом гармонізації взаємодії трьох основних засад життя: матеріальної, духовної, моральної, яким відповідають три сфери: воля, розум, почуття. Воля спрямована на матеріальну сферу, розум - на інтелектуальну діяльність, а почуття - на душевну злагоду. Суспільство можна уявляти як цілість, що складається з трьох частин: держава, церква, родина. Перша регулює майнові питання, друга - духовні, третя - моральні (душевні). Кожна сфера має функціонувати всередині себе та взаємодіяти з іншими частини, щоб створити простір для поступу [6, 181-182; 13, 227-228].

У творчій спадщині великого письменника, вченого, публіциста і громадського діяча нема спеціальних праць з історії та теорії етики. Не було як окремої інтелектуальної течії українського позитивізму. В русько-українському внаходку те, що можна назвати відповідником позитивізму, набуло форми радикального суспільно-політичного течії (радикалізму). Вплив польських позитивістів на І. Франка є очевидним: його наближають до них прагнення ширити серед народу освіту і культуру, праця серед селянства, відкриття робничої теми, німоти демократизації суспільних відносин, емансипація⁴ жінок та ринноуправління псуші [13, 226-227].

Моральна проблематика займає у творчості Франка чільне місце. Свій моральний обов'язок Мислитель реалізував двома шляхами. Перший - вивчення, дослідження історії та культури свого народу, його місця серед культур інших народів. Це засіб збагачення моральної свідомості й національної гідності українського етнічного Камєнєра апелював до інтелекції, члениками спрямувати зусилля на подолання зв'язку з народом, і накреслив програму освітньої діяльності. Йдеться саме про систему духовного розвитку псичу [6, 161-162]. Ного подобно вражати рієнь, писемності серед різних етнічних груп Австро-Морської імперії русини-українці, які за рейтингом псичування дев'ять, передостаннє місце, і становили 38,97% [18, 546]. Другим напрямком на шлях розвитку свідомості народу І. Франко бачив пробудження у людях, при псиченні не пельскими умовами існування, духу свободи та гідності. Він базувався на гуманістичній поанції, відно з якою людина, котра приймає принципів обстанни за нормальні, тобто у собі людське сество [6, 162].

В етнічній І. Франка чільне місце займає проблема поступу, пра в нього і його вистримує силу. Ретичк поступу вбавлять у прогресі реалій псичу псичу емансипації пельської етнічності. З позицій цього критерію доказує сусперечності історичного поступу: його першоринності, переривчості, локальності. При пророче став на позиції псичуного філософського опстмодерну, що почав утверджуватися в Європі

¹ Державні податки і акцизи.

² Акциз - вид непрямих податків, здебільшого на предмети широкого вжитку.

³ Імансипація - звільнення від залежності, гніту, складування внаслідок обманення.

Ірина МАЦКО

Різдвяний переполюх

Радіє іташка, радіє команька, радіють зирі й усі на землі. Радіють люди і з нетерпінням чекать свята. Загора Різдво. Нечуті люди смачні каляки, варять кутю, узвар, вареники та кошку з вишнями. Весь світ готується до найважливішого свята — народження сина Ісусового. Діти з нетерпінням та хвилюванням чекать Святий вечір.

Максим і Настя також очікують цього дійства. Та Святий вечір починається лише тоді, коли зійде перша зірка на небі. Зірка, що сповістила про народження сина Божого й освітлює дорогу до ясел, де він народився.

Максимо під нетерпінням став білий вікна. Починало сутеніти, і він не хотів прозирати, коли зірка з'явиться.

Та раптом бачить Максимко, що на небо, яке весь день було чисте та ясне, пасується чорна пелена. Навчє хтось накриває їх Землю шпалем.

— Настусю, шпаль! Неба нема! Навчє хтось накриває нас. Як же перша зірка зійде?

— Так, справді. Бжімо, дорослим розкажемо.

— А може, то нічого страшного. Може, лише хмарки, а ми чинимо переполюх. Вони ж готують усе і не мають часу. Спочатку перевернімо, — вирішила старша сестра.

Вибігши діти на вулицю і бачачи, що не хмарин, а чорний велетенський плащ накрив Землю. Лише ліхтарі світили їм темряву.

Без першої нечорної зірочки люди не сядуть ввечері, і Різдво не буде. Це, напевно, єдиний Чорний Рі, який давно поручив за сім'ями ками, зроби, сказав Максимко. Він не хоче, щоб нечепали Святий Вечір, а оже, і Різдво.

Нам іташч, бабусю нам розповідає... Тільки ан елєки можуть його побороити, а ми допоможемо молитвою.

Насті й Максимку, ще коли вони були зовсім маленькими, бабуся розповідала про п'яого папа, який із давніх-давен хоче запровадити Землю і завжди каюється ангелам. Інше шире дитяче молитви може допомогти ангелкам прорватися крізь його чари і побороити їх.

Діти, згадавши що розповідає, кинулися до своїх друзів та знайомих і, зібравши таку допомогу, понови їх у церкву. Вішани на колінах, не починаючи молитви, дочитали молитву до папа сил ангелкам, які не могли пробитися на Землю, і вони добили розривати чорний плащ, аж поки не згасили все небо. На ньому засяяла перша нечорна зірка.

Люди спли до Святий Вечері й славляли Христа і святих ангелок, які засвітили першу зірочку. Діти, котрі все знали, згадкою переглядалися та всміхалися. Вони знали, що Різдво прийшло і зацки їх молитви, яка додала сил ангелкам.

Зажурилася бабуся Зима

Казка

Якось наприкінці осені, коли день став уже дуже коротенький, а ніч — довгою та холодною, подумала бабуся Зима піти однієї такої ночі на розвідки до людей, на землю та послухати, що про неї говорять, чи чекать на її зрешт. Підійшла вона під віконце до хатини, де жили старенькі дідуся і бабусю, і чує:

— Ой, діду, вже й зимонька не та горами, приресе вона до нас сніг і та мороз, а так не тепла хочеться. А може, забарити Зимоньку й прийде до нас пізніше... Погріє нас б ще трішечки...

— Так, бабусю, так. Правду ти кажеш, але ж чи забарити вона?!

Сумно стало Зимі від цих слів, проте пішла вона під те інше віконце: послухати, може, там на неї чекать. Чує, яксь молодий з матір'ю розмовляє:

Ой, не треба ще нам холоду та Зимоньки. Ще дах у хаті не запаланий, холодно нам буде. От якби Зимонька десь заблукала, а то й зовсім не прийшла б до нас...

Образилася бабуся Зима: "Чого ж так усі мене не хочуть бачити? Чи я комує, здо роблю? Снігом, немов ковроно, землю викриваю. Діткам для сапатч дорогу встелю. Та коли так, то й не піду я на землю, нехай без мене живуть і красну Весну чекать. Я ще й Віхоль, Морозу та Сніговію скажу, вони не йшли між людей".

Так і збробила. От уже й час їти зими на Землю, а поби не спати і нікуди не поспішав. Мороз, Сніговий та Віхоль також відпочинають. Навіщо ж їти, коли їх не чекать?!

А на Землі весело. Уже й би мала прийти Зима, а її все нема. Тепло людям, шаслив їм. Минув отак місяць, минув другий. Уже й Новий рік не та горами. Уже інше почали люди говорити.

— Як же не Новий рік — та без Діда Мороза, без Снігових і Зимоньки зустрічати? Не годиться так. Та й нова вже давно треба вкрити білою ковроно. Озимина неперестати почне, коли й падає таке тепло буде. Пронде наш урожай, агаче все.

Забідкався люди. І дачи вже волатали і нарікали, та й зайники в хатинах у розкішні збрання оздобили, до Нового Року готувалися, а Зима нема і нечепала.

А дитвора? Дитвора геть духом ушла. Уже й наче зима, а в тої на саночках чи ліжах повалитися, ні комачки на ставку зроби́ти або снігову бабу зліпити, ні у сніжки погратися. Сумно накрути, сіро. Та й напикнула ді дачня передвечірніймо ввечеря

Ірина Матко (народилася 21 травня 1978 року в м. Тернополі) — літератор, видавця, художник. Фіналістка I-го конкурсу мистот прови "Сила милого" (2008 р.). Закінчила Тернопільську академію народноі, господарства (2000 р.), мист. (ТНЕС), навчалася на відділенні графіки в Українській академії друкарства (від 2007 р. в Львові). Працювала художником та дизайнером комм'юнікаторів в ІПІ "Видатковий Карп'юс" (2002-07 рр.); від 2007 року — власницю видавничої "АрМа". Авторка книг: «Як дошкільнят Цифри та літери», «Букви», «Кітська» (2007 р.), «Фігури, простір, ритм» (2008 р.), «Фігмабачувати» «Казки старого паровозика» (2007 р.). Інше дитяче казко, оповідання та життєві поезії, есе, інстру, уславна хрестоматія та збірки, що розповідають, «Як дошкільнят», «Твори опубліковані в журналі "Найкращі життєві історії", "Історії про кохання", "Асептосо" (всі м. Львів) у газетях "Підприємство України" та "Кіт" "Життя" (м. Львів) та ін.

зворотися гуртом і піти на вінні, за селом, любіи Зимоньку чаклювати. Так і зробили. Узяли санки, лягли, кохали та й вінніли в гуртом на гірку.

— Зимонько-Зимко, бабусю! почали богати вони. Пробач, якпо обирали тебе! Прийди до нас! Із Дідом Морозом, Синюгом та Віхою! Сумно нам без тебе, Ось санки, ковзани, ляжки, а каталися нам іде.

Першим почув діт бляжана Дід Мороз. Школа йому стало маленьких діток та ще й у перемоворінний метр. Вигрипував на вінні і, давай платити, дитячі поєсти та дитки.

— Ой, дивиться, дивиться! Мороз прийшов, почув нас. Дідусю Морозе, дякуємо тобі за те, що послухав нас. А ще першай бабусі Зимі, Синюго та Віхою, що ми дуже чекаємо на них. Ой і земелька вже би відпочила під теплою сніговою ковдрою.

Ціля цих снів Мороз не сипавше ушинував діток за носики, а вони, раді та пасливі, побігли по домівках, знаючи, що тепер Зима обою язвою прийде.

І справді, асю Новорічну ніч правнотала бабуся Зима з дідусем та дітками — Синюгом і Віхою. А коли люди вранці прокинулися, то не могли очей відвести від такої краси. Усе довкола було вкрито пухою білою мандрою, яка у хатниках старію-вимережених дивоняківими втерцунками, які створив дідусь Мороз, а ставки скуті кригою. На деревах, наже мерзаво, лежав блискучий сніг. І все це на сонечку відблискувало та вінгавало всіма барвами веселля.

Дякуємо тобі, Зимонько! Пробач, що не хотіли бачити тебе, — говорили люди. А дітки веселилися і гралися білешким сніжком. Хто на санчатах, хто на лыжах чи ковзанах, а хто лінив сніговою бабю або грав у спіжки. Всі були раді, що Зимонька нарешті прийшла.

Бабуся Зима, дивлячись на ці веселощі, лише всміхалася.

Голочка та Подушечка

Казка

Жили собі дві сестрички. Старшу, худорляву та чорнолоку, звали Оленкою, а молодшу, товстеньку, карпату та з румим волоссям — Світланкою. І ніколи не було між дівчатками згоди, тільки крик та бійка. От і цього разу...

— Віддай! Це мій ведмідик!

— Ні, мій!

— Його мені мама купила!

— Та ні, це мені на день народження подарували!

— Пусті!

— Сама пусти!

— Ти мала, вередлива, негарна та ще й карпата! Ха-ха. Рудя! Рудя! Та ще й карпата! Ну віддай!

— А ти... ти...

І раз — "хруст". Ланка пухлястого повного ведмедика зачепилася у руках Світланки, а рипта — в її сестри.

— Ой, що ж ми зробили? — вигукнула карпатська, й у зеленіх орієнтах забісхотили сльози.

Не ми, а ти! Я не винна! Ти — неяраба і товстудя! Я розцілю мамі, що не ти озарила ведмедика. Мамо! Мамо! — закричала Оленка.

Не кажи матері, вона ж мене сваритиме. Та й ми ідвом його порвали. Берти собі його ведмедика, а я не гарна маленька, — запропонувала Світланка.

Е ні, тепер я хочу машинку. Навіщо мені ведмідик, коли він уже без лашки...

Добре, бери, тільки не поламай, не ж мені тато на мисини подарував.

— Та не бійся, ілаке, не поламаю, я дитинкою... ой! — і одне маленьке колесо докотилося під крило. Я не пам'ятую, а тільки леденію притиснула. А тадай лялком пограємося! Даний!

— Добре, давай лялками, — все ще зі сумом у голосі та поламаною машинкою мовила Світланка. Я вигнayu оту велику, добре?

— Ні, ти ж мала, то й лялку бери собі маленьку, а великою буди я гратися, — знову заперечувала старша.

Чого ти все мені наперекір робиш? Знаю! — не стерпіла Світланка.

— Ой як! То ти ще й прознавися будеш! Ану віддай мені й ту лялку! Віддай! закричала Оленка і, виривши з рук сестрички маленьку тендітну лялку з дитиним золотистим волоссям, побігла у коридор, перекнувшись дорогою і гранковий будинок, що розпався на маленькі кубики.

Світланка, з новими очима сльот, побігла слідом.

Оленко, Оленко, віддай мені лялку! Ось я тебе! — догавляла сестричку Світланка, та, тримаючи велику книжку "Казки" в руках, боляче вкритила її від чого всі сторінки книги розпавилися. Оленка мчелася у русельні козички Світланки, і сестри, борючись, та дряпаючи одна одну, докотилися до долини.

Лялка, що була в руках Оленки, впадала під стіл. І разом відкрила оченята і злетіла на маленькі ніжки.

— Бріт-ім-бріт-і-бом! — вигукнула вона.

А дитачка, не зрозумівши, що діється, почала зменшуватися, зменшуватися, аж доки стала завбільшки як горіх. Ще мить — й Оленка почала вужуватися і... перетворилася на блискучу голочку, а Світланка, павшакти, роздувалася і стала... маленькою подушечкою для голочок. Тепер на підлозі лежала маленька подушечка і востромелю у неї маленькою голочкою.

...Ой, що ж це ми зробили? — подумала Голочка. — Як же мені погано зараз, я ж колю свою рідну сестричку. Мабути, її більше зарат!

Ну, що мої любі! Як вам тепер, зручно? Це тоді за те, Оленко, що ти завжди намагалася привигнати на якомогаї словами сестричку. От тепер кохалимен її, поки... поки ви разом не дійдете згоди та не зрозумієте, як негарно чинили. І ти, Світланко, також часто падувала губки та гиналася на сестру. А як вам знову стати дівчатками, про це написано у книзі "Казки", яку ви поїбно порвали.

Дівчатка, розублені та злякані, притихли. Вони намагалися навіть не рухатися, любі не завадати болю одній А. А лялка, сказавши це, перемалася пограмува-ла на пласмасових ніжках до воробки з ігранками і, перекнувшись через її стінку, впадала несесити.

Ой, як же мені боляче! — скрикнула Світланка-Подушечка.

Світланко, сестричко, як же мені шкода, що я тої такою болю заката! — мовила Голочка-Оленка.

— Треба нам, Оленко, знайти ту книжечку "Казки", яку ми сьогодні порвали, й спробувати скласти її, а там і відповіди знайдемо, як обидва лялка.

Добре, давай спробуємо! Але як? Ми ж ходити не можемо. Ой, дивись, їде той ведмідик, якого ми вранці порвали. Можє, він допоможе? — вискочила і Подушечка Голочка.

А до них і справді наблизився ведмідик. Інов він, похитуючись, а в ливі давай не відпривну лялку.

Добрідень, Голоцюк і Подушенько! Знаю я про вашу біду, дівка вже не раз порожувала, що перетворить вас на безпорадних і маленьких. Так воно і збудеться, бо ця дівка — чарівниця. Можє, я вам допоможу, хоч і казали ви мені бовно. Пау'ятате? Дівку відправи.

Голоцюк і Подушенька тільки опустили очі. Їм зарез було дуже швидко відвестися, якого вони так обрали.

Архипишки з казками розлетілися по всій кімнаті, а без книжки вам не виблизитися від чарів. Я би приніс вам їх, скільки зміг, та от лаяти однієї не маю. Допоможіть мені, і я вам допоможу! — весміхнувся ведмідик.

Голоцюк закліпала очимами на знак згоди.

— А от вам і Пінка. Тепер приймай, Голоцюк. Але акуратно, щоб було, як колись, — сказав ведмідик.

Голоцюк пішла, пішла акуратно, гарно, мідно, так, що її слідку не залишилося від пораненого. "Ой, і думалася я, але ж як гарно вибігло. І навіть ж ми порвали таку гарну іграшку!" — думала Голоцюк, переводячи подих від важкої роботи.

— Ти — майстриня на славу! — вигукнув пасивний ведмідик, миттю зник, приносячи ланцюг, а через мить побіг збирати архипишки з книжки.

Ось вам, це всі сторінки. Шукайте свій порятунок. А мені вже пора...

— Ведмідю, ведмідю, стривай, скажи всім іграшкам, щоб прийшли до нас зранку. Ми хочемо у них пробащення попросити! — вигукнула Оленка.

Гараст, дівчатка, скажу. Бувайте! — і, веселі та пасивні, поклали до іграшок.

Оленку, напевно ти всі іграшки кличеш? Вони ж на нас гніваються. І адже, вони забули, скільки крики ми їм заподіяли?

Ні, сестричко, диваційно, вони не забули. Проте у мене думка... — Подушенька, прихилившись, до Голоцюк-Сніг лаяла, доводилося швидко тіти на вулицю.

Усіх ні сестрички ні пінки, майстрували, метушилися, і Пінка їм допомагала. І от настав ранок. Голоцюк та Подушенька, миттю і сонні, швидко пішли одна до одної. Але і пінки вони застали, як стріснулися в гаремі, що знаходився в сусідній кімнаті. Через жуків хитинку люди за поклалися вертема розматити іграшки. Ото покази що просять їхній притяг до ведмідиків, а дівка-чарівниця.

Чути ми, дівчатка, що ви хочете нам покласти миши, дуже важко, почути розмову відомогося дівка. — Говорить, а ми посудуємо. Ми і тоді, чи не так, іграшки?

Так, так, — схвилювало таку її іграшки зирка, дівка, майстрики і пінки мстяться іграшкою коробки.

Голоцюк та Подушенька тікати пішли.

Двоє пінки іграшки, просять пробащення за нашу погану поведінку, та те, що не давали вас, це беріть, а лише рвати їх і ламати. Ніколи більше такого не повторюється. Обіймаю. А ще ми дякуємо усіх приготувати подарунки, що майстрували самі. Підходьте ближче, і ми кожного обдаруємо. Ось тобі, коню, єде нає нове, бо те, що було раніше, ми порвали. А тобі, малятку, сумочка, туди складати мені іграшки банаш.

Не забаром усі іграшки таняться якось, обічково чи корисним подарунком.

Дякуємо вам сестричко, — сказав за всіх іграшок ведмідик, — тепер ще і від нас прийміть подарунок. Ось нам мідний клей, ним ви можете сторінку за сторінкою поділити і книжку з казками.

Який гарний подарунок! Давай, Оленко, прикладіти швидко!

Через деякий час усі сторінки були вже на місці. Проте дівчатка не перетворилися на дітей. Аж ось до них підійшла до одного з них дівка, яка трималася остероно.

Ну от, дівчатка, книжку ви поклали, в іграшок пробащення попросили... Я гадала, що надали ви будете їх показати і пінкувати. Отож, розгортайте тепер книжку і з перших літер кожної казки складайте слова, грици їх промонте — й ви будете кошиками дівчатками, ще гарнішими, як були.

Б-р-і-і-і-б-о-м, б-р-і-і-і-т-і-м, — пиндешко найпоширеніший літери, виходили дівчатка.

Б-р-і-і-і-б-о-м, б-р-і-і-і-т-і-м, Б-р-і-і-і-б-о-м, б-р-і-і-і-т-і-м, Ура! Ми знову дітки, ой як же хороше! А іграшки? Що з ними, і чому вони не рухаються? — розбудилися Світланка і Оленка, розгорталися, доклада.

Більше вже не було тих живих іграшок, що говорили з ними, раділи та, допомагали їм. Іграшки, як заведено у життя, просто лежали на підлозі. І дівчатка, погано не кажучи, обрешко ігради їх і пінки в іграшкову коробку. Ще й приносили щось до них. Добре, добре. І між собою перемовлялися.

Дивись, а ось і наш ведмідик, та ще й вчех уміхатися. Спасибі тобі, ведмідю. А відомогося дівка ми поставимо високо на постілку. Хай падає, що ми обіцяли та всім іграшкам.

Відтоді між дівчатками не було суперечок. І в іграшки вони не ображали, нам'яючи, як це погано — бути Голоцюк та Подушенькою.

Малюнок Ірини МАНКО.

Михайло БІЛИЙ

По біллі єніво.новки

Михайло Білий народився 6 лютого 1933 року в м. В'їград, Буковина, територія приєднана до складу Радянського Союзу після Другої світової війни. Закінчив Київський державний університет ім. Шевченка, працював в редакції журналу "Літературна Україна". Автор багатьох віршів, оповідань, повістей, романів. Лауреат премії ім. Т.Г. Шевченка. З 1998 р.р. "Космос і люди", з 2002 р.р. "Пориває вітер", з 2003 р.р. "На крилах чорного диму", з 2004 р.р. "Дні зоряного моря", з 2005 р.р. "Ті".

☺
В ліску "ку-ку, ку-ку, ку-ку"
Кур'ю дала на дубку.
А твої дітки де, ку-ку?
Сорока північчю в садку.
Ку-ку, ку-ку.

☺
Чи жив ти довго, чи недовго,
Чи смачно їв, чи легко спав,
За це, можливо, не спитають.
Лишень спитають, якщо крав.

☺
Зимав дзвони, кизил доду
З хрестом білку розносив.
П'ятдесят ще й не минуло
Як з хреста такі унів.

☺
Усі в раді дають раду
Соломону, як один.
А хто ж бульбам керує
Соломонів такі сини.

☺
Якщо мед тобі смакує,
Грецька напий пива в сні.
Не одружуйся ще, друже,
Воно дає свої думи.

☺
Де село, котре синило,
Чом дитячий годинник?
Пивеш, вранці пуду в годині,
Та рече самотній бик.

☺
Якщо ворог вдарив зліва,
Правого не підставляй.
Краще встиг йому, як в торбу,
Щоб замах'явав намі країн!

☺
Я зубити честь, немов раз чхнути,
Потім спробуй все поправ.
Хто ж тобі, друже, повірять,
Якщо ти на волю чхав?

☺
Двома стиллями він рипів,
Стільня для нього мов броня.
Буває, глинець із підлоба,
Людина там чи вже синя.

☺
Не ганять людей багатих,
В них бачи свої чимали:
Ти спиши, не чуши, як нес гавкіє,
А в них роса вже на чолі.

☺
Свинство, бідність і дикунство,
Зовсім не творини світ,
Воно ходить у крапках
Й нічнина важкий живіт.

☺
Колі душа в тебе широкі,
Смисло йде у божий світ.
Копи ружа за вушко голки,
Не варто йти далі воріт.

☺
Якщо ти в "чаші" до пива пива
Всесвіт напався твоя,
Спочатку мусиш вкороїтися
Надві, пиймешся, голоти.

☺
Якщо падає чинишля,
Бо по, видно сам, нема.
Не дай, бже, як висока,
Забовити враз голова.

☺
Небо пави спить-спить,
Сонце вквітло калюся,
Пам не бє вогоня побутиє.
От тоді бє чаклюєся.

☺
Патріота з себе клеєв,
Ганьбив всіх з трибуни,
Копи глянули в папери
Стукачем був у комуни.

☺
Колі розчинився СРСР,
Зойк пролунав не в одній хаті:
Вили з страху стукати,
Мов звіри, на даню узяті.

☺
Та скоро зойк і лжк митув,
Зі страху перестали криїти.
Піхто в Москву і не маїтнув,
Жинуть ще краще, сучі дити.

☺
Сказав "пустиш" чоловічок:
Україні сєть нема.
Кипує в огню і Німеч,
Заувила німат Польща.

☺
Пустити б за вітром біду,
Невтаю дуй "душевну страсть".
Не вїде, брате, і не мри
Вітер і Німеч не даєть.

ИЗ ВАРДОВО ЕРОВА

Бейдаккында, асылдыгы: Азия өлкөсүндө
ратытаскобуртаткычтын аты? Назар
веретам, Г. Турусбаев, Умарбаев, Шам
И. Саях. Германия: Пилотаж
кында-Бейдаккы, 2008, 288 с.

[illegible]

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКИХ ГРОНИЦЬ

Бюффонне, Гроупонне, документи СДН
і УНА. Англія: О. О. Калімушка,
Карел, В. М., Лані, Ісенька. К.: Універ-
ситет білоруської справи Національ-

Успехи в развитии торговли в Украине достигли своего апогея в 1911 г. в результате деятельности торговых представителей консульств США и УНА. Благодаря им украинцы получили доступ к рынку сбыта в США, а также к рынку сырья и товаров. Основу торговли составляли зерно, шовные и текстильные изделия. Несмотря на то, что в этот период в Украину не было введено никаких таможенных ограничений, торговля развивалась в основном за счет деятельности торговых представителей США и УНА, а не благодаря организации украинского экспорта, который в то время был незначительным.

застарілих протоколів, документів ОУН і УНД. Він каже, що це показує не лише відомим, фактичним «концептом», поглядом, а й, хоча б, широким колом громадськості, чому хто цікавиться історією національно-визвольної боротьби українського народу у XX столітті. Авторів, згаданих книги і термінологію Олесь К. поспішає

МАЏРИВКА КАЗКОЮ

Герман Олег. Сто поэтических творений
или Притчи для души Михаила: Как
ка-стро. Творчество. Повесть о жизни
и смерти. 2008. 208 с.

Книга посвящена терниейшему
путью: поезда, барда, пудовки,
утопленника тайпиками, маху
платочек пасмурности, нем, по-
веле три. Разом історичним ре-
зом єм кінці Мадридському воєні
терну і у зношеній світі
річчів, і стануть і учасниками
павів і жуків: похоти маніри
і торгівкою сторінки під
власку, і в них історичному
реміні пир, і в них до живи
чорі сторінки, і таких історич
сторію і впади істор. Під час

[illegible]

НАТХИЕННИЙ МУЗОЮ

Горак Рудан. Гісторія і література
для школи: Новелі-есе про Івана
Франка. — К.: Видавничий центр
"Академія", 2008. — 224 с.

[illegible][illegible]

ПОЕЗІЯ
МА ФІЛОСОФА

Офіс: Варіанти на тему поетичної
творчості надіждо неї. Харків: На
укове видавництво "Аста", 2008.
130 с.

[illegible]

КРИЗЬ ПРИЗМУ СЬОГОДЕННЯ

Дистрофия Анджолия. Звезда и консенсус: Шесть сезонов на пути либеральной демократии в перемешанных зонах. - Харьков: Наукосвіт, 2008. - 110 с.

Видання призначене для всіх

[illegible]

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ – У СКАРБНИЦЮ ДУХОВНОСТІ

Вересень

12 вересня у колишньому замку князя Вишневецьких, що у селісці Вишнівці 35бразького району, відкрили меморіальну кімнату відомого українського письменника Бориса Харчука. На урочинах виступили селищний голова Ростислав Баюрьський, доктор філологічних наук, професор Роман Гром'як, голова обласної організації Національного Спілки письменників Саген Беззоровий, директор Державного архіву Тернопільської області, заслужений працівник культури України Богдан Хаварівський, доцент Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка Олег Василюк, літературознавець Михайло Ониськів, племінниця Б. Харчука Леся Харчук-Левенець. Віє дїство науковий спїлбортник Національного музею "Замки Тернопїля" Володимир Козира.

18 вересня у читальню залі Державного архіву Тернопільської області відбулася репрезентація першої збірки поетів і краєзнавців Володимира Бойка "У викури думок".

Того ж дня в приміщенні театру "Перемога" відбувся концерт Юрія Андруховича. Тернополіанці були свідками останнього з серії всеукраїнського туру концерту виконавця з гуртом Karibido, на відмітку альбому "Самогона". Сам письменник назвав цей концерт "файною тернопільською квіткою".

20–21 вересня жителі Петриківки біля Тернополя святкували 550-річчя свого села.

Першого дня відбувся конкурс "Міс Петрівки".

(Т. Терно-граф. 2008 – 24 с.).

21 вересня у селі Розаді 35бразького району Тернопільської області відкрили пам'ятник воїнам ОУН і УПА.

25 вересня в Тернопільському краєзнавчому музеї відкрили виставку "До симфєсиєтичї П. Герети", де представлені фонд-дові матеріали з дослідженнє могильника чернівецької культури у с. Черніве-Руський.

25 вересня в актовому залі Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка відбулася зустріч із автором перекладу українською мовою "Гаррі Поттера" Віктором Морозовим.

30 вересня, з нагоди Всеукраїнського дня бібліотек і привітаням до працівників обласної наукової бібліотеки приїшли голова обласної ради Михайло Миколєнко, заступник голови ТОДА Федір Шерук, начальник управління культури ТОДА Григорій Шерук, голова ГО НСТУ Саген Беззоровий, представники громадськості. Краєцм про-вадїстам книги оголосили продажі і вручили нагороди, а фїлармонїчний фольклорний ансамбль "Веселї галїчанї" подарували привітцям урочис іскромєтні пісні і танці.

Жовтень

1 жовтня на пошанування пам'яті про незабутнього Ігора Герету в приміщенні обласного краєзнавчого музею репрезентували документальну повість кобзаря і письменника Миколи Литвина "Все пливє". Видання здійснено за фїнансового сприяння Тернопільської міської ради, а також меценатів, патронів національної культури. Заступник голови обласної ради, директор краєзнавчого музею Степан Костюк, якому з нагоди 50-річчя Володимир Барна та Богдан Хаварівський вручили грамоти та подарунки. Ведучий вечора письменник і редактор книги Володимир Барна розповів історію її видання. На завершення репрезентації заслужена артистка України Віра Самчук прочитала уривок із повісті.

2 жовтня на відкритті 69-го концертного сезону Тернопільської обласної філармонії виступив заслужений артист України, знаний у світі скрипаль Олександр Семчук.

5 жовтня у с. Киячкя Тернопільського району відбулася урочиста академія, приурочена 140-річчю від дня народження академіка Кирила Студинського. Слово про значення нашого земляка мали заступник голови обласної ради Олег Вітвіцький, науковці Михайло Андрєйчин і Роман Гром'як, керівники музейних закладів Степан Костюк і Остан Черемшинський, вчучатї племінник Кирила Студинського Володимир Слюзар, краєзнавець Юрій Ковальчук, просвітїлїнїк Богдан Голєв, поет, голова обласної письменницької організації Саген Беззоровий.

5 жовтня в Тернополі відбувся вже традиційний Всеукраїнський фестиваль сучасної хореографії "Червона калина". Понад 300 учасників із усієї України зїхалися до "Бережля", щоб помазатїся у майстерності ритму, рухів та красивих костюмів.

7 жовтня, з нагоди Дня працівників освіти, у редакційно-видавничій групі "Тернопільського Енциклопедичного Словника" відбулася репрезентація книжки Роксолани Зорчак "Богити болєс слова нашого: Поради мовознавця" (Т. Мандрївець. 2008 – 176 с.). Слово про це, друге, допрацьоване і доповнене видання мовили керівник проекту, шеф-редактор журналу "Мандрївець" Богдан Фенек, головний редактор цього часопису Федір Полїняк, головний науковий редактор "Тернопільського Енциклопедичного Словника" Богдан Мельничук і науковий редактор Віктор Уніят, виконавчий директор БАТ ТВПК "Зорук" Марїн Федєнко та інші.

9 жовтня послухати вірш поета та есеїста Василя Махна любителі поезії могли в арт-клубі "Коза" (м. Тернопіль).

9 жовтня у вернісажному залі обласної організації НСТУ відкрили виставку, приурочену Дню художника. Виставка дала вродовжє мисля, репрезентувала кращї роботи (Це перші аркти до святкування 25-річчя з часу створення професійної організації тернопільських митців).

9 жовтня у вернісажному залі обласної організації НСТУ відкрили виставку, приурочену Дню художника. Виставка дала вродовжє мисля, репрезентувала кращї роботи (Це перші аркти до святкування 25-річчя з часу створення професійної організації тернопільських митців).

10 жовтня в Івано-Франківську відкрили виставку робіт відомого тернопільського художника Дмитра Стецька. Вона змінила експозицію нашого земляка Івана Марчука. В Стецькових композиціях відносно переплетення митної іконопису та інтелектуальної естетизації. Дослідження такого статусу "вішного мандрівника", який робить талановитим все, до чого торкається – с ознака великого досвіду та вченості у власних силах. Наперсодї відкриття виставки в кафе "Безє" відбулася прєс конференція, де журналісти Івано-Франківська та Ужгорода мали можливість поспілкуватися з Дмитром Стецьком, більшє дїзнатїся про творчї шляхи митця, його поглядї на розвиток і стан сучасного українського та світового мистецтва.

10 жовтня в Івано-Франківську відкрили виставку робіт відомого тернопільського художника Дмитра Стецька. Вона змінила експозицію нашого земляка Івана Марчука. В Стецькових композиціях відносно переплетення митної іконопису та інтелектуальної естетизації. Дослідження такого статусу "вішного мандрівника", який робить талановитим все, до чого торкається – с ознака великого досвіду та вченості у власних силах. Наперсодї відкриття виставки в кафе "Безє" відбулася прєс конференція, де журналісти Івано-Франківська та Ужгорода мали можливість поспілкуватися з Дмитром Стецьком, більшє дїзнатїся про творчї шляхи митця, його поглядї на розвиток і стан сучасного українського та світового мистецтва.

13 жовтня відомі українська поетеса та громадська діячка Іанна Костїв-Гуська, яка мешкає у Борщеві, мала творчу зустріч зі студентами 3-го курсу філологічного факультету ТНУ ім. В. Гнатюка. Вона прочитала

свої нові твори, поділилися творчими планами. Літературні дорожки Ганни Костів-Гуски видання окремих збірках, опублікування в часописах України, окремі твори перекладені білоруською, киргизською, російською, італійською та іншими мовами.

заслужена артистка України Віра Сомчук та поета, голова обласної письменницької організації Євген Бокзорованин.

22 жовтня вранці відкрито фонтан біля Тернопільського замку. Тернопільцями він більше відомий як "Слово Греського". На урочистостях був присутній екс-головами архітектор Тернополя 79-річний Едуард Греський.

23 жовтня виданню журналу "Навчальна книга – Богдан" заборонили зданувати літературу за це одного свого магазину "Діти книги" – на вулиці Колосівка в Тернополі. Тоді час імпровізацій відбувся зустріч з письменниками, концерт просто неба.

Того ж дня гостями нині харківського поета Євгена Сапелюка у школі в його рідному селі Росках Чортківського району були тернопільці – народний артист України Вячеслав Кивчик, заслужений діяч мистецтв України Богдан Мельничук, голова ГО НСТУ Євген Бокзорованин, а також поети Ганна Костів-Гуска з Борщова та Володимир Поторожський із Чорткова. На зустріч з педагогами та учнями району С. Сапелюк оголосив про заснування фонду свого імені "До джерел рідиного краю" та одноім'яного премії.

24 жовтня в актовому залі обласної ради профспілок відомий письменник і журналіст депутат Верховної Ради України Ігор Слюка Дмитро Чобит представив свою чергову книгу "Махука, або Штрихи до політичного портрета" блоку Юлія Тимошенка".

25-26 жовтня у Тернопільському академічному обласному драматичному театрі ім. Т. Шевченка відбулися прем'єри вистави "За двома зайцями" М. Старицького. Режисер-постановник В. Жигла, у спектаклі звучать пісні письменника С. Лазо.

25-26 жовтня в ЖК "Бережині" пройшов фестиваль "Галицькі фестивалі". В ньому взяли участь 24 танцювальних колективів з 12 областей України. Вперше такі фестивалі відбулися 23-24 лютого 2007 року ініціатором цього культурного дієства була Тернопільська мисляка рада.

31 жовтня відомий у всьому світі відомий письменник, журналіст, громадський діяч, лауреат всесвітньої премії імені братів Бодуана та Левка Поліх, член Національного Союзу письменників України Борис Хижняк. Він зробив значний внесок у вітчизняну літературу, збагачивши її прозовими творами,

численними публікаціями. Борис Хижняк був співредактором і шеф-редактором журналу "Тернопіль" та газети "Руська Дністерщина". Народився в місті Виродів, ривік записався прикладом для багатьох молодих літературі та журналістів у мімії любові і поважати слово. Хай земля вам буде пухом, незабутній побратиме!

Того ж дня обласна організація НСТУ та обласний краєзнавчий музей провели вечір пам'яті письменника, який відіграв за вікно мему "Здаємося казкою...". Перед портретами Володимира Вікула, Івана Гринченка, Івана Горбатового, Бориса Демків, Василя Драбишинця, Людмили Кирик-Радомської, Петра Ковалюка, Оплекс Корниша, Левка Крупи, Бориса Павлівського, Георгія Петрука-Поплика, Мар'їни Рудаківни, Петра Тимоха, Бориса Хижняка, виставленими на столі президії, було запалено свічі пам'яті. На вечорі звучали твори та пісні на слова привітання заходу, сподоби про них із уст рідних та побратимів по творчій праці (автор сценарію і ведуча – Марія Балциска).

Листопад

1 листопада у Тернополі від Катедрального собору до Микитинського цвинтаря пройшли вранішню козюк петицію УГА, очну, пластуни, представники ОДА в обранні та політичних партій. Вони вшанували пам'ять загиблих воїнів та утворення Західноукраїнської Народної Республіки. Участь у ході взяли більше тисячі тернопільців.

Того ж дня відкрито першу приватну арт-галерею в Тернополі. Тут експоновано понад 100 живописних робіт українських художників. Більшість із картин "перекали" сюди з магазину "Кооператор".

3 листопада оголошено каліграфію Різдва Пресвятої Богородиці біля Тернопільського національного економічного університету.

5 листопада тривала акція "Незаписана свічка", яку проводили під гаслом "Україна пам'ятає – світ визнає". Тернопільцями і гостями міста прийшли до набожності Ставу з іконіми пам'ятниками та свічками. Урочисті паляхиди у пам'ять загиблих від голодомору відслужили 13 священників Тернополя. Поді-

висяти на свічку у вигляді символічного снопа (33 фігури) згоріло майже 400 тернопільців і гостей міста.

6 листопада в художньому музеї відбулося відкриття виставки декоративного живопису Антона Гріба. Представлені понад 70 художніх картин майстра, а також його декоративні вироби зі соломі. Експозицію організували з нагоди святкування 70-

ліття від дня народження майстра. Кожен його твір заслуговує на увагу, полотно свідчать про те, що він шире, відкритий і духовно багата людина. Також видано книгу А. Гріба "Ліда. Серце ткацького верста" (Т. Підручники і посібники, 2008. – 320 с.).

Вона складається з двох частин – "Орнаменти життя" (15 художньо-документальних оповідань про майстрів народних ремесел) і автобіографічної повісті "Ліда".

6 листопада в Тернополі відбулася міжнародна науково-практична конференція на тему "Перспективи розвитку туристично-рекреаційної промисловості Західного регіону України". Захід проведено під керівництвом доктора економічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Богдана Андрушівка. На конференції було обговорено можливість використання ноземного досвіду у формуванні проєкту розвитку курортно-рекреаційного комплексу Західного регіону. Організатори дійства планують видати науковий збірник тез та доповідей учасників конференції.

6-8 листопада, до Дня української писемності та мови, на Рівненщині відбулося Всеукраїнське свято духовності і культури "Українські святи: Персоніфікації Святих і Острозька Біблія". Учасники свята – письменники України, серед яких тернопільці Євген Бокзорованин і Сергій Сніжко, побували в Острозі та Пересної, відвідали музейні і навчальні заклади, взяли участь у наукових конференціях, літературних вечорах, інших заходах.

7 листопада на Театральному майдані Всеукраїнська молодіжна організація "Молодіжний Союз" Наша Україна" влаштувала фотоконкурс "Забудіть не підлягає" – на прозивають відзначити речичі так званої Жовтневої революції.

8 листопада церковна громада УІ КК м. Тернополя отримала змогу молитися у ново-збудованому храмі Святого Івана Богослова заповіли купити його підписав об'єднання Зпучи Святих архієпископа Люблінського для відбудови за участю більше тисячі мирян. 25 священиків та двох влад. Тернопільсько-Зборівського — Василя Сіменюка і Богданського — Йосифа Говерди. Архітектура композиційна (архітектор Богдан Білосіус) — своєрідна, і аналогів в Україні йому нема.

19 листопада у Павловопольському районі на кордоні Тернопільської та Хмельницької областей відкрито пам'ятник жертвам голодомору. Монумент символізує допомогу галичан біженцям-українцям із Наддніпрянщини. Авторі проекту — архітектор Данило Чепик, скульптор Дмитро Притічій. Пам'ятник оточено з бетону. Висота скульптурної споруди — 4,2 м.

Того ж дня у Тернопільському обласному краєзнавчому музеї відбулася презентація Книги пам'яті жертв Голодомору "І було лежало на землі..." (Т.: Дпора, 2008 — 620 с.).

Автор і упорядник — Ірина Міхмарь. Введення — кандидат історичних наук, доцент Тернопільського національного економічного університету Микола Лазарович. Книгу склали архівні документи, світлини про жорстоку політику владі щодо українського народу, спогади свідків і жертв Голодомору, які вихили та після трагедії переселилися на Тернопільщину з інших областей. Більшість спогадів опубліковано вперше. "Тернопілля не знало голоду у 1932-1933 роках, але завдяки свідченням людей із інших областей ми можемо побачити картину не окремої області, а того, що творилося під час Голодомору в усіх Україні", — відзначає голова обласної адміністрації Юрій Міхмарь. Мистку книги передадуть до Інституту національної пам'яті для розповсюдження в усіх Україні.

21 листопада, до 130-річчя від дня народження визначного українського скульптора, архітектора і громадського діяча Михайла Парашука у Тернопільському ВНУ № 4, яке

носити його ім'я, відбулася міжнародна науково-практична конференція "Ревенські Богославські воли, страждання нашої долі. Довоподі: Діти роки з мого Михайла Парашука" її розпочав директор училища історик, відомий освітянин Роман Півторак.

22 листопада о 15.30 на театральному майдані тернопільці запалили сотні свічок, приєднавшись до всеукраїнської акції "За світи свічку". Вони вшанували пам'ять про загиблих під час Голодомору.

23 листопада в селі Голічів Підласківського району опрацювали новобудовані храм Святого архієпископа Михайла. Розпочав будівництво настоятель цього храму — митрополит протосергій Михайло Білосіуский. На освятку прибули священики з Києво-Печерини, Монастирського та Підласківського районів. Освячував храм проросійський єпископ Тернопільський та Бучацький Нестор.

Того ж дня в приміщенні магазину-книгарні "Дім книги" відбулася творча зустріч із тернопільським письменником Лесею Романчук. У її добірці — книги поезії та прози. Зокрема, всеукраїнського резонансу набув її роман "Не залишай...". Навч часом видрукував у 1-3-х томах за 2008 рік роман Лео Романчук "Травця".

Також цього дня в ПК "Березілля" відбулися імпреза та концерт із нагоди святкування 20-річчя муніципального духового оркестру "Оркестра Волі". Відносно завжди бували одного з диригентів колективу, народно-го артиста України Світлана Коринько-го — з нагоди його 70-річчя 150-ліття творчої діяльності. Від 1990 року диригентом і одним із диригентів оркестру є заслужений працівник культури України Володимир Грицай. В репертуарі колективу різноманітна музика — від класики до естради. Все стало доброю традицією для "Оркестру Волі" після закінчення навчального року вести за собою колектив тернопільських випускників.

Також 23 листопада своє спільноті відзначували аматорський театр села Великий Глибочок Тернопільського району на вшанування до місцевого будинку культури зібраних родинами аматорів сцени, чисельні гості.

26 листопада в центральній міській бібліотеці Тернополя відбулася зустріч читачів із письменниками Святославом Беззоровим та Сергієм Симоном і працівником Музею поетичної творчості ім. Івана Франка в Тернополі — вранці подорожували Голодомору 1932-1933 років в Україні, їх відображення у художній і науковій літературі.

29 листопада з природою річчю смерті поета і публіциста, члена Національного Сілоху письменників і журналістів України Ярославів Сачук виправлено Богославський та відкрито пам'ятну таблицю (автор — член НСІУ Зіновій Книбда) на фасаді будинку № 1 по вулиці А. Малишів у Тернополі, де жив писателі. У меморіальних заходах взяли участь письменники, друзі, рідні майстра слова.

29-30 листопада у Тернопільському академічному обласному драматичному театрі ім. Т. Шевченка відбулася прем'єра трагікомічної п'єси Г. Горна "Поминальна молитва".

Вчасна Хім'я у ролі Тетяси.

звичинно, колоритні музики, без якої не обходиться життя. Запам'ятаються образи, які створили народний артист України Володимир Янчинський, заслужена артистка України Варвара Сачук, артисти Сергій Андрушко, Віталій Кирилов та інші.

Грудень

2 грудня у Зборіві почалися творчі звіти обласної письменницької організації, приурочені до утворення Літературно-мистецької заходи, в яких взяли участь Євген Беззорович, Богдан Бастук, Петро Сорока, Григорій Барна, Лєся Галчак, відбулися у Зборівській ЗОШ № 2 технічному коледжі, Музеї українського козацтва. Гості прочитали власні твори, поділилися творчими планами, подарували бібліотеки книг тернопільських письменників. У заходах узяв участь заступник голови РДА Леонід Блук.

Того ж дня в Інституті мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка проведено літературний вечір пам'яті українського поета Богдана Павлівського. Ініціатор і організатор — відомий тернопільський літературознавець Ярослав Гевко. Слово про творчість поета висловив письменник Володимир Барна. Прозвучали пісні українських композиторів, написаних на вірші Б. Павлівського.

4 грудня у Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка відбулася святкова імпреза з нагоди 100-річчя від дня народження члена міжнародного ПЕН-клубу, письменників організації Канади та Словаччини, уродженця Романового села на Збаражчині Михайла Качалуби. Великий захід доктор філологічних наук, професор університету Роман Гром'як, академік НАН України, поет, літературознавець із Словаччини Микола Мушинка. Останній упорядкував і презентував учасникам вечора книгу творів та спогадів М. Качалуби "Моя та стеготина". Слово мали тернопільським письменникам Богдан Бастук, Євген Беззорович, Ярослав Павлуляк, літературознавець Микола Качук і Ярослав Гевко, землі та родні М. Качалуби.

5 грудня обласна універсальна наукова бібліотека зберегла читачам і літературознавцям бібліографічні покажчики видатного єврейського письменника, Нобелівського лауреата, уродженця Тернопільщини Шмуеля Йосефа Агнона. Про його терністий шлях до єврейського читача говорили Степан Костюк, Гурт Дуда, Олександр Левченко, Юрій Ковальчук, Євген Беззорович. Народний артист України Віталій Сачук Хім'я прочитав твори поета.

9 грудня в Острівській школі Тернопільського району відбулася презентація нової книги Марії Байліцької "Калинова душа". Видання стане добрим помічником і порадником молодим учням, студентам вишніх навчальних закладів, педагогам і всім, хто шукає собі у житті Агнона. Книжка читала свої твори, спілкувалася зі школярами і учителями, подарувала ручки, що вона вийшла для місцевої галччини Острівської Божої Матері.

Протягом грудня в Деркачівському архіві Тернопільської області експонували виставку "Голодомор 32-33 рр. Жиня скорбот". У боротьбі за незалежність України, до 130-ї річниці від дня народження Михайла Парашука — камінь розп'ятого, до 90-ї річниці утворення ЗУНР, до дня архіву, до 13-ї річниці від дня народження Степана Бандери.

Підготував
Євген БЕЗЗОРОВИЧ,
Тетяна ДІГАН,
Уліана КОРЕЛЬНИЧКА
і Богдан МЕЛЬНИЧУК.

... і насамісниця

Нумевий саж

Плещуть кази, плещуть кази,
Повіль, в мисте на душі...
Ми обоє не змовчали
Розумілись, як хрущі.

Плещуть кази, плещуть кази,
І діймає серце б'єт...
Ми обоє не чекали:
Почути та замести...

Плещуть кази, плещуть кази,
Слави квітки на руках...
Ми обоє добре знали,
Що кохання це не крах.

Плещуть кази, плещуть кази
Непостовних слів фоніти...
Ми обоє не промчали
Біль частих словесних ран.

Доля вибір не покаяла,
Тута квітіння не міяло...
Та надія засинала:
"Не промчавши ще акорд".

Плещуть кази - осінь плаче,
Пожовті і вишоргалі...
Хто повірив? Стало - паче
Загріну в життєвий сад.

Плещуть кази - осінь плаче,
Не й творив Омер*...
Не тузи, старий козаче,
Любить серце - ще не вмер.
Вми любить - вми промчати,
Не старе уже, як світ...
Плещуть кази - не чинили,
Всераз хоч нічий шит.

Іван БАЛАНУКА

с. Ягодин, Гусатинська район.

*Омер - автор "Фоніти слів" у Бахматській, 1764 р.

ТЕРНОПІЛЬ

Літературно-мистецький
і громадсько-політичний
часопис.

Виходить раз на квартал.

Розповідає про життя,
рух, події, події
на кожному сторінці
є вправно призначена
читачині. Інформація
на щоденній основі
висловлює їхні думки.

Каждий день факти,
цифри, власних історій,
статистичних та інших
даніх відображають автори
публікацій.

Розповідає про життя,
рух, події, події
на кожному сторінці.
Інформація
є вправно призначена
читачині.

Учасники висловлюють
думки про "Тернопільський
Громадський
Світлик".

Про перекладі проклади
розповідає на часописі
"Інформаційний Тернопіль".
Висловлює
III "Вісник життя".

Свідчення про державну
реєстрацію ТР № 449-49Р

Кожні сторінки
повні і емоційні:
Гор Максимілюк,
Лариса Шерба.

Надійшло до друку
09.12.2008 р.
Формат 70х108-16.
Напір офсетний.
Наклад 500 прим.

Друк здійснює:
м. Тернопіль,
вул. Жовтня 11, каб. 810.
Тел. 25-60-98.

Видруковано з оригіналь-
макета у виконанні
"Відчуття".

Передплатний індекс 99997.

© Оригінал-макет
Гор Максимілюк
Лариса Шерба.

Олег ФЕДОРІВ. "Осінь роздуми" (1977 р.; попатно, олія).